TROÇKİ

Yeni Başlayanlar İçin

Tarık Ali

Phil Evans

ağora kitaplığı

agorakitaplığı
275

OSMAN AKINHAY

1960, İzmir, Ödemiş doğumlu. 1976'da SBF'ye, 1980'de hapse girdi. İçeride çevirmenliğe başladı, 90'ı aşkın kitap çevirdi. *Gün Ağarmasa* (2002) ve *Ölüme Bakmak* (2005) adlı iki romanı; *Piyasa Sosyalizmi Tartışması* (1991) ve Özcan Özen'le birlikte hazırladığı *Çeçenistan: Yok Sayılan Ülke* (2002) ve *Dünyanın Bütün Sokakları İsyanda* (2003) başlıklı üç derlemesi, Mehmet Uğur'la yaptığı *Müzakerelerden Üyeliğe: AB-Türkiye Gündemindeki Sorunlar* (2005) ve Şükrü Argın'la yaptığı *Yaşlanan İnsanlık, Gençleşen Kapitalizm* (2009) başlıklı iki söyleşi kitabı bulunuyor. Agora Kitaplığı ile *Mesele* kitap dergisinin editörü.

Tarık Ali - Phil Evans

TROÇKİ

Yeni Başlayanlar İçin

Türkçesi: Osman Akınhay

a

agorakitaplığı

Çizgi Roman 3

Troçki
Yeni Başlayanlar İçin
Tarık Ali - Phil Evans

Kitabın özgün adı:
Trotsky for Beginners
Writers and Readers Publishing Cooperative, Londra, 1980

İngilizce'den çeviren: Osman Akınhay
Görsel kavram: Mithat Çınar
Mizanpaj: Sibel Yurt

© 1980, metin: Tarık Ali
© 1980, illüstrasyonlar: Phill Evans
© 2010; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Onk Ajans aracılığıyla Agora Kitaplığı'na aittir.

Birinci Basım: Nisan 2010

ISBN: 978-605-103-072-2

Baskı ve Cilt: İdil Matbaacılık
Tel: (0212) 482 36 01

AGORA KİTAPLIĞI
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Cad.
No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28
www.agorakitapligi.com
e- posta : agora@agorakitapligi.com

SUNUŞ

Tarık Ali

Leon Troçki, 20. yüzyılın büyük trajik figürlerinden biri olma özelliğini koruyor. Onun hayatı 20 Ağustos 1940'da Stalinist bir celladın baltalarıyla erken sona ermişti. Troçki, içgörüleri nedeniyle düşmanlarının bile hayranlığını üstüne çekmiş devrimci bir siyasetçi; kalabalık bir kitleyi gözyaşlarına boğarak harekete geçirebilecek yetenekte güçlü bir hatip; edebi yeteneklerinden dolayı eserleri asla göz ardı edilemeyecek kadar iyi bir tarihçi; gelişen olayları yorumlayıp geleceği bir Eski Ahit peygamberinin tutkusuyla öngörmekte mahir bir siyasal analistti.

Troçki'nin hayatının aritmetiği onun tarihçilere karşı kalıcı ilgisini açıklamakta kayda değer bir faktördür. O, Çarlık Rusyası'nda ve daha sonra, Stalin'in Sovyetler Birliği'nde kazandığı zaferin ardından, ömrünün sadece on iki yılını özgür geçirmişti. Geriye kalan otuz bir yıl ya hapishanede, ya ülke içinde sürgünde, ya Rusya sınırında sürüldüğü Prinkipo'da ya da ondan fazla ülkeyi dolaştığı yurt dışı sürgünde geçti.

Son sürgün yerinde Troçki'nin zekâsı, dünya siyasetinin geçmişini analiz edip geleceğini öngörmeye yönelik çalışmalarını sürdürdükçe yeni ve muhteşem boyutlara ulaşmıştı. Ya da kendi sözleriyle:

> Tam da benim payıma büyük olayların içinde yer almak düştüğü içindir ki, geçmişim şimdi beni eylem ihtimallerinin peşine düşmekten alıkoyuyor. Halihazırda olayları yorumlamaya ve gelişmelerin gelecekte nasıl bir yönde seyredeceğini kestirmeye çalışmaya odaklanmış durumdayım. Bu uğraşım en azından edilgen bir şekilde okuyup durmaktan daha doyurucu.

Troçki'nin zihnini yorduğu 'bu uğraş', 20. yüzyılda 1920'lerin sonlarıyla 1930'larda gündeme gelen kilit önemdeki iki sorun etrafında dönüyordu: Birincisi, Sovyetler Birliği'ndeki Stalinizmin doğası; ikincisi, İtalya, Almanya ve İspanya'da faşizmin ve anti-Semitizmin galebe çalmasının altında yatan sebepler.

Tarihin bizatihi tabloidleştiği ve birçok genç tarihçinin ciddi tartışmaları teşvik etmek yerine sansasyon yaratmanın peşine düştüğü şu yeni ve revizyonist çağda, bütün Rus Devrimi'ni en başından itibaren bir felaket diye yorumlamak ve Bolşevik önderlerin hepsine bir gangsterler çetesi gözüyle bakmak neredeyse sıradan bir görüşe dönüşmeye başladı. Tabii bu, günümüzün Rusya'sı yeni mafyanın mensupları olduklarını saklamaya bile gerek görmeyen *gerçek* gangsterlerle idare edilmeye başlandığı için, özellikle ironik bir durum. Rusya'nın en önde gelen beş kapitalisti açıkça mafya işadamları olarak tanınıyorlar.

Bolşevikleri kana susamış manyaklar olarak mahkûm etmeye kalkanların, Birinci Dünya Savaşı'nda yaşanan boğazlaşmayı; bütün bir Avrupalı kuşağı ortadan kaldırılırken silah tüccarlarıyla ayakkabı tamircilerinin zenginleşmesinden başka sonuç vermeyen bu vahşi katliamı kimlerin başlattığı konusunda nedense söyleyecek fazla sözleri olmuyor. Oysa o kötülemeye bayıldıkları Bolşevikler bu savaşa en kesin bir biçimde tavır almışlar ve Çar'ı alaşağı ederek barış sürecinin gelişmesini hızlandıran bir politika izlemişlerdi.

Özellikle Rusya'ya özgü olup, aslında emsalleri eskiden de bulunabilecek olan bir yeni eğilim, Lenin'in Merkez Komite'sinin çoğunluğu Yahudi kökenli komünistlerden meydana geldiği için, 1917'ye bir Yahudi komplosu olarak bakmak (nitekim Adolf Hitler'in hâlâ akıllardan silinmemiş olan sözleriyle de 1917 bir 'Yahudi-Bolşevik komplosu' sayılmaktaydı). Leon Troçki tabii ki Yahudi kökenli Bolşevikler arasındaydı, fakat o aynı zamanda (*Ekim'den Dersler* başlıklı bir broşürde) Ekim Devrimi'nin aşırılıklarını gözler önüne serip, üstelik hâlâ Politbürosu üyesiyken, parti içi demokrasinin yeniden tesis edilmesini talep eden ilk önderiydi. Daha sonra, henüz emekleme döneminde olan Devrim'i boğmaya kalkıştığını bir muhalifinin (Stalin) yüzüne karşı haykırdığı için doğduğu ülkeden sınır

dışı edildiği sürgün döneminde, ilk defa 1936'da yayınlanmış olan *İhanete Uğramış Devrim*'i kaleme alacaktı. *İhanete Uğramış Devrim,* 1970'lerin *Gulag Takımadaları*'yla 1990'ların *Kara Kitap*'ından hayli önceki yıllarda, sosyalizm namına işlenmekte olan suçların en canlı biçimiyle resmedildiği, serinkanlı ve ölçülü bir Stalinizm eleştirisiydi.

O zamanlar Troçki'nin, adanmış Troçkistler ile New York edebi entelijensiyasının bir kesimi dışında çok az takipçisi vardı. Sonra da İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet yurttaşlarının sergilediği kahramanlık ve katlandığı fedakârlıklardan dolayı Troçki'nin eleştirilerinin büyük kısmı rafa kaldırıldı.

Troçki, Stalin'in Rusya'sının kapitalizmden sosyalizme doğru bir geçiş toplumu olduğu kanısındaydı. Bu, omuriliğini bürokratik bir kastın oluşturduğu geçici bir toplumsal formasyondu. Söz konusu bürokrasinin önemli kesimleri, ayrıcalıklarını kaybetmek şöyle dursun, kapitalist restorasyondan yana tutum takınacaklardı ve dünün birçok bürokratı da yarının özel kapitalistleri haline gelmişti. Ve ironilerin en büyüğü: Bugünün Dünya Bankası, *mafyalaşmış* Rusya'nın sosyalizmden kapitalizme geçiş aşamasındaki bir toplum olduğundan dem vurmaktadır. Troçki, Stalinizmin sosyalizm demek olduğunu kesin bir şekilde reddetmişti. Moskova ve St. Petersburg'daki gangster-patronların aşırılıklarından bezmiş durumdaki Dünya Bankası, belli ki onları 'kapitalist modeli' sınıfına sokmaya pek gönüllü değil.

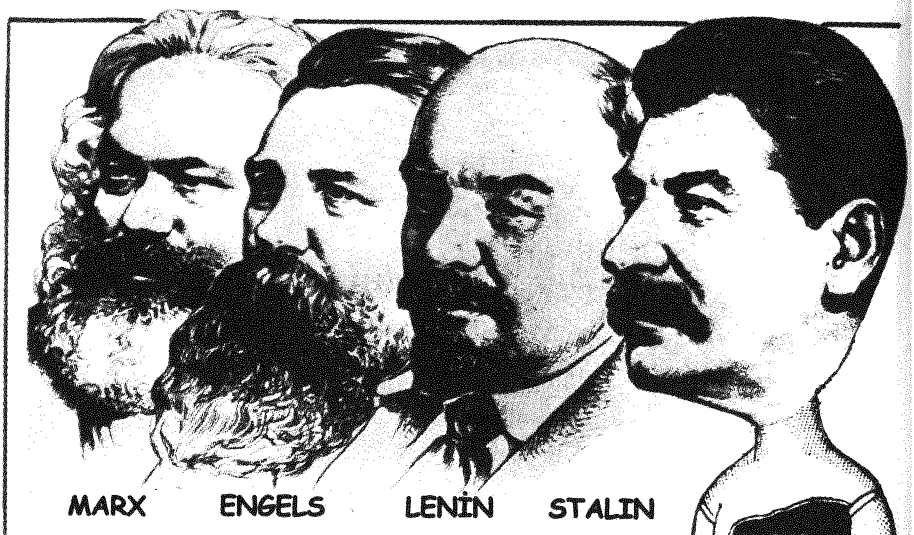
1998

TROÇKİ

Yeni Başlayanlar İçin

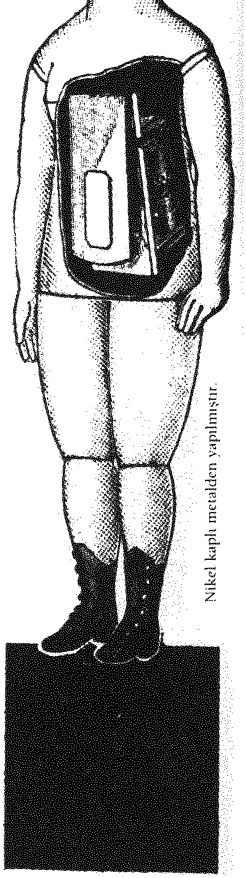
Troçki, Lenin'e en yakın devrimciydi. Lenin onu 'partinin en yetenekli insanı' diye nitelendirmişti.

Fakat Lenin'in ölümünün ardından iktidara gelen Troçki değil Stalin oldu. Stalin, Troçki'nin 'resmi' Sovyet tarihindeki izlerinin kökünden kazınması için elinden gelen her yola başvurdu. Sansür kurulu Troçki'yi, Rus Devrimi'nin önem bakımından Lenin'den sonra gelen önderi olarak gösteren bütün resimlerini ortadan kaldırdı.

Troçki sanki 'hiç doğmamış' biriydi.

Stalin'e ve onun ortodoks komünist takipçilerine göre, Troçki Şeytan'ın yeryüzüne inmiş haliydi. Artık ülke içindeki her felaket, ülke dışındaki her aksilik, suçu 'Troçkist-faşist artıkları'na yükleyerek izah edilebilirdi. Bugün bile Moskova ve Çin'de Troçkist 'caniyane sapkınlık', günahların en ağırı sayılmaktadır.

1956'da yapılan 20. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Kongresi'nde Kruşçev 'Stalin'in suçları'ndan dem vurunca Mao ona hangi sıfatı yapıştırmıştı?

1960'da Çinliler Ruslardan kopunca ve Rusları devrimin gerçekleşmesinden önce düşmanla 'barış içinde birarada yaşamak'la suçlayınca, Kruşçev Mao'ya hangi sıfatı yapıştırmıştı?

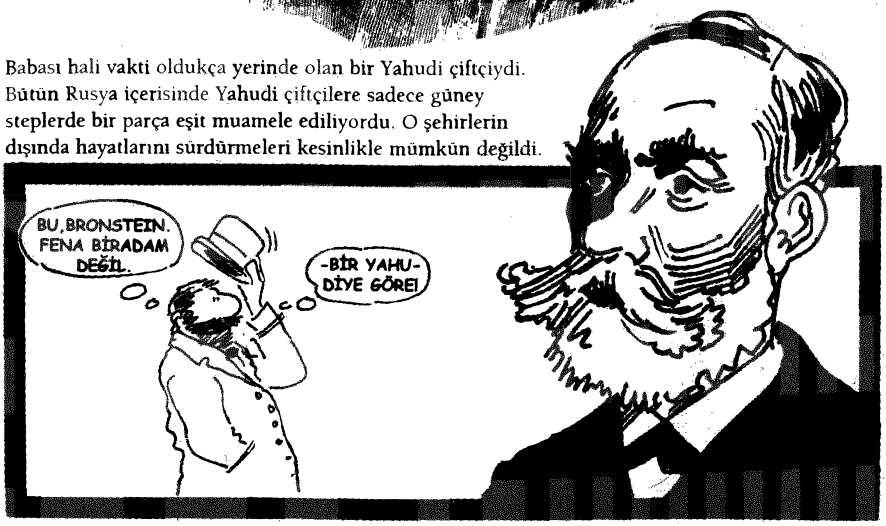

Öyleyse etiğiyle kemiğiyle kimdi bu Troçki?

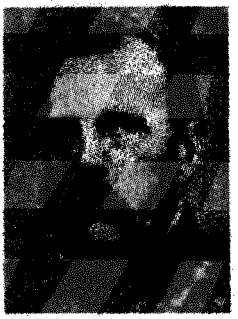
Troçki'nin gerçek ismi *Lev Davidoviç Bronstein*'dı. 26 Ekim (yeni takvime göre 8 Kasım) 1879'da güney Rusya'nın Kherson eyaletinin köylerinden biri olan Yanovka'da dünyaya gelmişti.

Babası hali vakti oldukça yerinde olan bir Yahudi çiftçiydi. Bütün Rusya içerisinde Yahudi çiftçilere sadece güney steplerde bir parça eşit muamele ediliyordu. O şehirlerin dışında hayatlarını sürdürmeleri kesinlikle mümkün değildi.

Troçki'nin doğduğu yıl Narodnik hareketin Çarlık otokrasisine karşı saldırıya geçtiğine tanıklık edildi. Narodnikler, köylü devrimine dayalı bir sosyalizm kurarak Rusya'nın Batı'daki kapitalist aşamayı atlayabileceğine inanıyorlardı. Başvurdukları dil ise dinamitti!

II. Alexandr

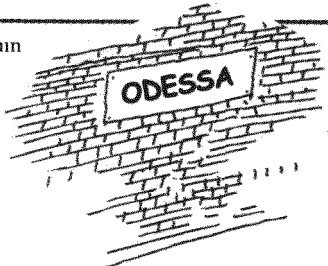

Mart 1881'de Narodnik militanlar Çar'ı öldürdüler. Fakat bir örgüt olarak da intihar etmiş oldular. Ülkede hemen amansız bir baskı hüküm sürmeye başladı.

*) KİTABIN ARKASINDA BİR 'KİM KİMDİR' BÖLÜMÜ BULUNMAKTADIR.

Troçki on yaşındayken eğitimini sürdürmek için Odessa'nın yolunu tuttu. Burada kitapları ve İtalyan operasını keşfedecekti.

*"Birkaç ay koloratür sopranoya sessizce **aşık oldum**... sanki cennetten gelip, Odessa sahnelerine inmişti...*

"İnsanın içinde yeni fikirler bulabileceği iyi kaleme alınmış bir kitap ve insanın kendi fikirleriyle başkalarınınki arasında bağ kurabileceği iyi bir kalem, benim gözümde bugün de hayatım boyunca da kültürün en paha biçilmez ve sırdaş ürünlerinden biri olagelmiştir."

Troçki, *Hayatım*'dan

Yeniyetme yıllarında Troçki, artık iyi giyinen ve gözlük takan bir genç delikanlı olarak yazları babasının çiftliğine dönüyordu; fakat orasını bir türlü yurdu sayamıyordu. "Çok heyecanlıydı ve ağır laflar ediyordu", çünkü köylüler, geometrinin bir tarlayı ölçmenin daha çabuk ve daha iyi bir yöntemi olduğunu kabul etmiyorlardı.

Troçki entelektüel çözümlerinde her zaman çabuk parlayan, kibirli ve inatçı biriydi.

Troçki'nin yürüttüğü çalışmalar onun yolunu, küçük bir liman kasabası olan Nikolayev'e götürdü. 1896'da bu kasabada, bir bahçe kafede karşılaştığı sosyalist bir tartışma çevresine katıldı. Onu aralarına davet eden, Marksist eğilimli Aleksandra Sokolovskaya'ydı. Sokolovskaya, Narodnik köylü sosyalizminin her türlü çeşidine karşı proleterya sosyalizmini savunan biriydi. Troçki ise Narodnikleri savunuyordu.

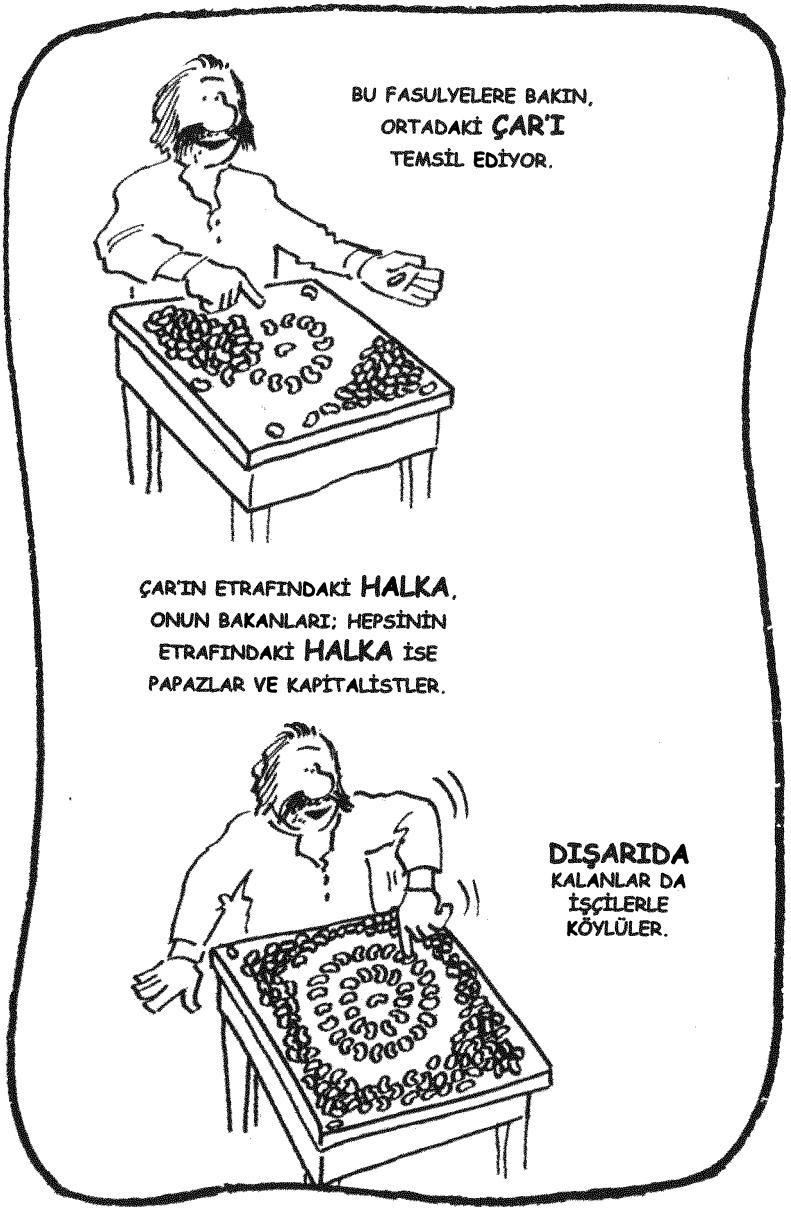
Aleksandra Sokolovskaya (ayaktaki) ve (soldan sağa) kardeşi İlya, G.A. Ziv ve on sekiz yaşındaki Troçki.

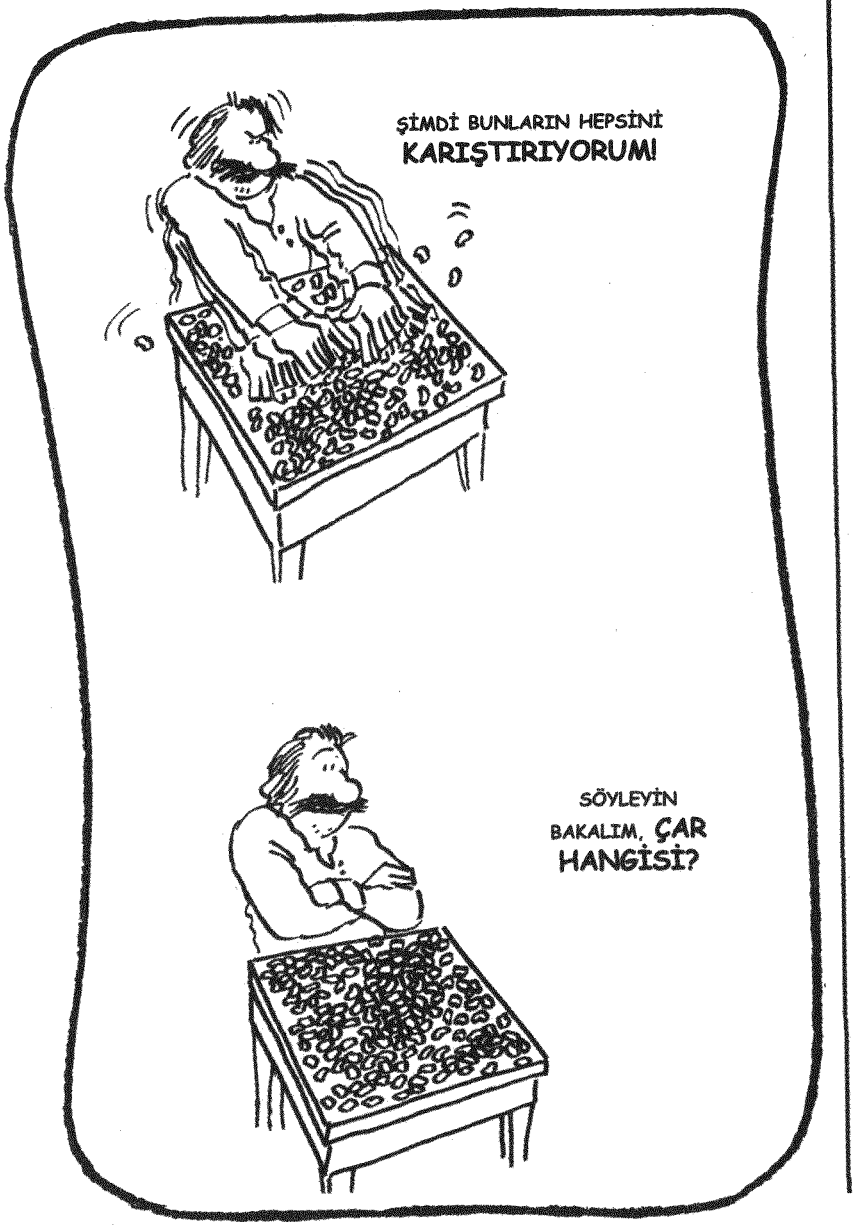
Troçki, 1896'da Nikolayev'deki bu çevrenin düzenlediği bir yeniyıl partisinde Aleksandra'ya kadeh kaldırırken onu iğnelemekten geri kalmıyordu.

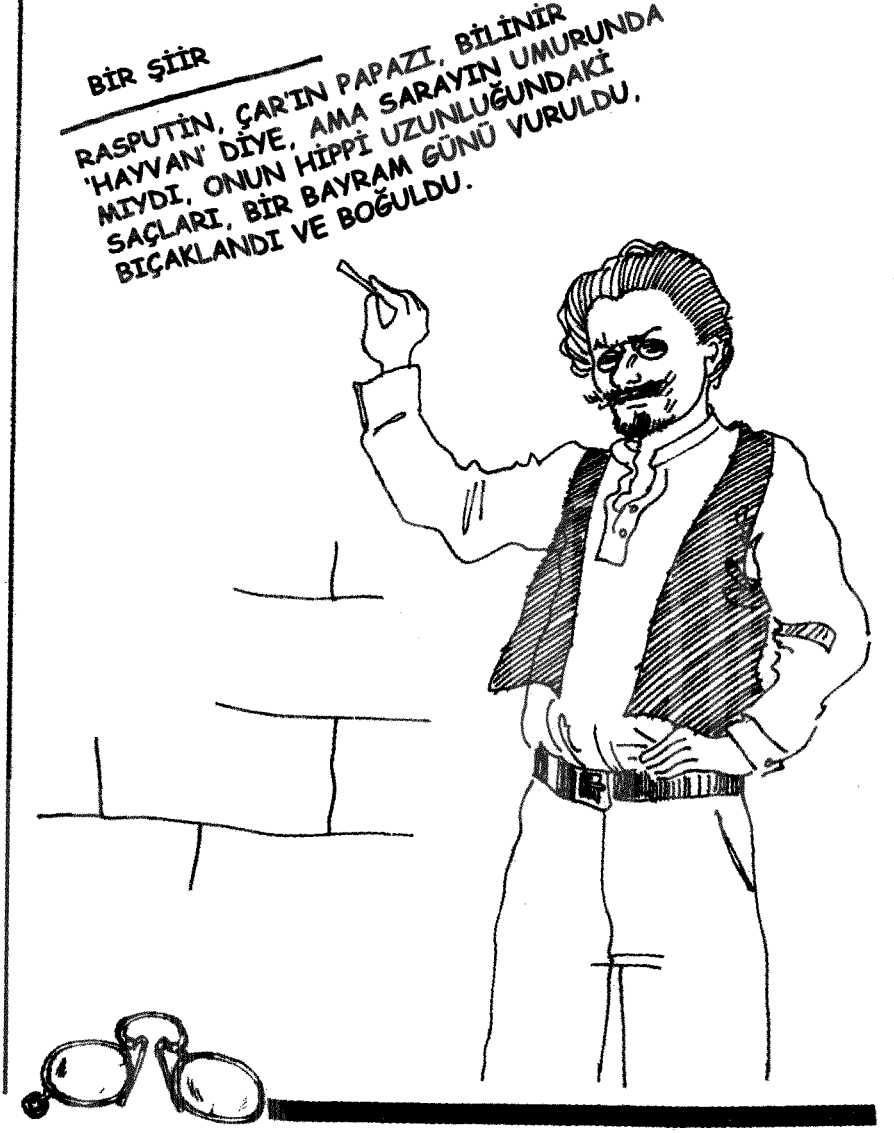
Sonunda tartışmayı kazanan Aleksandra Sokolovskaya oldu.

Troçki nasıl propaganda yapılacağını öğreniyor:

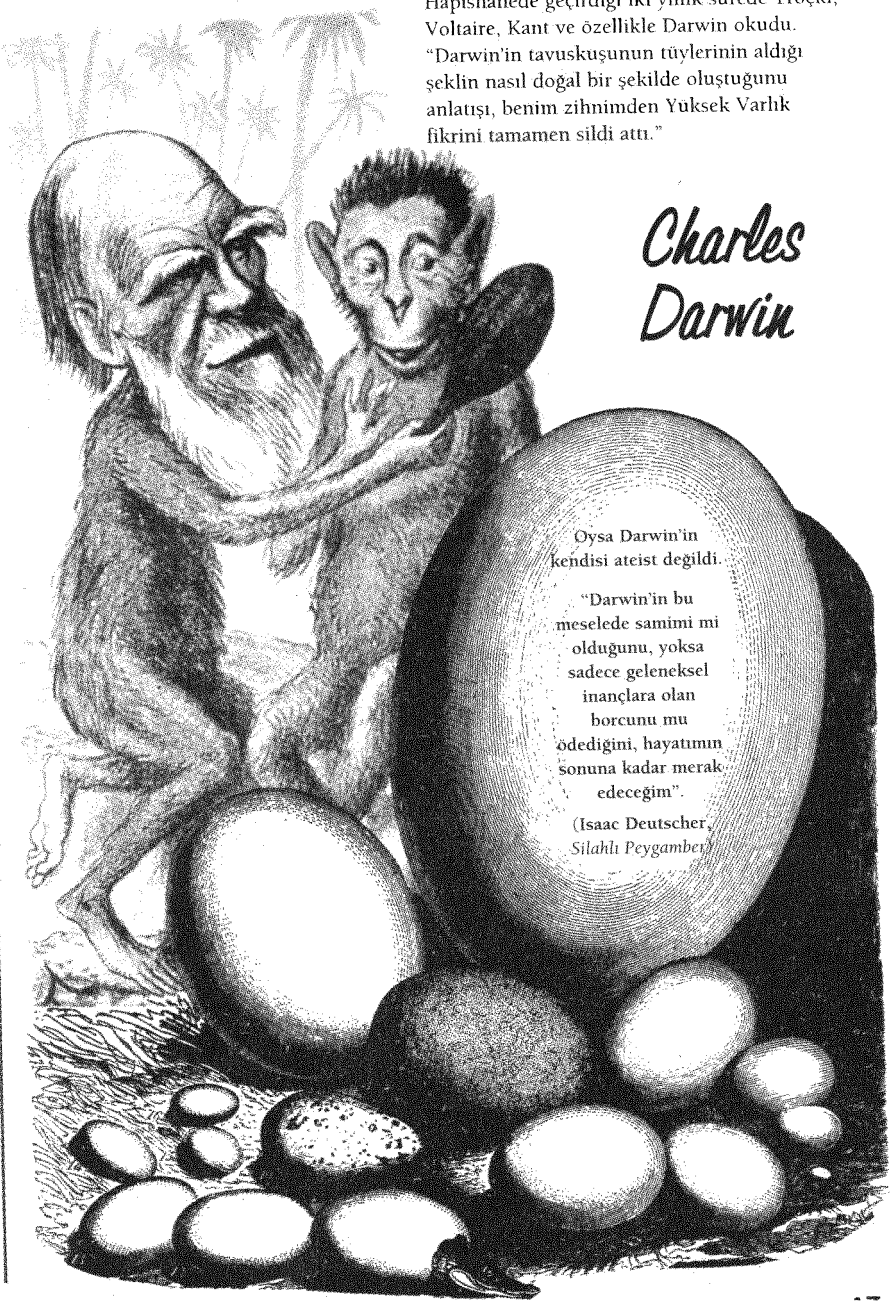

ŞİMDİ BUNLARIN HEPSİNİ
KARIŞTIRIYORUM!
SÖYLEYİN
BAKALIM, ÇAR
HANGİSİ?

Troçki, Aleksandra'nın kardeşi Gregory ve diğer arkadaşlarıyla birlikte gizli faaliyetler yürütmeye başladı ve 1897'de Güney Rusya İşçileri Birliği'ni örgütledi. Çarlık polisi çok geçmeden, 1898'de tepelerine bindi. Troçki tutuklanıp tek başına bir hücreye kapatıldı. "Yalnızlıktan hasta düştüğüm zamanlarım oldu..." Orada zamanını devrimci şiirler yazarak geçiriyordu. Bu şiirleri
hiçbir zaman yayınlanmadı.

Hapishanede geçirdiği iki yıllık sürede Troçki, Voltaire, Kant ve özellikle Darwin okudu. "Darwin'in tavuskuşunun tüylerinin aldığı şeklin nasıl doğal bir şekilde oluştuğunu anlatışı, benim zihnimden Yüksek Varlık fikrini tamamen sildi attı."

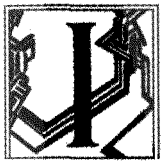
Oysa Darwin'in kendisi ateist değildi.

"Darwin'in bu meselede samimi mi olduğunu, yoksa sadece geleneksel inançlara olan borcunu mu ödediğini, hayatımın sonuna kadar merak edeceğim".

(Isaac Deutscher, *Silahlı Peygamber*)

Troçki dört yıl da Sibirya'da sürgüne mahkûm edilmişti. Hapishanede, Sibirya'ya kadar yanında gelecek olan, eski tartışma arkadaşı Aleksandra'yla evlendi.

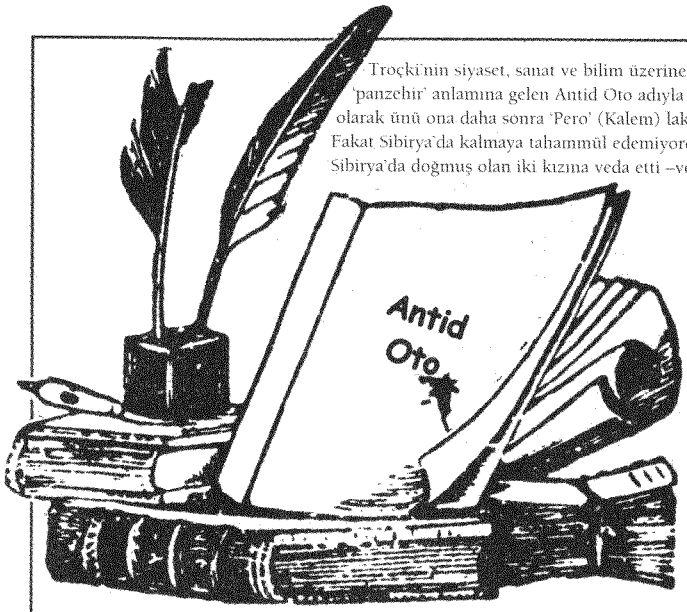

Buzlar diyarındaki sürgününde, 1902'de Troçki'nin eline Lenin'in *Ne Yapmalı?* kitabı ve devrimci gazete *Iskra*'nın bazı sayıları eline geçti.

Ne Yapmalı?'da Lenin, işçilerin kendilerini ezenleri kendiliğinden devirebilecekleri dair her türlü düşünceye kuvvetle karşı çıkıyordu. İşçiler sendikalarını kurup geliştirebilirlerdi, fakat bu onları otomatikman siyasal devrimci haline getirmezdi.

Troçki'nin siyaset, sanat ve bilim üzerine yazıları, İtalyanca 'panzehir' anlamına gelen Antid Oto adıyla yayınlanıyordu. Yazar olarak ünü ona daha sonra 'Pero' (Kalem) lakabını kazandıracaktı. Fakat Sibirya'da kalmaya tahammül edemiyordu. 1902'de Aleksandra'yl Sibirya'da doğmuş olan iki kızına veda etti –ve kaçtı.

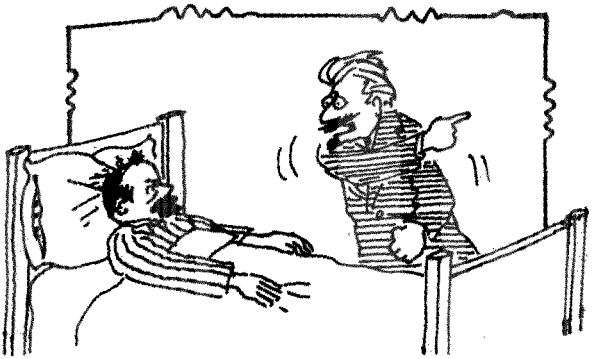

Yakalanıp sorguya çekilme ihtimaline karşı bir sahte isme ihtiyacı vardı. Bunun üzerine, aklına gelen ilk ismi seçti: Odessa hapishanesinde bir gardiyanın ismini: *Troçki.*

1902 yılında bir Ekim gününün şafağında Troçki, Kuzey Londra'da King Cross istasyonunun yakınında, 30 Holford Square adresindeki evin kapısını çaldı. Evde bulunan Lenin ile eşi Krupskaya uyandılar.

Taksicinin parasını ödemek Krupskaya'ya düştü.

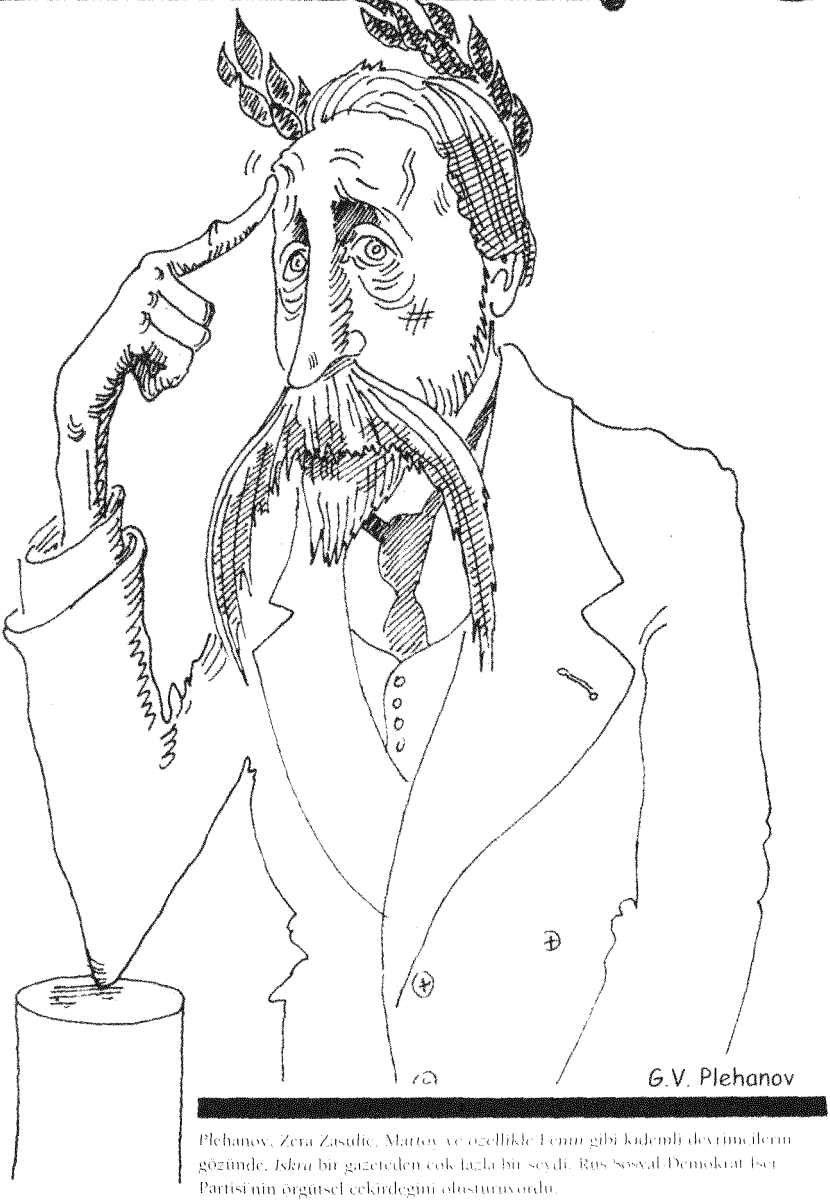
Troçki hemen Rusya'daki gelişmeler üzerine Lenin'e rapor vermeye koyuldu.

Ertesi günlerde Lenin, Troçki'ye Londra'nın meşhur yerlerini -ve İngiliz egemen sınıfının mülklerini- gösterdi.

Fakat akılları hep Rusya'daydı.

Troçki'nin yetenekleri açıkça ortadaydı. Lenin ona *Iskra*'nın yazı kuruluna girmeyi önerdi. Fakat *Iskra*'nın yazı kurulunun kıdemli üyelerinden, 'Rus Marksizminin babası' diye bilinen G.V. Plehanov, Troçki'nin adaylığına taş koydu.

Plehanov, Vera Zasulic, Martov ve özellikle Lenin gibi kıdemli devrimcilerin gözünde, *Iskra* bir gazeteden çok fazla bir şeydi. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin örgütsel çekirdeğini oluşturuyordu.

Lenin Troçki'yi, *Iskra* için yardım parası toplamak amacıyla Avrupa'daki Rus kolonilerine bir konuşma turuna çıkardı. Troçki'nin Paris civarındaki coşkulu rehberi, bir Rus öğrenci olan Natalya Ivanovna Sedova'ydı. Troçki yasal bakımdan Aleksandra Sokolovskaya'yla evli olmasına rağmen, Natalya Sedova 'Bayan Troçki' oldu, ondan iki oğlan doğurdu ve ömrünün sonuna kadar onun yanında kaldı.

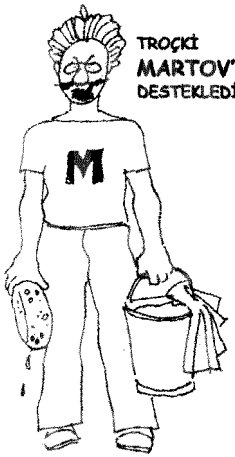
LONDRA, 1903: RUS SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NİN 2. KONGRESİ

Halen bu kongre, yeni doğmuş olan RSDİP'i iki fraksiyona bölen siyasal kavgalarıyla hatırlanıyor: Lenin'in başını çektiği *Bolşevikler* (çoğunluk-çular) ve Martov'la diğerlerini izleyen *Menşevikler* (azınlık-çılar). Bu fraksiyonlar kısa süre içerisinde, Rus Marksizminin devrim konusunda birbirine taban tabana zıt görüşlerini savunan iki partiye dönüştüler.

ÇARLIK DEVLETİ'Nİ DEVİRMEYİ İSTEYEN BİR **YERALTI** PARTİSİ!
Lenin

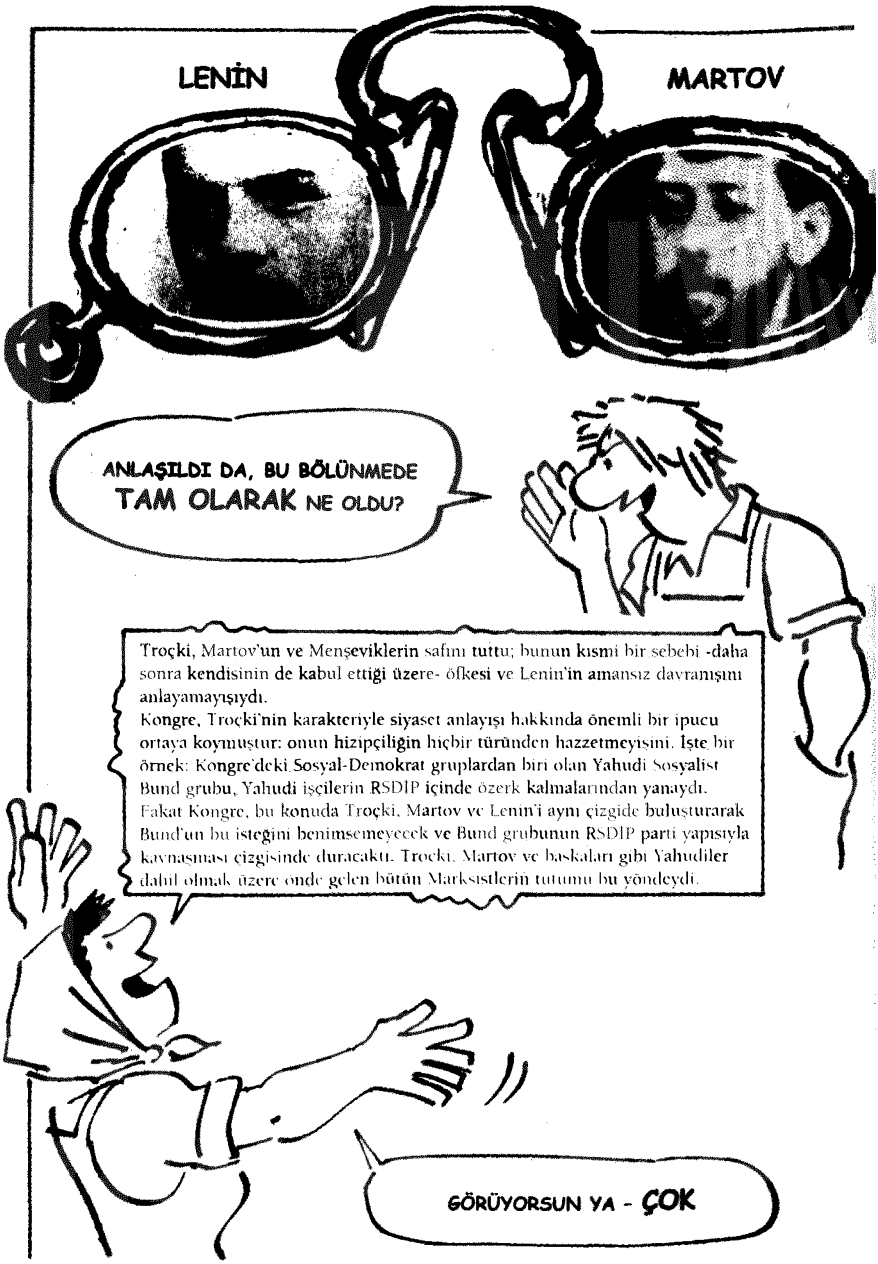
TROÇKİ **MARTOV'U** DESTEKLEDİ.

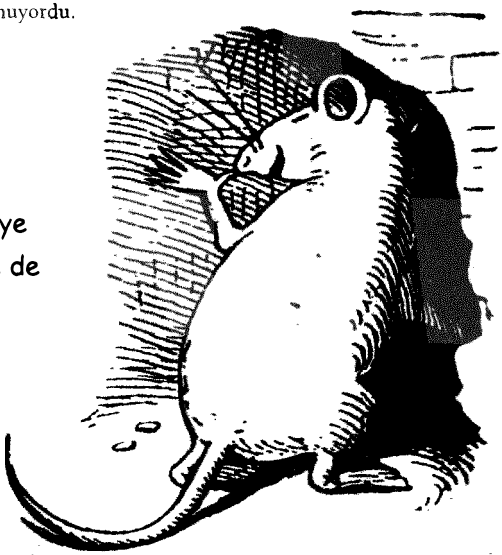
BİZİMKİ PROFESYONEL DEVRİMCİLER PARTİSİ DEĞİL, PROGRAMINA İNANAN **HERKESE AÇIK** BİR PARTİ!
Martov

PLEHANOV **LENİN'İ** DESTEKLEDİ.

LENİN
MARTOV
ANLAŞILDI DA, BU BÖLÜNMEDE TAM OLARAK NE OLDU?
Troçki, Martov'un ve Menşeviklerin safını tuttu; bunun kısmi bir sebebi -daha sonra kendisinin de kabul ettiği üzere- öfkesi ve Lenin'in amansız davranışını anlayamayışıydı.
Kongre, Troçki'nin karakteriyle siyaset anlayışı hakkında önemli bir ipucu ortaya koymuştur: onun hiçbir türünden hazzetmeyisini. İşte bir örnek: Kongre'deki Sosyal-Demokrat gruplardan biri olan Yahudi Sosyalist Bund grubu, Yahudi işçilerin RSDİP içinde özerk kalmalarından yanaydı. Fakat Kongre, bu konuda Troçki, Martov ve Lenin'i aynı çizgide buluşturarak Bund'un bu isteğini benimsemeyecek ve Bund grubunun RSDİP parti yapısıyla kaynaşması çizgisinde duracaktı. Troçki, Martov ve başkaları gibi Yahudiler dahil olmak üzere onde gelen bütün Marksistlerin tutumu bu yöndeydi.
GÖRÜYORSUN YA - ÇOK

Kongre'den sonra Plehanov Menşeviklerin safına geçti. Çoğunluk Menşeviklerin tarafında olunca Lenin *Iskra*'dan çekildi. Troçki, bağımsız bir yerde durmakla birlikte, Menşevikleri sevindiren şekilde Lenin'le ateşli kavgalara atıldı. Lenin'e karşı mücadelesinde Troçki genellikle kaba kişisel saldırılarda bulunuyordu.

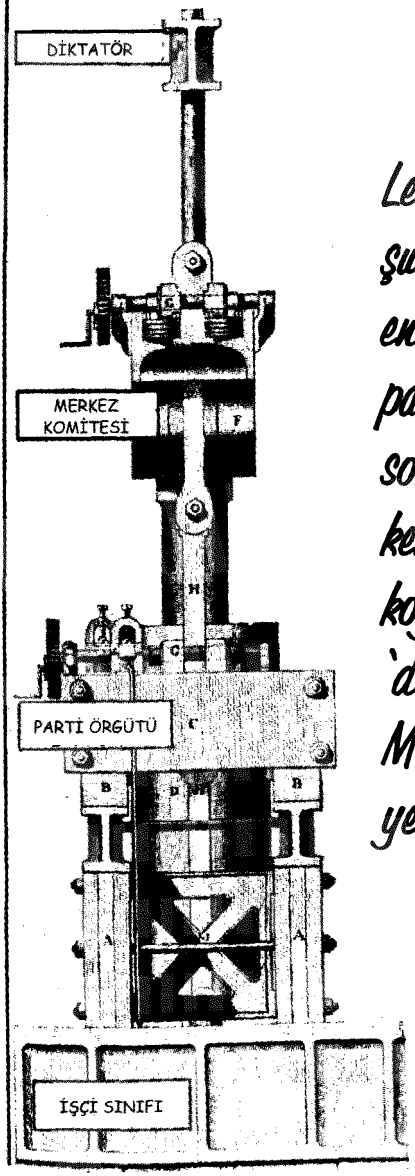

"Tabii ki Marksistler, özellikle de Rus olanları, görüşlerini çıplak bir samimiyetle ifade etmeye istekliydiler. Fakat genelde de şahsen çamur atmaya pek yanaşmazlardı. Troçki'nin saldırıları bu kuralı çiğniyordu: Bu sadece gençlik heyecanıyla açıklanabilecek bir tutum değildi - Troçki hiçbir zaman sıyrılamayacağı bir özelliğini sergiliyor, fikirleri kişilerden ayıramıyordu."

ISAAC DEUTSCHER

Troçki, tamı tamına on yıl boyunca Lenin'in parti anlayışıyla hiç uyuşamadı. *Siyasal Görevlerimiz* başlıklı kitapçığında Lenin'in ortaya attığı birçok formüle tam cepheden saldırmaktaydı:

Lenin'in yöntemleri şuna varır: Parti örgütü en başta kendini bütün partinin yerine koyar; sonra Merkez Komitesi kendini örgütün yerine koyar; nihayet, tek bir 'diktatör' kendini Merkez Komitesi'nin yerine koyar.

(1904)

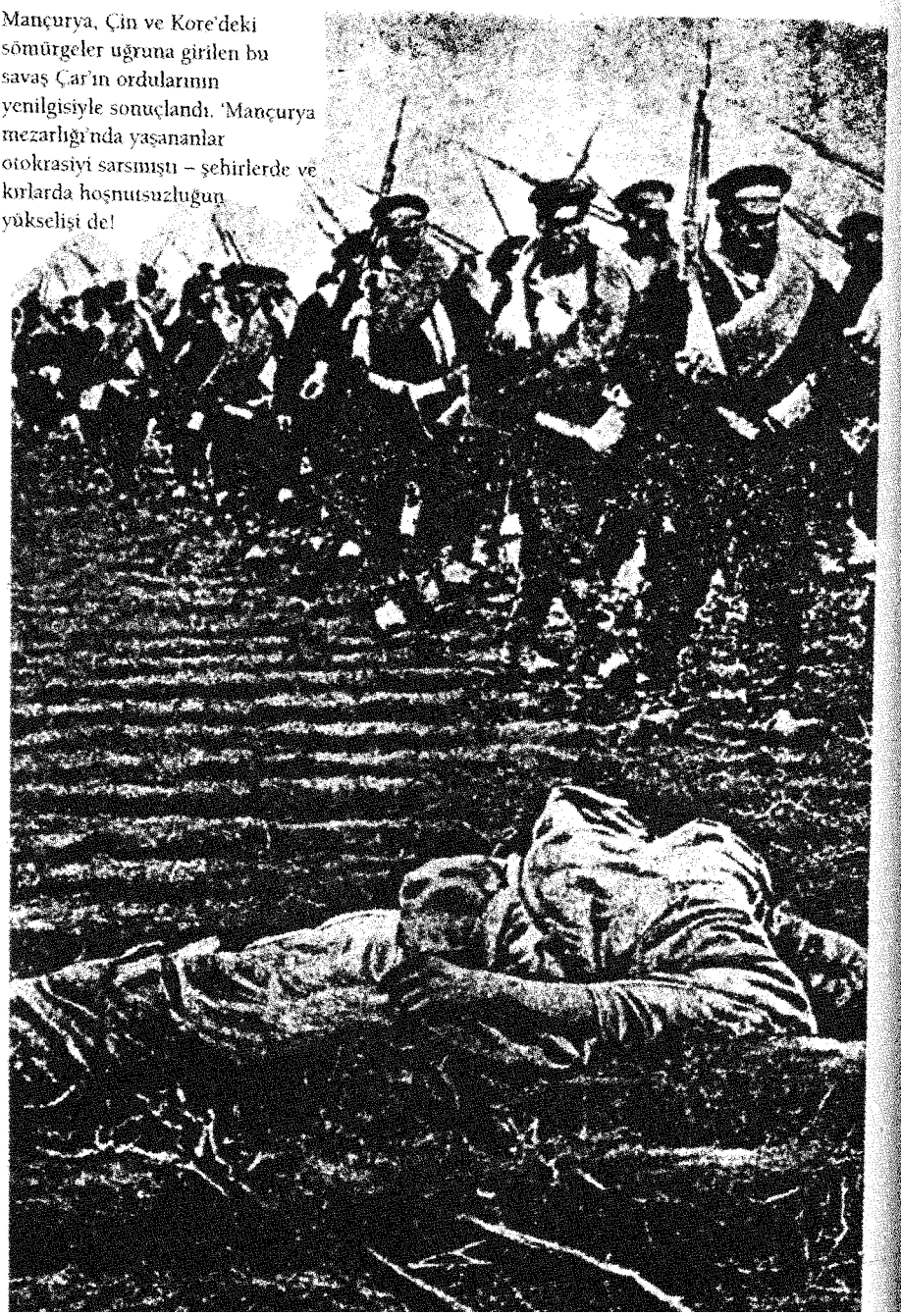
Troçki daha sonra bu kitabına sahip çıkmadı. Ama tamamen de değil! Temel bir sorun olan parti disiplini meselesinde yanıldığını kabul etti. Fakat kitabının dönemin bazı Bolşevik komite üyelerinin dar zihniyetine ışık tutan yönleri bulunduğu konusunda da ısrarcıydı. Troçki, partide Menşevik görüşlere daha yakındı. Ancak onun devrimci taktikleri kavrayışı kendisini daha sonra onlardan, Lenin'den ve Bolşeviklerden bile daha uzak noktalara götürecekti. Her devrimci kabarışta Troçki, Lenin'e, Bolşevik komite üyelerinden daha fazla yaklaşıyordu.

Troçki, Menşeviklerle Bolşevikler arasında bir uzlaşma sağlanabileceğine dair inancını yıllarca muhafaza etti.

1904-1905: RUS-JAPON SAVAŞI

Mançurya, Çin ve Kore'deki sömürgeler uğruna girilen bu savaş Çar'ın ordularının yenilgisiyle sonuçlandı. 'Mançurya mezarlığı'nda yaşananlar otokrasiyi sarsmıştı – şehirlerde ve kırlarda hoşnutsuzluğun yükselişi de!

Savaşta uğranan bozgun -ekonomik ve toplumsal kriz- her zaman için işçi sınıfının bilincinde keskin bir yükseliş gözlenmesi anlamına gelir.

150 MİLYONLUK NÜFUS, AVRUPA'DA 5,4 MİLYON, ASYA'DA 17,5 MİLYON KİLOMETRE KARE TOPRAK. BU MUAZZAM GENİŞLİKTEKİ COĞRAFYADA İNSAN KÜLTÜRÜNÜN BAŞINA GELEN HER AŞAMAYA RASTLANABİLİR: İNSANLARIN TAHTA PUTLARA TAPINDIĞI KUZEY ORMANLARININ İLKEL BARBARLIĞINDAN, SOSYALİST İŞÇİLERİN BİLİNÇLİ BİÇİMDE KENDİLERİNİ DÜNYA SİYASETİNİN AKTÖRLERİ OLARAK GÖRDÜKLERİ VE BALKANLAR'I VE ALMAN REICHSTAG'INDAKİ TARTIŞMALARI DİKKATLE İZLEDİKLERİ KAPİTALİST KENTİN MODERN TOPLUMSAL İLİŞKİLERİNE KADAR, AVRUPA'DAKİ EN YOĞUNLAŞMIŞ SANAYİ, AVRUPA'DA EN GERİ TARIMA DAYANIYORDU. DÜNYANIN EN DEVASA DEVLET AYGITI, MODERN TEKNOLOJİK İLERLEMENİN HER BAŞARISINDAN KENDİ ÜLKESİNİN TARİHSEL İLERLEMESİNİ GECİKTİRMEK İÇİN FAYDALANMAKTAYDI.

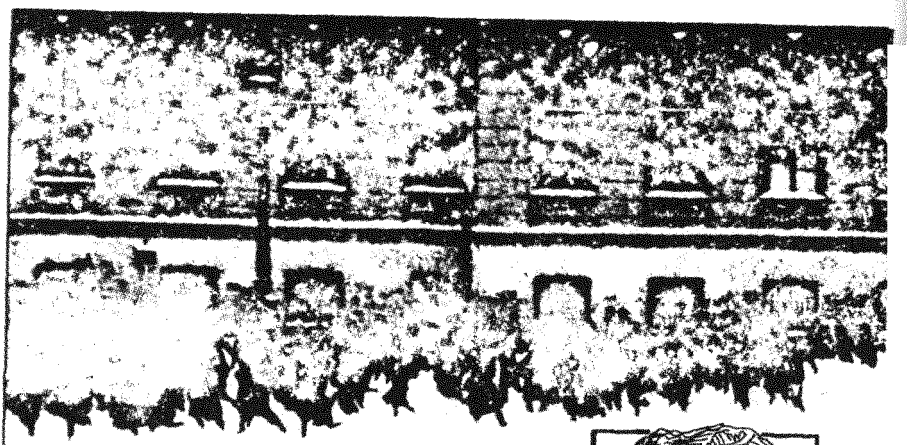
"1905"ten, TROÇKİ

1905'in Ocak ayının 3'ünde Putilov fabrikalarındaki 12 bin işçi grevc çıktı.

Askerler Putilov fabrikalarının dışında bekleyen grev gözcülerini dağıttılar.

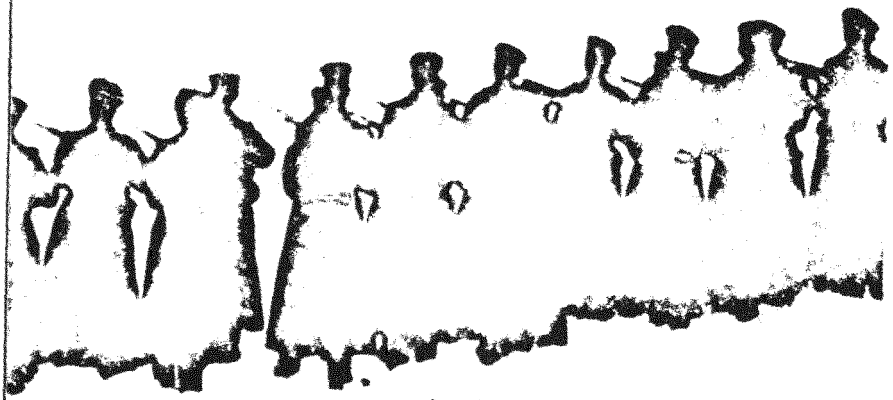

KANLI PAZAR

22 Ocak 1905: St. Petersburg'da 200 bin grevci işçi, Çar'a dilekçe vermek için Kışlık Saray'a doğru yürüyüşe geçti. Fakat 'küçük baba' heyeti kabul etmeye yanaşmadı ve birliklerine kitleyi dağıtmaları emrini verdi.

ÇAR II. NİKOLA

Bu saldırıda 1000 kişi vurularak hayatını kaybetti.

Birkaç hafta içinde genel grev Rusya'nın her köşesine yayıldı ve demiryolu grevi de ana hatlardaki tren yolculuğunu felce uğrattı. 1904'te kaleme aldığı, fakat Menşevik basına gönderdiği halde onlar tarafından yayınlanmayan bir broşüründe Troçki bu gelişmeyi şaşırtıcı bir doğrulukla öngörmüştü.

Çar bazı tavizler teklif etti. Liberal burjuvazi hevesle bu tavizlerin üstüne atıldı. Peki, liberaller nasıl örgütleniyorlardı? Anayasal Demokratlar diye bilinen (ve ilk harfleri 'kâh-deh'e atfen Kadetler diye anılan) bir parti aracılığıyla. Bu partinin lideri tarihçi P.N. Milyukov'du. Çar'a teslim olmayı teklif ettiği için Troçki onu çok ağır bir dille suçlamıştı.

Eğer devrim dalgası geri çekilmezse, bürokrasi bir payanda olarak size yapışır; eğer gerçekten bürokrasinin payandası olmaya çalışırsanız, muzaffer devrim sizi tuttuğu gibi fırlatıp denize atar... (öte yandan, eğer devrim yenilgiye uğrarsa, o zaman Çarlık'ın liberalizme hiç ihtiyacı kalmayacaktır). Siz sağdan ve soldan yükselen seslerin rahatınızı bozmamasını arzu ediyorsunuz. ... Devrim henüz son sözünü söylemedi. Güçlü ve genel hamlelerle bıçağının keskin ucunu mutlakiyetçiliğin başında deniyor. Bırakın liberalizmin uyduruk bilgiçleri başlarının parıldayan çelik bıçağın altına girdiğini görsünler. Bundan sakınsınlar...

TROÇKİ (Isaac Deutscher, *Silahlı Peygamber*'den)

1905 Devrimi bir 'genel prova'ydı. Çarlık otokrasisine sert bir darbe indirip onu sendeletti, fakat yere yıkamadı. O günden sonra Rus proletaryası birçok yeni ders çıkardı; bu derslerin en önemlisi...

PETERSBURG İŞÇİ VEKİLLERİ SOVYETİ'nin kurulmasıydı.

Troçki (ortada solda), Sovyet üyeleriyle.

Modern Rus tarihinde demokratik iktidarın ilk kez ortaya çıkışı! Bu, gerçek demokrasiydi; seçmenler vekilleri istedikleri zaman geri çağırma hakkına sahiptiler.

"Sovyet, devrimci yönetimin embriyonudur. Özgür basını örgütler. Yurttaşların güvenliğini sağlayacak sokak devriyelerini örgütler. Postanenin, demiryollarının... yönetimini devralır. Bir sonraki devrimin ilk dalgası ülkenin her köşesinde Sovyetler'in kurulmasını sağlayacaktır."

Troçki

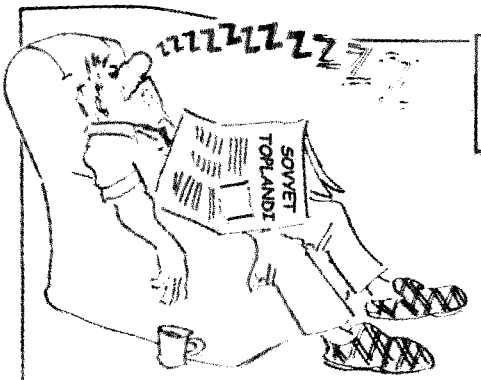
Petersburg'da proleter nüfusun gücü yarım milyon kadardı. Sovyet bunlardan yaklaşık yarısını, çoğunlukla da fabrika ve atölye işçilerini temsil ediyordu.

Kimler sovyete karşıydı? Yağmacı kapitalizmin temsilcileri...

Bolşevikler karşılık vermekte ağır davrandılar. Harekete geçmeleri ancak Lenin'in dönmesiyle mümkün oldu.

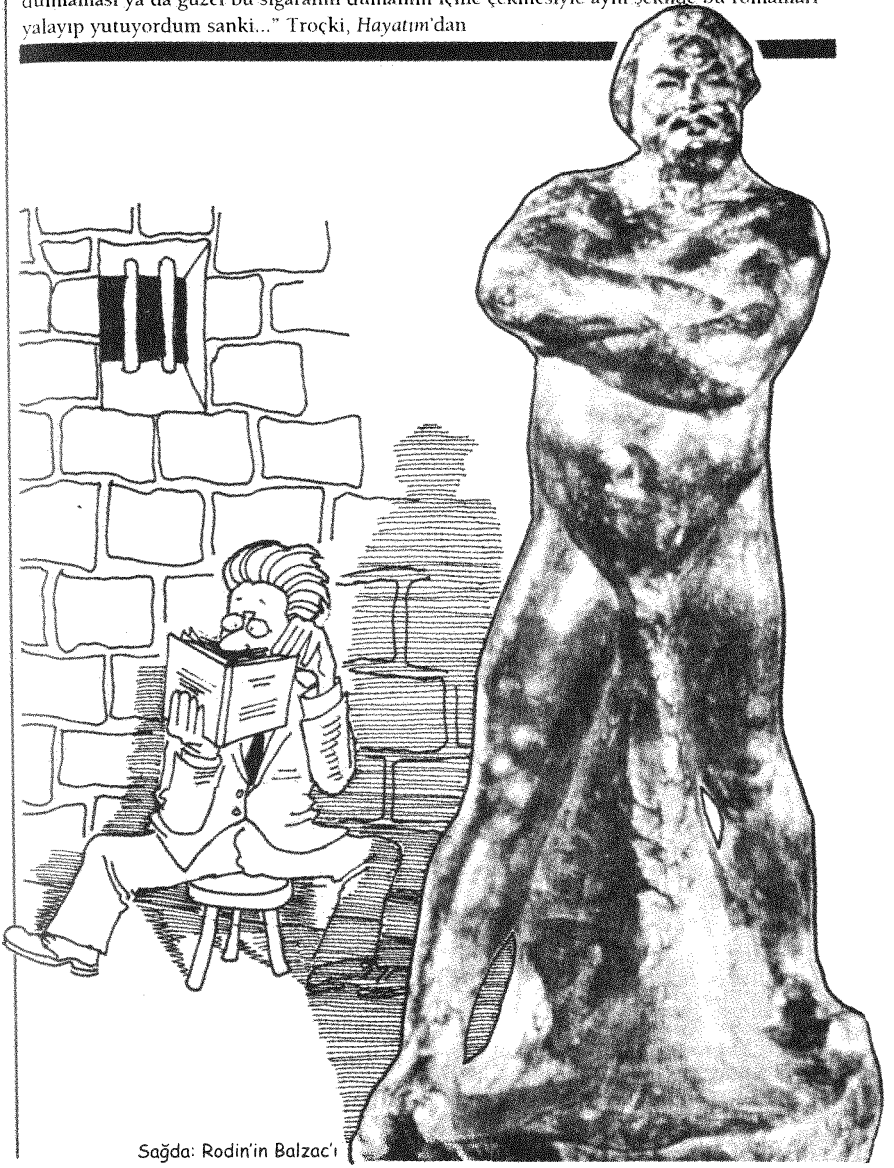

Sovyet'in ömrü sadece 50 gün sürdü. 16 Aralık 1905'te hükümet birlikleri Sovyet'i kapatıp liderlerini tutukladılar. Devrim yenilmişti. Troçki yirmi altı yaşındaydı. Mahkemedeki konuşması bütün dünyaya seslenen bir hitap oldu.

Fakat yargıçlar bu sözlerden etkilenmediler. Troçki'nin yargılanması bir yıl sürdü ve ömür boyu Sibirya'da kalmaya mahkum edildi!

Troçki, davasının görülmesini beklediği hapishanede bütün dikkatini iki göreve vermişti. Bunlardan ilki, Fransızca roman okumaktı: "...Keyfine düşkün birinin sevdiği şarabı yudumlaması ya da güzel bu sigaranın dumanını içine çekmesiyle aynı şekilde bu romanları yalayıp yutuyordum sanki..." Troçki, *Hayatım*'dan

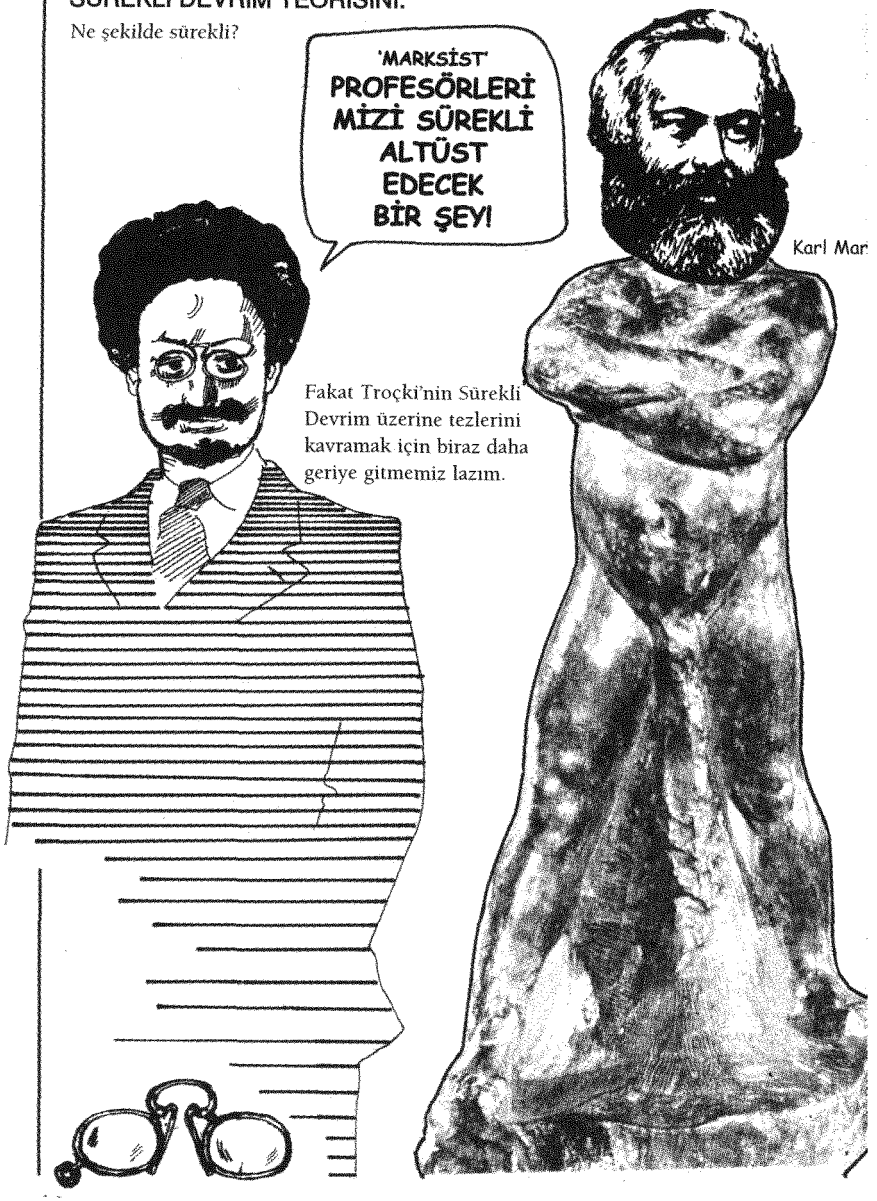

Sağda: Rodin'in Balzac'ı

İKİNCİ GÖREV, FORMÜLE ETMEKTİ

SÜREKLİ DEVRİM TEORİSİNİ.

Ne şekilde sürekli?

Siyasal İktisadın Eleştirisi'nde (1859) Marx şöyle yazmıştı...

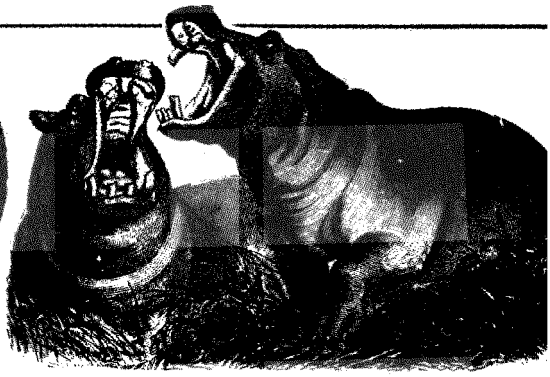
BU NE DEMEKTİR?

1) Bütün geri toplumlar, ileri Batı ülkeleriyle aynı gelişme aşamalarından geçmek zorundadır.

2) Çoğunluğu köylülerden oluşan ve demokrasisi ya da siyasal hakları bulunmayan toplumlar için bir sonraki aşama kapitalizm ve bir *burjuva* devrimi olmak zorundadır.

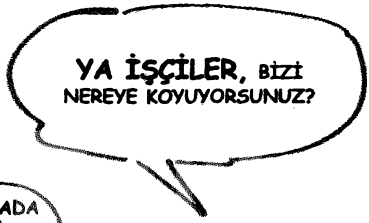

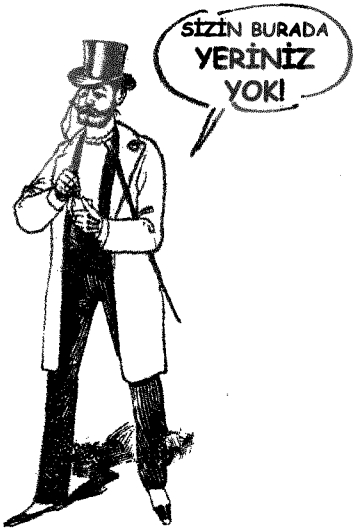
G.V. Plehanov

Rus Marksizminc bu düşünce hakımdi. Marksistler, Rusya'da gerçekleşecek bir devrimin *burjuvaziyi* iktidara getireceğine manıyorlardı. Bu görüş en açık şekliyle 'Rus Marksizminin babası' G.V. Plehanov'un ağzından dile getirilmişti.

"Rusya kapitalizme giden yolun kavşağında duruyor ve diğer bütün meseleler buna bağlı. Kapitalizme karşı mucadele etmek mevcut olan tek yol... kapitalizmin mumkün olduğunca hızlı gelişmesine katkıda bulunmak."

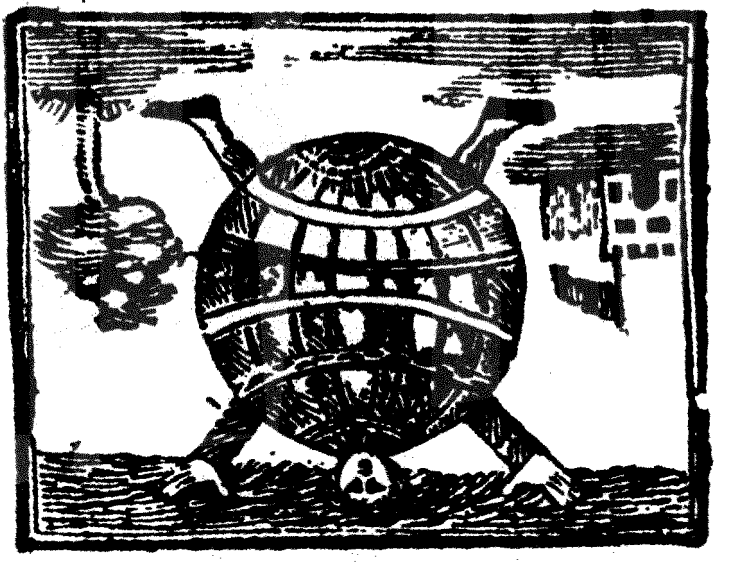

Bu da Menşevizmin bakış açısı olarak kalacaktı.

O sırada Troçki yeni bir kartı masaya sürdü. ... Geri toplumlar niçin ileri toplumlarla aynı yolu kat etmek zorundaydı? Troçki'nin fikirleri Batı Avrupa sosyalistlerinin görüşlerinden radikal bir kopuşa işaretti. Kabul gören Marksist dogmayı başı üstüne dikmişti.

Elbette Troçki *sürekli devrim* sözcüklerini kullanan ilk kişi değildi. Hem Marx hem de Kautsky 'devrimin sürekliliği'ni hep tartışmışlardı. Keza, gelecekteki devrimin burjuva-olmayan bir şekil alacağını ilk kavrayan kişi de o değildi. Parvus bu fikrin üstünde epeyce bir durmuştu.

İşte, çok ender görebileceğiniz şey,
Dünyanın altı üstüne gelmiş
Havada bir ağaç ve bir şato;
Başı yerde yürüyen bir insan.

1642 İngiliz Devrimi'nden bir şiir.

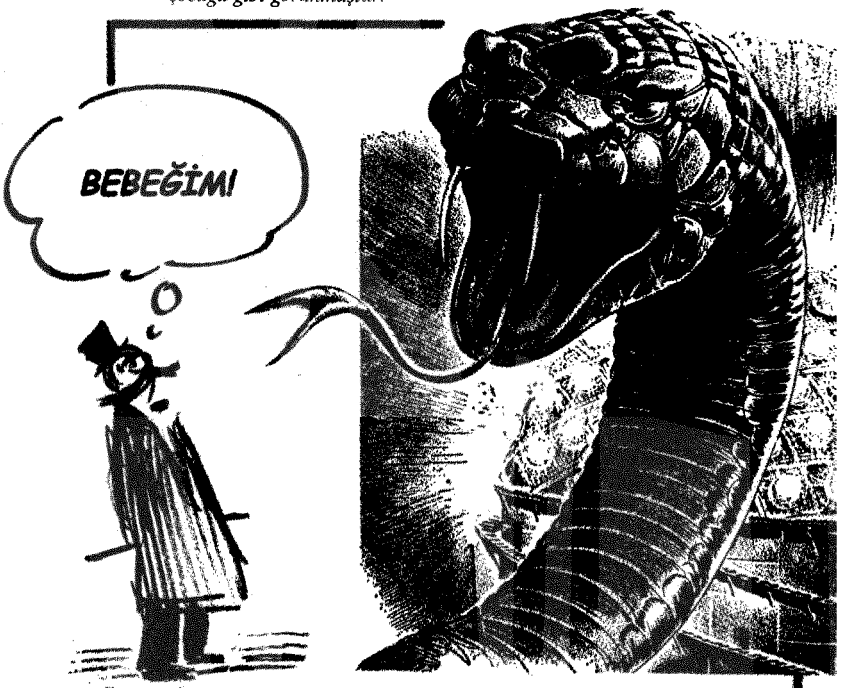
Ancak Troçki, kent proletaryasının öncü rolünü vurgulayarak tutarlı bir Rus Devrimi teorisi geliştirmeyi başarmış ilk Marksistti.

Sonuçlar ve Olasılıklar (1906) kitabında, ömrünün sonuna kadar savunacağı fikirlerini söze dökttü.

SÜREKLİ DEVRİMİN TEMEL NOKTALARI:

Emperyalizm bir dünya ekonomisi tesis etmiştir. Rus toplumu bu dünya gerçekliğinin bir parçasıdır. Bu durum Rusya'yı kendini istilacılara karşı savunmak için güçlü ve merkezi bir devlet kurup geliştirmeye yöneltmiştir. *"Kapitalizm bile devletin çocuğu gibi görünmüştür."*

1.
Rusya'yı bekleyen acil görevler burjuva-demokratik niteliklidir:

1. kırda yarı-feodal ilişkilere son vermek ve köylülerin kurtuluşunu sağlamak;

2. bir kurucu meclis seçip, seçme, basın, siyasal partiler ve sendikalar gibi alanlarda özgürlük tanıyan bir cumhuriyeti ilan etmek;

3. ulusal azınlıklara kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanımak.

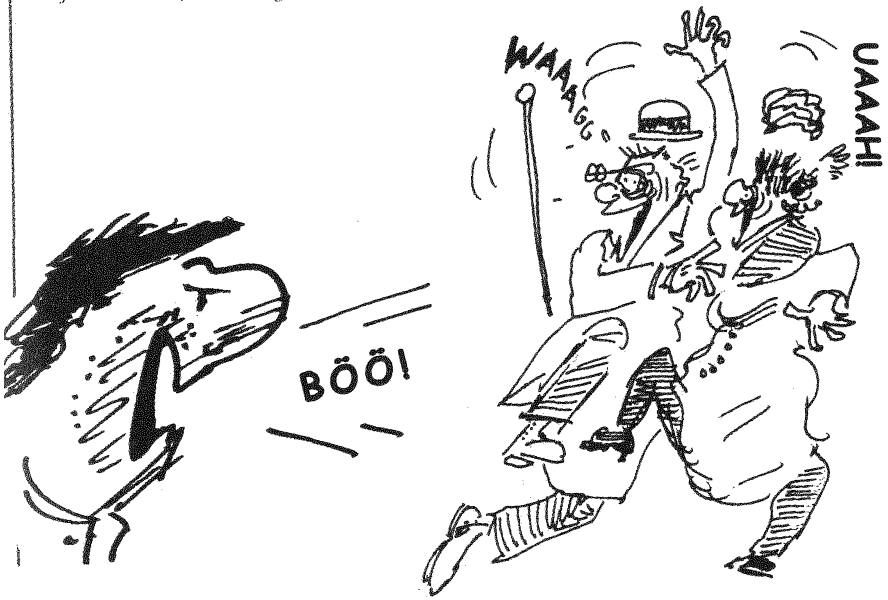
Bu önlemlerin tamamı Çarlık Devleti'nin yıkılması demektir.

2. Bu işi kim görecek? Burjuvazi mi?

Hayır. Rus burjuvazisi ürkek, kararsız ve zayıftır; Çar'dan daha ziyade işçilerle köylülerden korkar. Avrupa'daki burjuvazi de Rusya'daki muazzam yatırımlarını korumak istediği için Çar'ı destekleyecektir.

Burjuvazi kendi çıkarlarını geliştirmek için dahi bir devrime girişemez.

Öyleyse devrimi kim yapacak? İşçilerle köylüler –bu, burjuvaziye rağmen, hatta ona karşı bir devrim olacak.

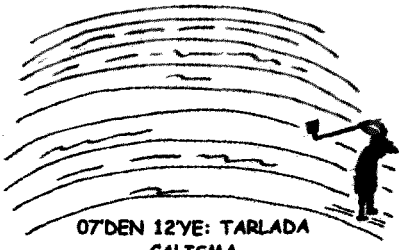
3 KÖYLÜ?

İşçilerle köylülerin toplumsal ya da tarihsel ağırlığı aynı değildir. Sayısal bakımdan köylüler ezici çoğunluğu oluştururlar. Fakat onlar dağınıktır, ortak bir görüşleri yoktur ve kentli sınıfa tabi olmayı kabullenmiş haldedirler.
Bu yüzden bir tercihle karşı karşıya gelirler: ya Çar'a boyun eğmeyi sürdürmek, ya da işçilerin yanında dövüşmek.

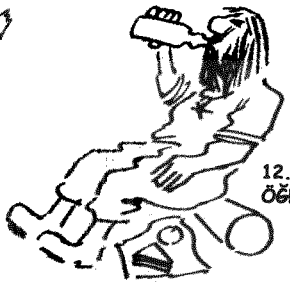
KÖYLÜNÜN HAYATINDA BİR

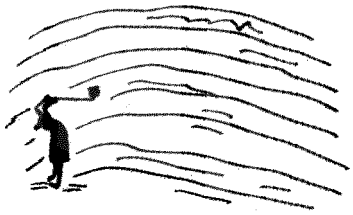
06: TAVUKLARA YEM VERME

07'DEN 12'YE: TARLADA ÇALIŞMA

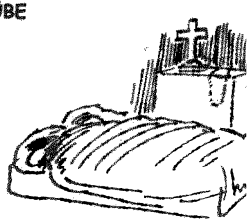
12.15: ÖĞLE YEMEĞİ

12.30-19.00: TARLADA

20.00-23.00: TEKRAR KULÜBE

KEÇİ HASTALANMASIN DİYE DUAT ET.

4 IŞÇI SINIFI?

Rusya'yı özgürleştirebilecek, devrimci partilerde örgütlenebilecek tek toplumsal sınıf. Fakat işçiler iktidarı düşmanlarına devredeceklerse niçin mücadele etsinler? Etmezler! İşçiler sadece burjuvaziyi iktidara getirmekle yetinemezler!

Demokratik devrim hemen bir sosyalist devrime evrilmeli, böylece sürekli bir devrime dönüşmelidir.

İŞÇİNİN HAYATINDA BİR GÜN

07.30: HEP BERABER İŞE GİTME.

12.30'A KADAR: HEP BERABER ÇALIŞMA

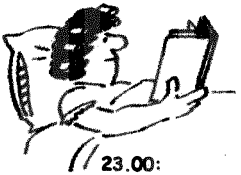
SONRA HEP BERABER YEMEK YEYİP GAZETELERİ OKUMA VE MUHABBET ETME

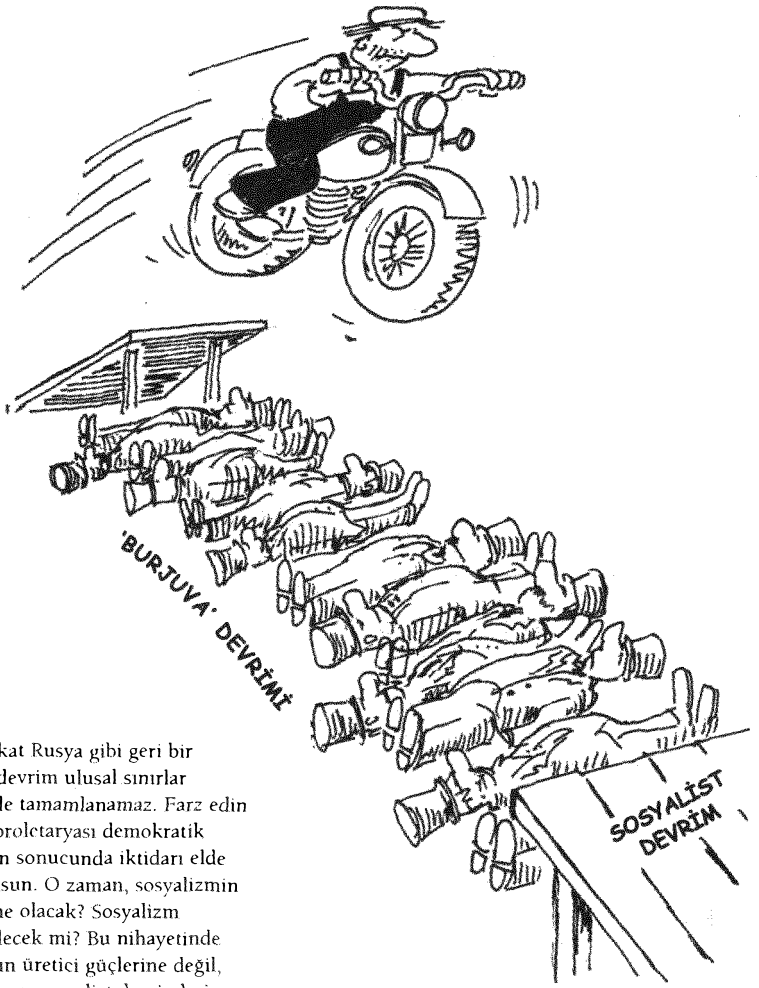
17.00: HEP BERABER EVE DÖNME

20.00: BELKİ KULÜBE GİTME.

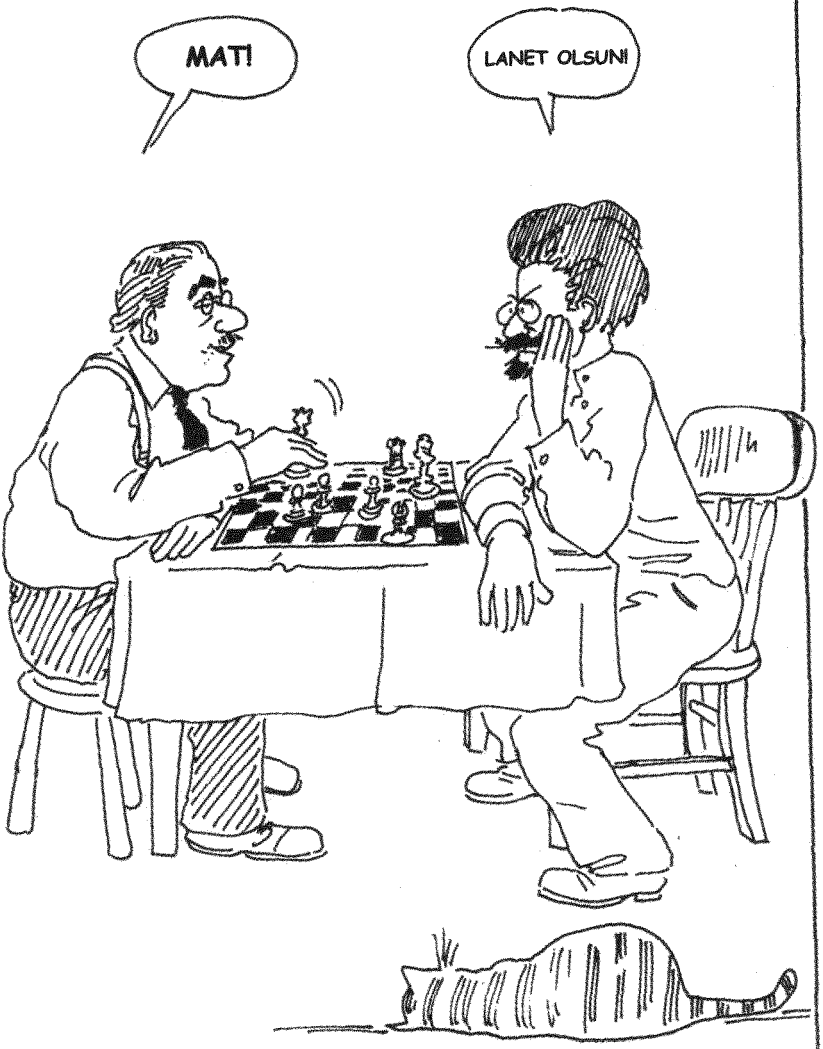
23.00:

Evet, fakat Rusya gibi geri bir ülkede devrim ulusal sınırlar dahilinde tamamlanamaz. Farz edin ki Rus proletaryası demokratik devrimin sonucunda iktidarı elde etmiş olsun. O zaman, sosyalizmin kaderi ne olacak? Sosyalizm gelişebilecek mi? Bu nihayetinde Rusya'nın üretici güçlerine değil, uluslararası sosyalist devrimlerin gelişmesine bağlı olacaktır.

TROÇKİ İLE STALİN ARASINDAKİ CAN ALICI FARKLILIK BURADA YATAR!

Troçki Şubat 1907'de Sibirya'dan bir kez daha kaçar. 1908'de Viyana'da kendi gazetesi *Pravda*'yı çıkarır, partinin birliği yolunda mücadele eder ve... Freud'un dönek tilmizi Alfred Adler'le satranç oynar.

Fakat onun Menşeviklerle Bolşeviklerden uzaklığı, herhangi bir örgütsel bağının olmayışı demektir.

1919'da, devrimden sonraki Rusya'da *Sonuçlar ve Olasılıklar*'ın yeniden basılması vesilesiyle kaleme aldığı önsözde Troçki bu dönemi şöyle özetlemiştir:

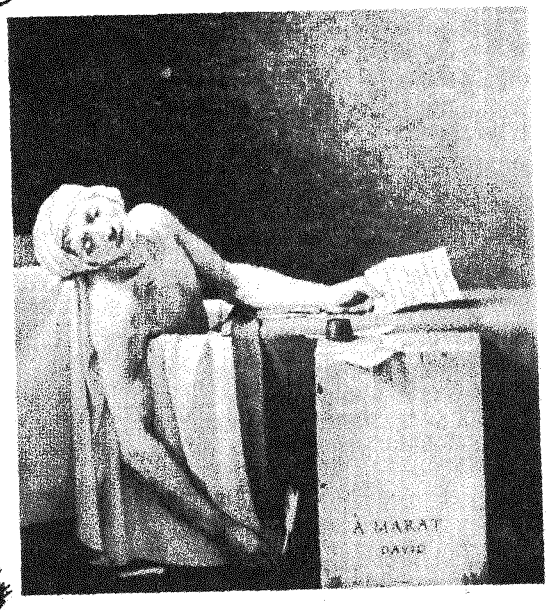
On beş yıllık bir dönem boyunca sürekli devrim görüşüne sadık kalmayı başaran yazar, yine de sosyal-demokrat hareketin rakip fraksiyonlarına dair kestirimlerinde hataya düşmüştür. Söz konusu fraksiyonların ikisi de burjuva devrimi *görüşünden yola çıktıkları halde,* yazar onlar arasında mevcut olan ayrılıkların bir bölünmeyi haklı çıkaracak kertede derin olmadığı fikrindedir. Yazar aynı zamanda, bir yandan olayların gelecekte alacağı yönün Rus burjuva demokrasisinin zayıflığı ve önemsizliğini açıkça kanıtlayacağı, öbür yandan proletaryanın kendisini demokratik bir programla sınırlamasının nesnel olarak imkânsızlığının görüleceği umudundadır. Böyle bir gelişme fraksiyon ayrılıklarının zeminini de ortadan kaldıracaktır."

"Göçmenliği döneminde iki fraksiyonun da dışında kalan yazar, Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki anlaşmazlıklar doğrultusunda, gerçekte, bir tarafta katı devrimcilerin, diğer tarafta gün geçtikçe daha fazla oportünist ve uyumcu hale gelen unsurların gruplaşmış olması gibi önemli bir etkeni tam olarak değerlendirememiştir."

1914-1917: SAVAŞ VE DEVRİM

Birinci Dünya Savaşı Ağustos 1914'te patlak verdi. Bu, Avrupa'nın büyük kapitalist devletleri arasında, dünya ölçeğinde kimin daha fazla para kazanacağını belirlemeye yönelik cepheden bir çatışmaydı.

"Avrupa uygarlığının Gotik dantela"sı yırtılıp lime lime oldu.

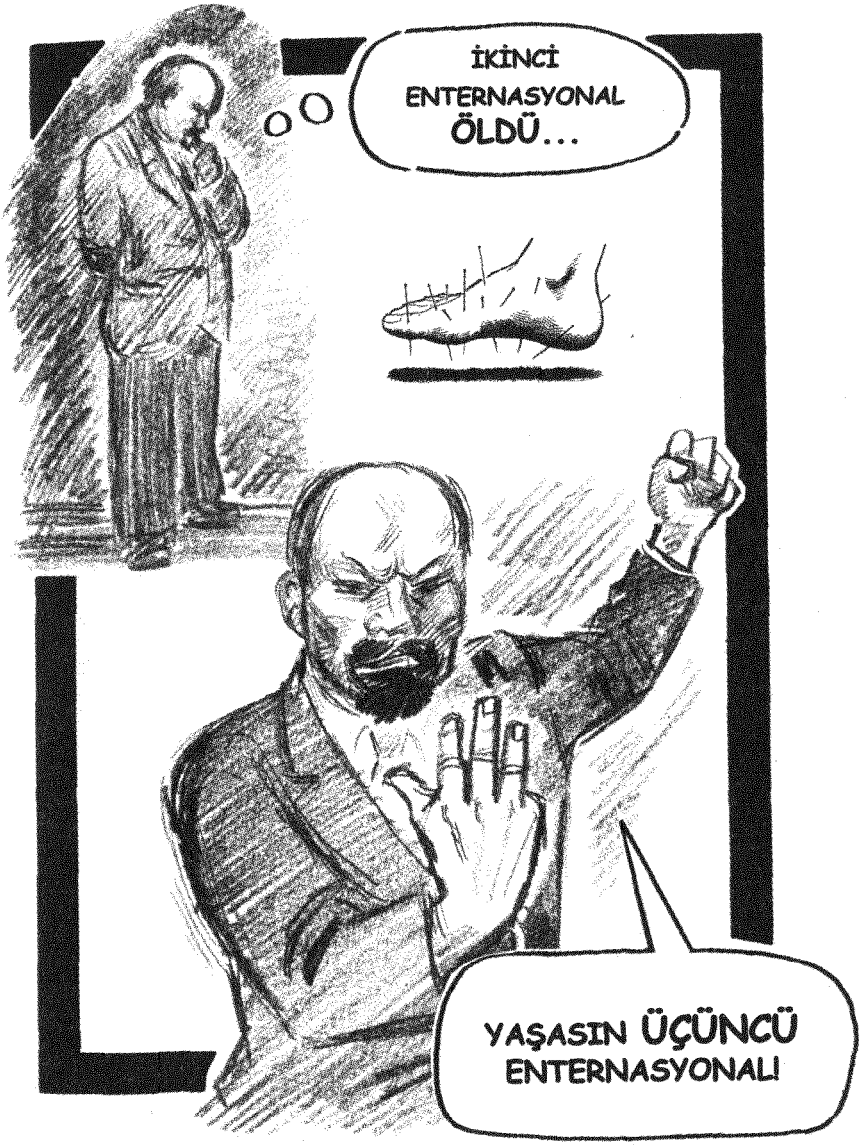
Bu arada başka bir şey daha yıkılmıştı: Avrupa'nın büyük sosyalist partilerinin 1899'da kurmuş oldukları İkinci Enternasyonal. Bu organ 1914'e kadar (Britanya İşçi Partisi'ni istisna tutarsak) militarizme ve savaşa karşı çıkacağı vaadinde bulunmuştu hep.

Ancak savaşın daha ilk gününde Enternasyonal çatır çatır çöktü. Sosyal-Demokrat partilerin büyük kısmı kendi ulusal egemen sınıflarıyla aynı hatta yer aldılar.

Çarlık Rusyası'ndan uzaktaki sürgün devrimciler yıldırım çarpmışa dönmüştü. Çoğunun gözünde olup bitenlerin manası ihanetten farksızdı. Hatta pek çoğu burjuva parlamentolarıyla parlamenter partilere inançlarını kaybetmişlerdi. Savaşın patlak verişinin üzerinden bir yıl geçmişken Lenin ilan etti:

Üçüncü Enternasyonal de nereden çıkmıştı? Lenin delirmiş miydi?

5 Eylül 1915'te, İsviçre'de küçük bir köy olan Zimmerwald'de 11 ülkeden 38 delegenin katılımıyla bir Avrupa sosyalistleri konferansı toplandı. Konferansa katılanların çoğu pasifist tutumdaydı. Lenin'in önderliğindeki bir avuç kişiyse, 'devrimci yenilgicilik' diye bilinen politika uyarınca 'emperyalist savaşın iç savaşa çevrilmesi'ni savunuyordu.

Lenin - Zimmerwald konferansına giderken...

Lenin neyden bahsediyordu? Basit! Uluslararası kapitalizmin dağınıklığından faydalanıp ülke içinde ikinci cephe açmak! Alman devrimciler de benzeri görüşler savundukları için hapse atılmışlardı.

Troçki, Lenin'in ülkeyi iç savaşa sürükleme çağrısına katılmıyordu. Troçki'den savaşı mahkûm eden Zimmerwald Manifestosu'nu kaleme alması istendi. Lenin ortaya çıkan metinden tam memnun olmadı, ama lehte oy kullandı. Bir komite seçildi. Bu komite Üçüncü Enternasyonal'in çekirdeğini oluşturdu.

NAŞE SLOVO

KIZIL RUS GÖÇMNLERİNİN GAZETESİ 10 KOPEK 1913

TROÇKİ EDİTÖR OLDU

Şaşırdım, dedi Mum

Troçki, Paris'ten Naşe Slovo (Bizim Sözümüz) adlı ateşli bir savaş-karşıtı gazetenin editörlüğünü yapıyor. Derginin diğer yazarları sonraki on yılda büyük ün kazanacaklar.

KALEM

İskandinavya'dan yazan Aleksandra Kollontay 1917'de Kamu Yardımı Komiseri olacak.

Aleksandra Kollontay

G. Çiçerin

Londra muhabiri, Sovyet Cumhuriyeti'nin dışişleri bakanı olacak.

D. Ryazanov, Marksist araştırmacı, Moskova'da Marx-Engels Enstitüsü'nün başına geçecek. V. Lazovsky Enternasyonali'nin başına geçecek.

D.Z. Manuilsky, G.Y. Sokolnikov ve Ivan Maisky, devrim sırasında ve devrimde önemli roller oynayacaklar.

Fakat bu isimlerin bazıları da ünlü Stalinist tasfiyelerden sağ çıkamayacaklar.

Sevimli

V.A. Antonov-Ovseyenko, birliğiyle 1905 devriminden yana saf tutacak olan eski Çarlık subayı, Ekim 1917'de Kızıl Muhafızlar'ın ünlü Kışlık Saray baskınına kumanda edecek. Daha sonra Troçki'nin Sol Muhalefet'ine katılacak, ancak Stalin'e boyun eğip İspanya'ya konsolos olarak gönderilecek. 1938'de geri çağrılıp idam edilecek.

1914'ten önce İkinci Enternasyonal'in Polonya, Almanya ve İsviçre seksiyonlarının üyesi olan sağlığında Komintern'in önde gelen propagandistlerinden olacak. 1929'da Troçki'nin sürgün edilmesine kadar Stalin'e karşı Sol Muhalefet içinde yer alacak. Stalin'e boyun eğip Kremlin'e pişmanlığını

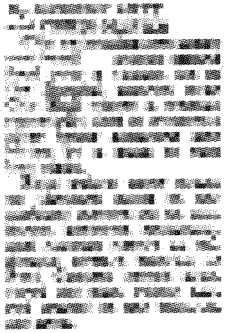

Karl Radek

bildirecek. 1937'deki tasfiye duruşmasında mahkûm edilip hapiste ölecek.

Rus Devrimi'nden önce Balkan devrimci hareketinin önderlerinden Christian Rakovsky, 1918'de Ukrayna Sovyeti'nin başkanı, daha sonra Londra ve Paris'te Sovyet büyükelçisi olacak. 1928'de Sibirya'ya sürgüne gönderilecek. Sürgünü sırasında ölecek ya da infaz edilecek.

Woman attacked by rats in financial district

■ Full story See Page 5

Savaş, Rus entelektüellerinin birçoğunu Bolşevizme yaklaştırdı. Kendine aşırı güvenli, yeteneklerinin bilincinde olan Troçki bile olayların Rusya'da Lenin'in öngördüğü şekilde geliştiğini kabul etmek zorunda kaldı. Grevler ayaklanma ve cephede yenilgicilik, yiyecek kıtlıkları, köylülerin huzursuzluğu. Mart 1916'da Troçki, Bolşevik yanlısı bir metin yayınladı.

"(Bolşeviklerin) sekter dargörüşlülüğüne katılmak zorunda değiliz, buna ihtiyacımız da yok. ... Fakat şu reddedilemez ki ... Rusya'da, siyasal eylemin yoğunluğu içerisinde, Leninizm denen akım kendini sekter özelliklerinden arındırıyor ... ve Lenin'in gazetesi *Social Democrat*'a bağlı işçi grupları şimdi Rusya'da tek etkin ve tutarlı enternasyonalist gücü oluşturuyorlar. ... Hiçbir fraksiyona ait olmayan enternasyonalistler için, Leninistlerle birleşmekten başka bir çıkış yolu görünmüyor, bu da çoğu durumda Leninist örgüte katılmak demektir. ...

Rus devrimcileri savaşa karşı çıktıkları için bütün ülkelerde takip altındaydılar. Birçoğu, Lenin gibi, İsviçre'nin tarafsızlığından faydalanıp Zürih'e sığındılar.
Troçki 'şüpheli yabancı' etiketi yediği Fransa'dan çıkarılmıştı ve sonunda ABD'ye gitmişti. Rus Devrimi patlak verdiğinde on haftadır New York'taydı. Lenin, Troçki ve diğer sürgünler mümkün olan en kısa yollardan ülkelerine döndüler!

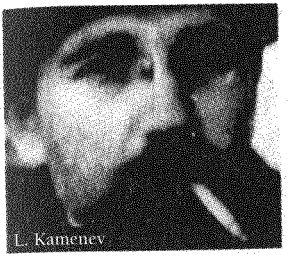

16 Nisan 1917: Lenin St. Petersburg'daki (sonra adı Petrograd olarak değiştirildi) Finlandiya istasyonuna geldi. Konuşması dinleyenleri ve Bolşevikleri şaşkına çevirecekti.

Seçkin bir Menşevik tarihçi olan N.N. Suhanov şöyle naklediyor: "Lenin'in sözleri duru, mavi gökyüzünde gümbürdeyen bir gök gürültüsünü andırıyordu. ... Takipçilerinin en sadıklarını bile şaşkına çevirmiş ve kafalarını karmakarışık etmişti." Ama niçin?

Birkaç gün sonra, en kararlı Bolşeviklerden L.B. Kamenev, Bolşeviklerin resmi gazetesi *Pravda*'da şu satırları yazacaktı:

L. Kamenev

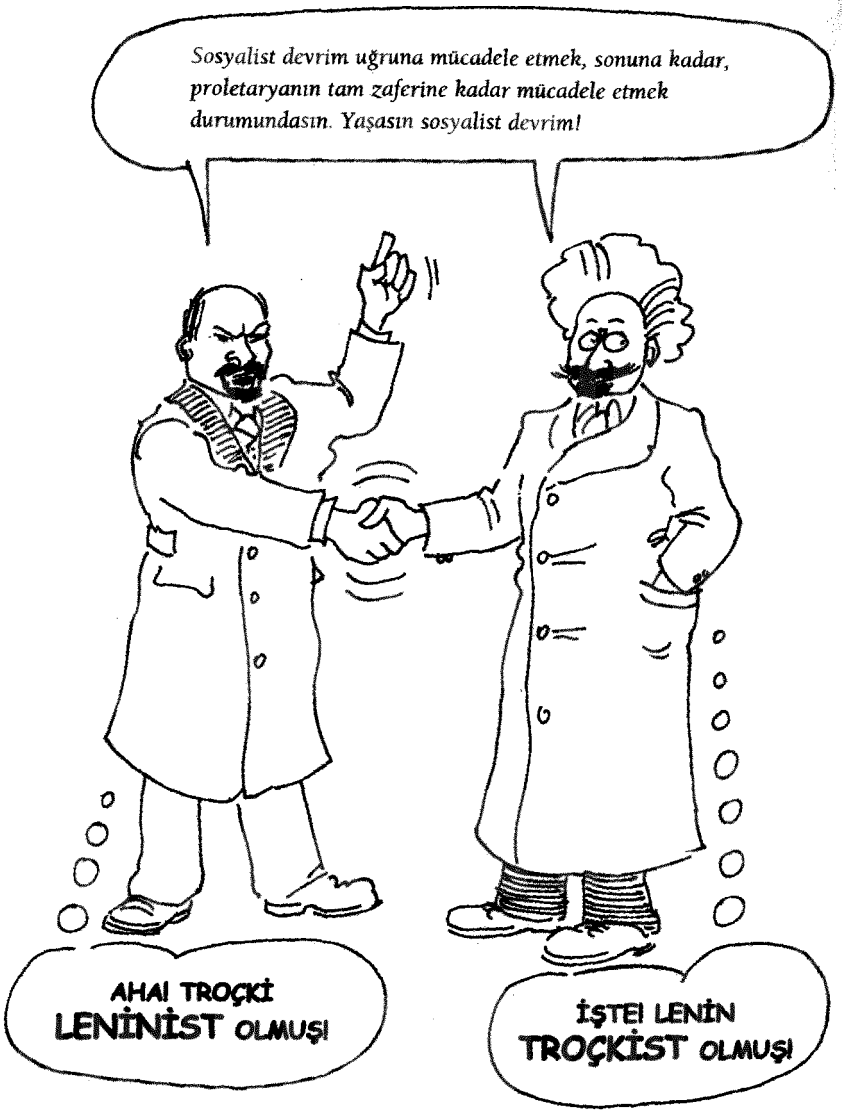
Lenin yoldaşın genel şemasına gelince, burjuva demokratik devrimin sona erdiği ve bu devrimin derhal sosyalist bir devrime dönüşmesi gerektiği varsayımından yola çıktığı için bize kabul edilemez görünüyor.

Tamam, tamam! Lenin sonunda bir Troçkist mi oldu yani? Bakalım.

İKİLİ İKTİDAR

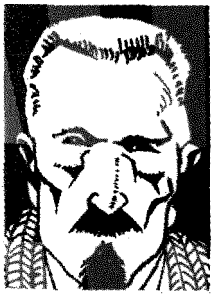
Lenin Nisan'da işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesi çağrısında bulunmuştu. Bu çağrı çok sayıd Bolşeviği şoka uğratmıştı. Lenin ortodoks dogmayı terk etmiş görünüyordu. Yani Lenin artık Bolşevikleri kendisinin yeni çizgisine çekme göreviyle baş başaydı –fiilen Troçki'nin Sürekli Devrim görüşüyle özdeş bir çizgiydi bu.

1905'te Şubat Devrimi hemen bir İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti seçmişti. Sovyet neredeyse bir gecede fiili iktidar organı oldu. Bunu herkes biliyordu.

Tsreteli

Fakat Sovyet yönetimi (Menşevikler, Sosyal-Devrimciler ve içinde bazı Bolşeviklerin de bulunduğu başkaları), iktidarın liberal burjuvaziye devredilmesinin 'Marksizmin yasası' gereği olduğuna inanıyorlardı. Sovyet'teki Menşevik lider I.G. Çereteli, burjuvaziyle uzlaşmanın zorunluluğunu şu sözlerle açıklamaktaydı:

"Bütün iktidarı elimize aldığımız ve bir parmak işaretimizle hükümetin daha da ileri gideceği doğrudur, fakat bu devrim adına felaket demek olacaktır."

Böylece Sovyet liderleri, ortodoks Marksist 'burjuva devrimi' dogmasıyla gözleri kör edilmiş olarak, Geçici Hükümet'in -sadece adı 'hükümet' olan bu takımın- liberal liderlerine iktidarı almaları için yalvarmaya başladılar! İşte, İkili İktidar bu şekilde ortaya çıktı. Troçki'nin öngörüleri doğrulanmıştı! Muzaffer işçilerin iktidarı 'zayıf, kararsız burjuvazi'ye devretmelerinde ne saçma bir çelişki yatıyordu.

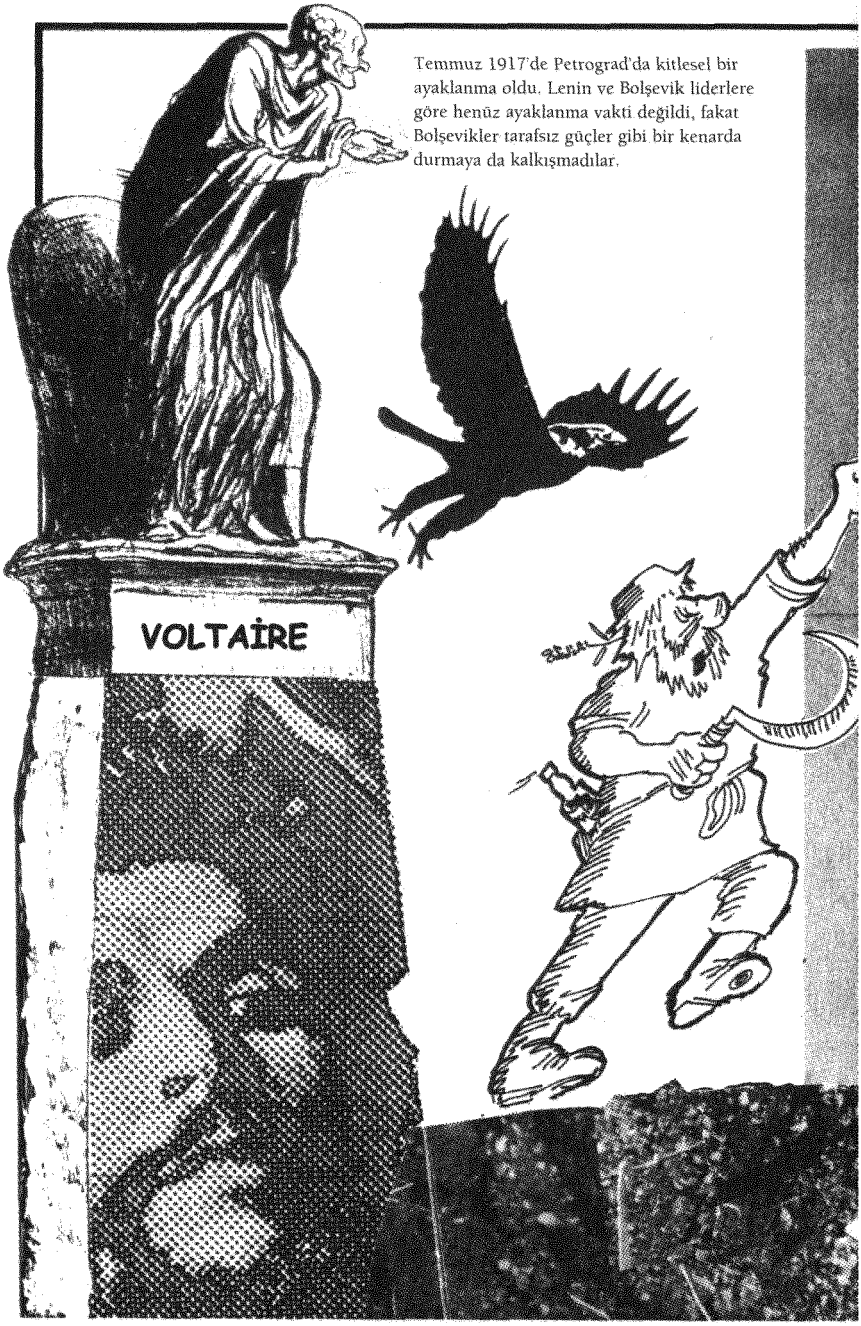
Troçki Petrograd'a Mayıs ayının başlarında geldi ve doğruca Sovyet'in oturum halinde olduğu Tauride Sarayı'na gitti.

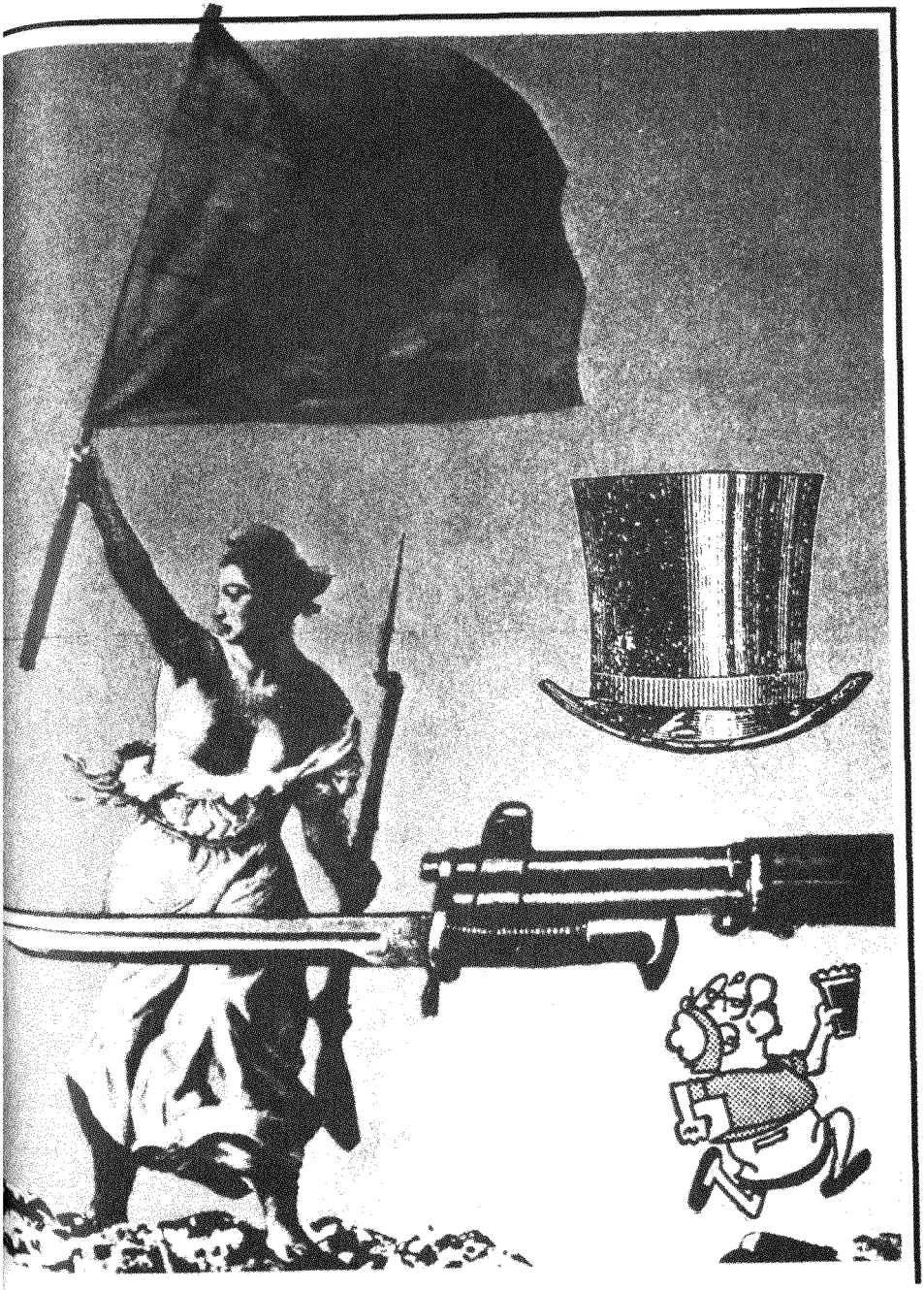

Menşevikler ve Sovyet'in diğer sosyalist liderleri, Troçki'den kalın çizgilerle ayrılıyorlardı. Onlar burjuva koalisyon hükümetini desteklemeye devam edeceklerdi. Birkaç hafta içerisinde Troçki ile ona bağlı olan Mejraiontsy grubu, Bolşeviklere katıldılar.

Mayıs'tan Ekim 1917'ye kadar Sovyet bünyesinde ılımlı sosyalistlerle Bolşevikler arasında kıyasıya bir mücadele sürüp gitti. Lenin, kapitalistlerin kapitalist çıkarlar adına yürüttüğü savaşa son verilmesi çağrısında bulundu.

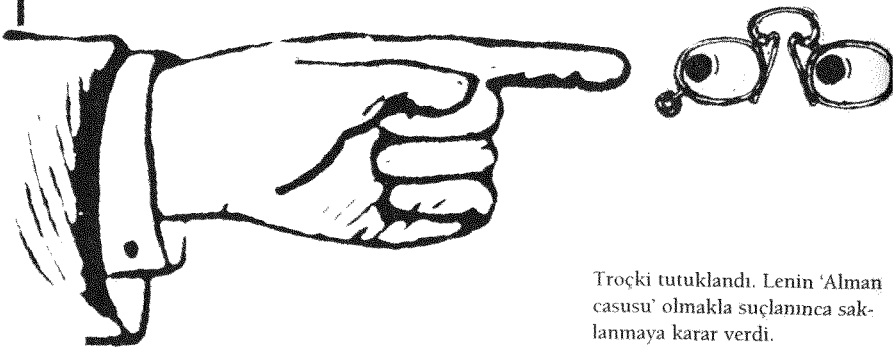

Temmuz 1917'de Petrograd'da kitlesel bir ayaklanma oldu. Lenin ve Bolşevik liderlere göre henüz ayaklanma vakti değildi, fakat Bolşevikler tarafsız güçler gibi bir kenarda durmaya da kalkışmadılar.
VOLTAİRE

Ayaklanma yenilgiye uğradı. Sovyet'in *sosyalist yürütme kolu*, nefret edilesi Kazakların yardımıyla işçileri silahsızlandırdı. Bolşevikler saldırı altındaydı.

Troçki tutuklandı. Lenin 'Alman casusu' olmakla suçlanınca saklanmaya karar verdi.

Geçici Hükümet'in sosyalist başbakanı A.F. Kerensky, Sovyetler'i yıkmak için başkomutan General Kornilov'la birlik oldu.
Kerensky son dakikada, 9 Eylül 1917'de geri adım attı, ama Kornilov'un böyle bir niyeti yoktu.

Ben General Kornilov, bir Kazak köylusunun oğlu, Rusya'ya ihanet edip onu bir ezeli düşmanın, Almanların ellerine teslim edemem... Şimdi Almanların destekçileri ve başlarında Lenin'in bulunduğu casuslarını asmanın, İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti'ni bir daha asla toplanamayacak şekilde dağıtmanın zamanıdır. Süvarilerimin Petrograd üzerine yürümeleri emrini vermiş bulunuyorum.
Kornilov

Kronstadt Sovyeti'nin denizcileri Troçki'yi hapishanede ziyaret ettiler.

Kerensky Kızıl Muhafızlar'ı yeniden silahlandırdı ve Bolşevik ajitatörlere Kornilov'un askerlerini ayaklanmaya kışkırtmaları için yalvardı. Bolşevik propaganda ve ajitasyonu Kornilov'u yenilgiye uğrattı: Müstakbel diktatör, ordusuz general durumuna düşüverdi! Askerleri tek bir mermi atılmadan safları terk ettiler.

BOLŞEVİZM DOĞRULANDI

Bolşevikler Ekim 1917'de Petrograd Sovyeti'ndeki oyların çoğunluğunu kazandılar ve Troçki başkan seçildi. Moskova'da ve Rusya'nın başka yerlerinde de Bolşevikler Sovyetler'de çoğunluğu ele geçirdiler. Halkın demokratik desteğini arkalarına almaları Lenin ve Troçki'nin gözünde bir işçi ayaklanmasına yeşil ışık yakılması demekti.

Bolşevik ajitasyonunun sloganı olan 'toprak, ekmek ve barış' kolayca karşılık buldu. Amerikalı gazeteci John Reed'in canlı bir dille betimlediği üzere, koşullar iyice katılaşmıştı:

"Öğleden sonra saat 3'ten sabah 10'a kadar hava karanlıktı. Soygunlar ve ev hırsızlıkları artmıştı. Apartmanlarda erkekler bütün gece sırayla ve dolu tüfekleriyle nöbet tutuyorlardı. Geçici Hükümet dönemi böyleydi. Yiyecek kıtlığı her hafta büyüyordu. Günlük ekmek tayını önce bir buçuk pound'dan bir pound'a, sonra üç çeyreğe, sonra yarıma ve nihayet bir çeyreğe indi. En sonunda neredeyse ekmeksiz bir hafta geçirildiği oluyordu."

23 Ekim 1917: Kılık değiştirmiş Lenin, Finlandiya'dan Petrograd'a döndü ve Troçki'nin de yer aldığı Bolşevik Merkez Komitesi'nin bir gizli oturumunda ortaya çıktı. Bu oturumda derhal iktidarın devrimci yolla alınması kararı verildi. Sadece iki kişi aleyhte oy kullanmıştı –Zinovyev ve Kamenev.

Çok vakit kaybettik. ... Sorun çok acil, karar anı yakın. Çoğunluk şimdi bizimle. İktidarın devredilmesi için koşullar tamamen olgun. ... Ayaklanma: Artık bekleyemeyiz.
Lenin

Tarih önünde, uluslararası proletaryanın önünde, Rus devriminin ve Rus işçi sınıfının önünde, silahlı ayaklanma kartını oynayarak bütün bir geleceği riske atma hakkımız yok.
Kamenev

Zinovyev ile Kamenev bir makale yayınlayarak ayaklanmaya karşı çıktılar, hatta ayaklanma tarihini açık ettiler! Lenin onların 'grev kırıcı' bu tutumları yüzünden partiden atılmasını istedi. Fakat Merkez Komitesi bu isteği kabul etmedi.

EKİM DEVRİMİ

25 Ekim (yeni takvimle 7 Kasım) 1917'de Petrograd Sovyeti'nin Askeri Devrimci Komitesi başarılı bir ayaklanma başlattı. Lenin'in etkisi bu başarıc belirleyici etkendi. Ama ayaklanmayı kim örgütlemişti? Stalin anlatsın...

Ayaklanmanın pratik örgütlenme çalışması tamamen Petrograd Sovye başkanı, Troçki yoldaşın doğrudan yönetiminde yürütüldü. Şu kesinlikle belirtilebilir ki, parti garnizonun hızla sovyetler kampı haline getirilmesini ve Devrimci Askeri Komite'nin ustaca manevralarını öncelikle ve esas olarak Troçki Yoldaş'a borçludur (*Pravda*, 6 Kasım 1917).
Josef Stalin

Lenin ve Troçki, Smolny Enstitüsü'ndeki Bolşevik karargâhının zemininde uyumaya çalışıyorlardı. Troçki, yeni hükümete Halk Komiserleri Konseyi adı verilmesini önerdi. Lenin bu öneriyi kabul etti, ama merak ettiği...

Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nde yapılan bir sonraki seçimler Bolşeviklerin açıkça çoğunlukta olduğunu gösterdi. Sovyetler Prezidyumu'nda 14 Bolşevik, Sosyalist-Devrimci ve 3 Menşevik bulunuyordu. Yenilgiye uğrayan partiler Sovyetlerden ayrılmaya başladılar. Sol ve merkez Menşevikler bir koalisyon hükümeti kurulmasını talep ettiler. Bolşevikler bu talebi reddedince Martov ve diğerleri de bir gösteri yaparak ayrıldılar.

"Bizim yükselişimiz muzafferaneydi. Şimdi bize diyorlar ki, kazandığımız zaferi unutun, başkalarına taviz verin, bir uzlaşma yapın. Kiminle? Sovyetlerden çekip giden o sefil küçük gruplarla mı, yoksa bu tür tekliflerde bulunanlarla mı?

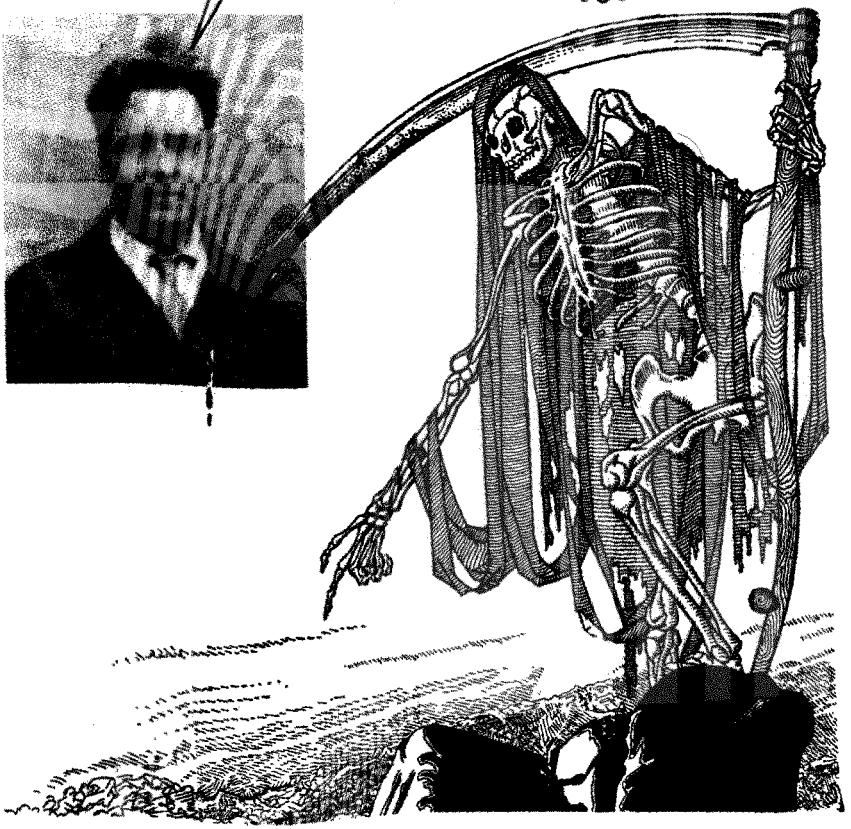
... Bundan böyle Rusya'nın hiçbir yerinde hiç kimse onların peşinden gitmez. Siz sefil, tecrit olmuş kişilersiniz. Siz iflas ettiniz. Rolünüzü oynayıp bitirdiğiniz. Artık ait olduğunuz yere gidin: tarihin çöp sepetine."

TROÇKİ, Rus Devrimi'nin Tarihi'nden

Ekim Devrimi'nin ardından Bolşevikler, Çar'ın generallerine cömertçe davrandılar. Böylece, burjuva tarihçilerin ender olarak kabul ettikleri bir şey oldu.

"Devrim, Kazak saldırısının liderine (General Krasnov) âlicenaplık etme hatasına düştü. Oysa görüldüğü yerde vurulmalıydı. Nitekim, özgürlüğüne kavuştuktan birkaç gün sonra, bir daha devrime karşı eline silah almamaya şeref sözü verdikten birkaç sonra... Oysa anavatanın ve mülkiyetin düşmanlarına karşı şeref sözü vermenin ne değeri vardı ki? Krasnov hemen Don bölgesini seferber etmeye soyundu ve kılıcını eline aldı."

Victor Serge, *Rus Devriminin Bir Yılı*'ndan

Kentli orta sınıf devrime karşı grev yapmaya başladı. Sendikalarda güçlü durumda olan Menşevikler düşmanlıklarını sürdürdüler. Almanya'ya karşı savaşın devam ettirilmesi gerektiğine inanan Plehanov da iğneleyici sözler sarf edip duruyordu.

Bolşevik eşkiyalar ütopyacı idealistlerin, embesillerin, hainlerin ve anarşist provokatörlerin karışımı bir isyan tezgâhladılar. Bu haşaratı yalnızca avlayıp başını ezmekle kalmamalı, onu kan içinde boğmalıyız da. Rusya'nın güvenliğinin bedeli budur.
Plehanov

'Rus Marksizminin babası' Rusya burjuvazisinin bekçiliğine soyunmuştu.

Ortaya çıkan tek problem sabotaj ve karşı-devrim değildi. Bolşevik askeri lider Antonov-Ovyenko, alkolün Petrograd alaylarındaki etkisini şu sözlerle anlatıyordu:

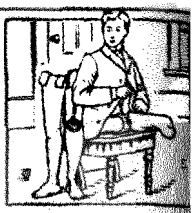

"Petrograd'da yabanıl ve emsali görülmemiş bir alem havası yayıldı. Yine de insanlar pencerelerden içeriye atlamaya çalışıyorlar, mahzenlerde tek bir dolu şişe bırakmıyorlardı. Biz onları meyhanelerin girişlerine çimentoyla duvar örerek durdurmaya çalıştık. ... Bütün şehir içme deliliğine tutulmuştu. Sonunda Halk Komiserleri Konseyi özel bir komiser atadı, ona olağanüstü yetkiler tanıdı ve yanına da güçlü bir birlik kattı. Fakat Komiser'in kendisi de güvenilmez çıktı. ... Ancak yoğun çabalar harcadıktan sonra bu alkol çılgınlığını bir noktada durdurabildik."

Devrim'in önünde alkolden daha büyük sorunlar duruyordu. Müttefik devletler Almanya'yla ayrı bir barış imzalayarak umutsuzca Rusya'nın karşısına dikilme telaşındaydılar. Fakat Bolşeviklerin dış politikası temizdi – hedef Almanya'yla derhal mütarekeye gitmekti.

Dışişleri komiserliğine atanmış olan Troçki'yle Sovyet Rusya elçileri Kasım 1917'nin sonunda barış müzakerelerine katılmak üzere Brest-Litovsk'a vardılar. Karşılarında Alman ve Avusturya-Macaristan imparatorluklarının generalleri, prensleri ve siyasetçilerini buldular.

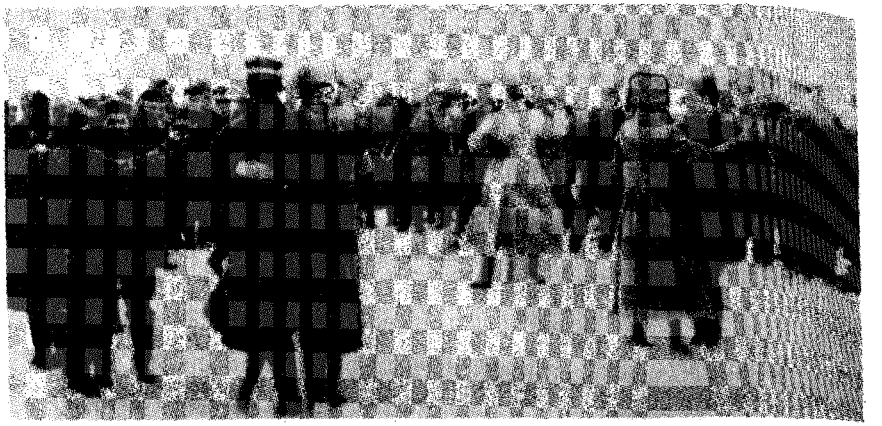

Brest-Litovsk'taki barış heyeti Alman askerlerine dağıttığı devrimci broşürlerle rahatsızlık doğurmuştu.

1917'de Doğu Cephesi'nde Rus ve Alman askerleri arasında kardeşlik gösterileri başladı.

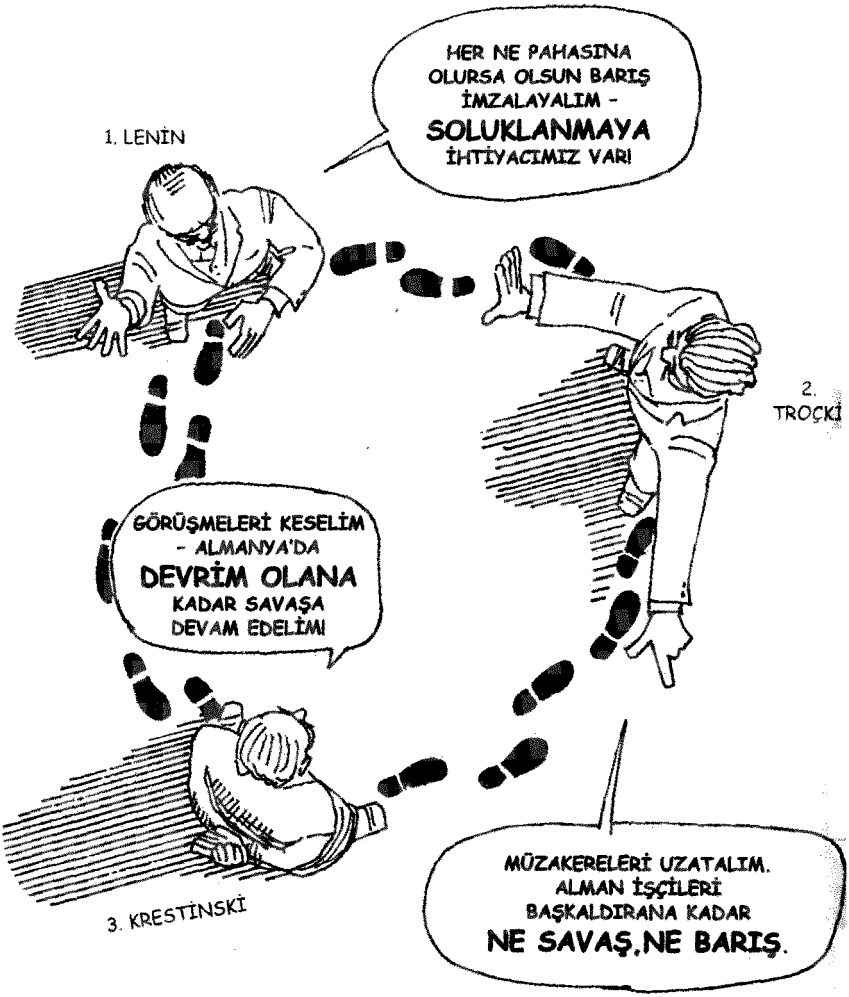

Deutsche und russische Soldaten verbrüdern sich 1917.

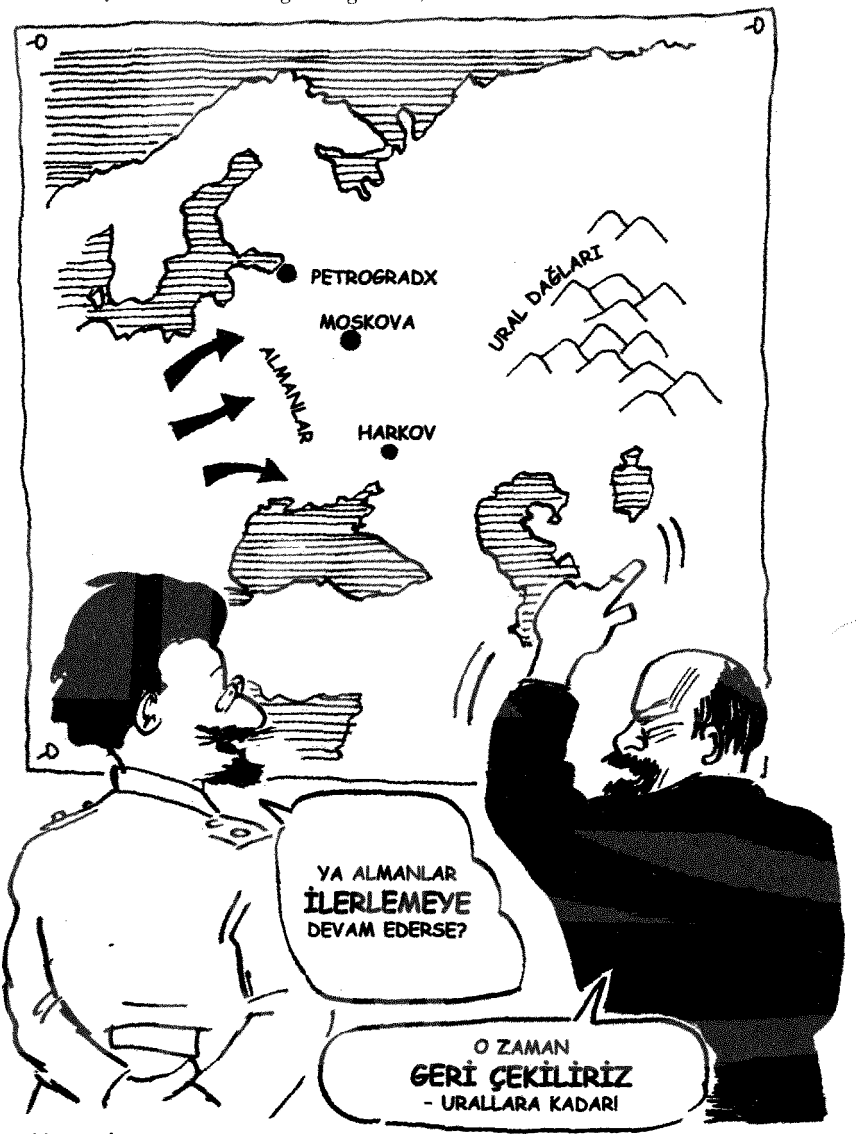
Bu, arkadan gelecek olan propagandanın sadece bir ön işaretiydi. Bolşevik liderlerin hepsi Almanya'da sosyalist devrimin yükselen dalgasını teşvik edecek her türlü propaganda ve ajitasyon aracına başvurmakta hemfikirdiler.

Fakat Bolşevik Merkez Komitesi'nde, can alıcı bir mesele olan Rusya'nın bazı kısımlarını işgal etmiş Alman ordularına tavizler verip vermeme konusunda bir ayrılık başgösterdi. Bu konuda üç tutum vardı.

Lenin, Troçki'nin tutumunu cazip ama fazla riskli buluyordu. Merkez Komite Troçki'nin çözümünü kabul etti. Lenin azınlıkta kaldı.

Troçki Brest-Litovsk'a geri dönüp bu olayı dünyanın ezilenlerine seslenmek amacıyla kullanmaya yöneldi. Fakat Almanlar Şubat 1918'de yeni bir taarruz başlattılar. Bolşevik Merkez Komitesi yeniden toplandı. Troçki Lenin'in tarafına geçti ve bu çoğunluğa dayanarak barışın kabul edilmesi eğilimi ağır bastı, 3 Mart 1918.

Lenin aklını mı kaçırmıştı? Mao Zedung'u düşünün. Onun 1934'teki Uzun Yürüyüş'ü bununla kıyaslanabilecek bir stratejiydi.

Brest-Litovsk süreci Bolşevik Partisi'nin son derece sağlıklı bir organizma olduğunu gösterdi. Barış meselesinin üç tarafı görüşlerini *Pravda* sayfalarında açıkça tartışıyorlardı. 'Emir komuta siyaseti' denerek horlanan şey özünde bundan başka bir şey değildi.

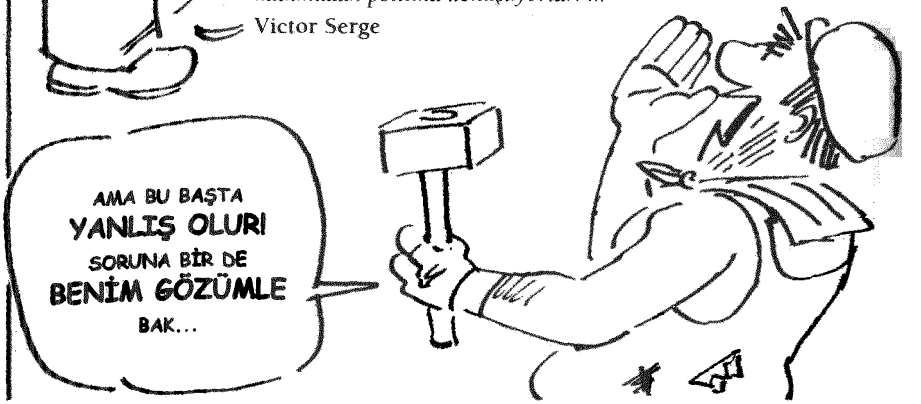
DEVRİMİN EN GÜZEL VAKTİ

Oldukça disiplinli olan ve soyut bir demokrasi fetişizmine kapıldığını hiç görmediğimiz bu parti, bu en ciddi dönemlerde bile hâlâ iç demokrasi normlarına saygısını koruyor. Tanınmış lideri azınlığa düşebiliyor; Lenin'in muazzam derecedeki şahsi otoritesi, Merkez Komitesi'ndeki militanların ona karşı çıkmalarını ve enerjik biçimde kendi bakış açılarını savunmalarını engellemiyor; en önemli sorunlara oylamayla, genellikle küçük farklı çoğunlukla karar veriliyor ve azınlıkta kalanların fikirlerinden vazgeçmeksizin diğerlerinin görüşlerine uymakta gönüllü oldukları görülüyor.

Lenin, azınlıkta kaldığı zaman, gelişmelerin kendisini haklı çıkarmasını bekleyerek çoğunluğa uyuyor ve disiplini çiğnemeden propagandasını sürdürüyor... Söylenen şeylerde ne dedikodu ne entrika ne de kişilikler önemli bir rol oynuyor. Militanlar, karşı taraftaki yoldaşlarını incitmeye ya da itibarlarıyla oynamaya kalkmadan politika konuşuyorlar. ...

Victor Serge

İNANILMAZ
BULUNAN
GERÇEK
OLUYOR
İMKÂNSIZ
SAYILAN
MÜMKÜN
HALE
GELİYOR

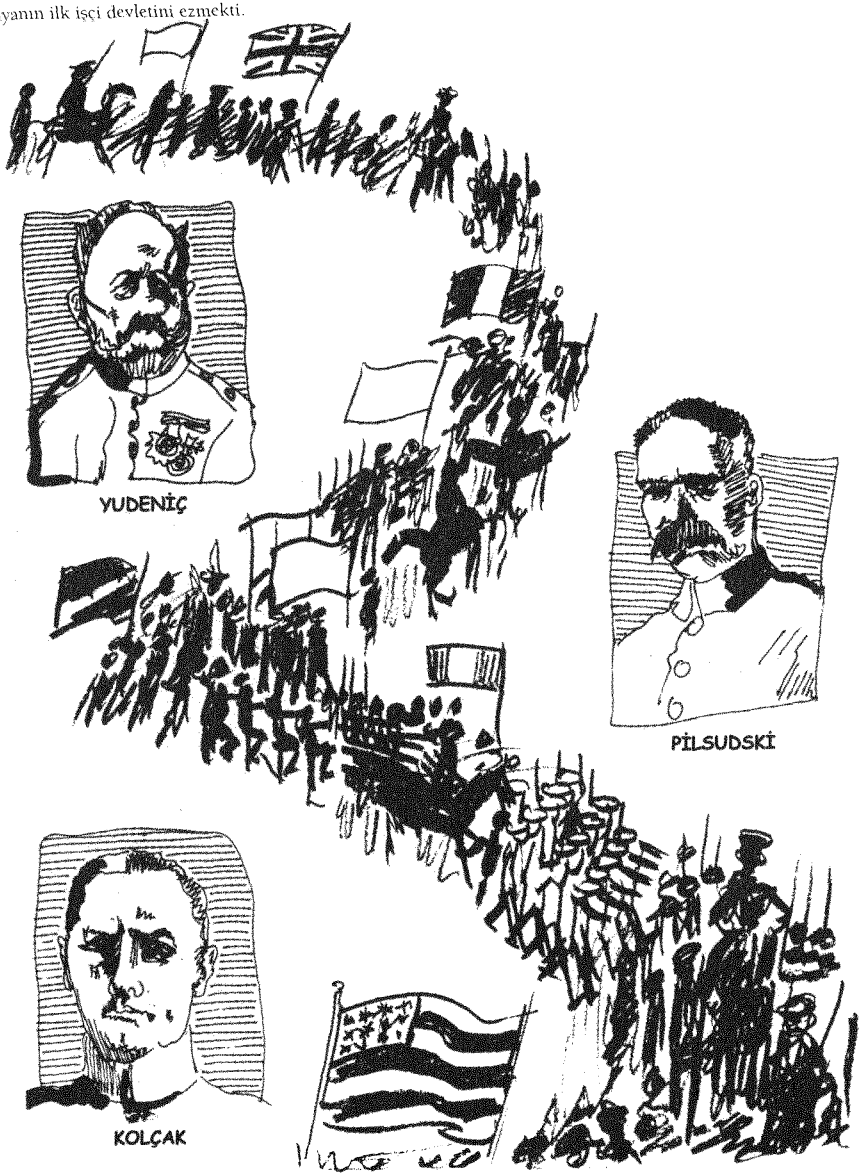

İÇ SAVAŞ BAŞLAYINCA

Ukrayna'da Alman ordularının tehdidi karşısında bulunan, henüz emekleme çağındaki Sovyet Cumhuriyeti başka bir büyük meseleyle de karşı karşıya gelmişti: iç savaş. Çar'ın Beyaz generalleri bir karşı-devrim tezgâhladılar. Bolşeviklerin barış müzakerelerindeki performansından öfkeye kapılmış haldeki Müttefik Kuvvetler de Beyazlar'ı desteklemeye canı gönülden hazırdılar.

Rusya'daki iç savaş Bolşeviklerin Beyaz generallerin (Denikin, Wrangel, Yudeniç, Kolçak) komutasındaki güçlerin hepsine karşı savaşına tanık oldu. Beyazlara ayrıca 50 bin Müttefik askeri destek veriyordu. Britanyalı, Amerikalı, İtalyan, Sırp, Fransız, Çek, Polonyalı ve Japon birlikler Kızıl Cumhuriyet'e karşı düzenlenen bu kutsal haçlı seferine katıldılar. Hepsinin ortak amacı dünyanın ilk işçi devletini ezmekti.

Kızıl Ordu'yu örgütleme sorumluluğu Troçki'ye verildi. Niçin Troçki? Çünkü onun yetenekleri, Ekim ayaklanmasının askeri başarısıyla kanıtlanmıştı.

Troçki, acilen deneyimli askere ihtiyaç duyan Kızıl Ordu'nun Çar'ın bazı subaylarından faydalanması önerisinde bulundu.

Eski Çarlık subaylarının birçoğu Beyazlar'a katılmak üzere Kızıl Ordu'dan kaçtılar. Fakat büyük çoğunluğu Devrim'e kazanıldı.

Beyazlar çok vahşet işlediler. Kazan işçilerini katlettikleri zaman Bolşevikler buna aynı şekilde karşılık verdiler. Elbette Bolşeviklerin 'zalimliği' karşısında feryat kopmaya başlamıştı.

"Rus işçi sınıfının şu anda işleyebileceği en affedilmez günah, sınıf düşmanlarına müsamaha göstermektir."

TROÇKİ, *Hayatım*'dan

Troçki, Kızıl Ordu'yu eşi olmayan bir savaşçı güce dönüştürdü. İç savaş ve dış müdahale yıllarında (1918-1921) Devrim'in en üstün stratejisti oydu.

Sağda: Troçki, zırhlı treniyle

Troçki'nin özel zırhlı treni onu cepheye götürüyor ve muharebelerin tam ortasına sokuyordu. Sorumsuzluk mu? Hayır. Liderler gerektiği hallerde Devrim'i bizzat savunabileceklerini göstermelidirler.

1919'da İç Savaş'ın en kızgın günlerinde Komünist Enternasyonal (Lenin'in adlandırmasıyla Üçüncü Enternasyonal) kuruldu. Troçki savaştaki treninde oybirliğiyle benimsenen bir manifesto taslağı hazırlamıştı.

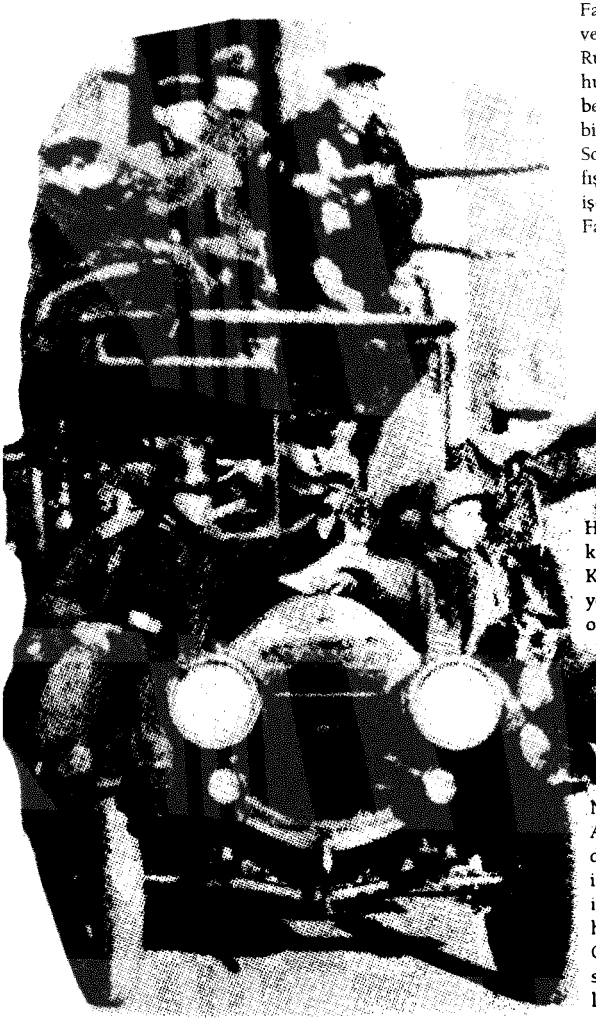

Alelacele toplanan Birinci Kongre, Bolşevizme sempatiyle bakan otuz civarındaki küçük grubu temsil ediyordu.

BU ARADA ALMANYA'DA...

Savaşın çıkması Alman sosyalist hareketinde ve özellikle büyük, nüfuzlu Sosyal-Demokrat Parti'de (SDP) derin bir bölünmeye yol açmıştı. Yenilginin eşiğine gelindiğinde ve Kayzer II. Wilhelm'in 9 Kasım 1918'de tahttan feragat etmesinin akabinde, Alman genelkurmayı SDP'yi birlikte bir cumhuriyet hükümeti kurmaya çağırdı. SDP'deki en milliyetçi unsurlar, devlet otoritesine en fazla saygı gösterenler, Friedrich Ebert ve Gustav Noske gibi insanlar bu çağrıya koşa koşa icabet ettiler.

Fakat Alman işçileri, askerleri ve denizcileri Şubat 1917'de Rus kardeşleri kadar sabırsız ve huzursuzdular. Almanya'nın belli başlı kentlerinde birbirinden bağımsız olarak Sovyetler (İşçi Konseyleri) fışkırmaya başladı. Çok sayıda işçi savaşa atılmaya hazırdı. Fakat önderlik neredeydi?

Halkın tam desteğini aldığı kesin bilinemeyen Alman Komünist Partisi bu önderliği yerine getirebilir miydi? Kesin olan tek bir şey vardı. Ebert, Noske ve Alman generalleri Almanya'da bir 'Bolşevik' devriminin gerçekleşmesine izin vermeyeceklerdi. Sahne ihanete ve kan banyosuna hazırlandı. Aralık 1918'den Ocak 1919'a kadar süren sokak savaşlarında Noske'nin birlikleri işçilere amansızca saldırdılar ve devrim ihtimalini fiilen ortadan kaldırdılar.

Gustav Noske diyor:

Eğer bu kalabalıklar gevezelerin peşine takılmak yerine nereye gidildiğinin bilincinde olan kararlı liderlerine güvenselerdi, Berlin'in efendileri olurlardı...

SAVAŞ KOMÜNİZMİ

İç savaş çok pahalıya patlamıştı. Siyasal bakımdan en bilinçli işçilerin neredeyse bir kuşağı hayatını verdi. Rusya ekonomisi enkaza döndü. Savaş ölülerinin dışında 1919/1920 kışının soğuğu, açlığı ve hastalıkları 9 milyon kadar insanın daha hayatına mal oldu.

İÇ SAVAŞ SIRASINDAKİ KOŞULLAR

'Savaş komünizmi' daha sıkı devlet denetimi, daha fazla el koyma ve büyük sıkıntılar içindeki köylülüğün elinden *tahılın zorla* alınmasını gerektirdiği için ekonomide bir acil durum başgöstermişti. Bu politika, 'Genelkurmay'ın Bolşevik Partisi olduğu şekilde Sovyet Cumhuriyeti'nin fiilen askerileşmesi demekti.

1920'de Troçki, gidişata yeni bir ayar vermek ve serbest piyasayı gündeme getirmek konusunda Merkez Komitesi'ne bir öneriler listesi sundu.

"Pratik çalışmalarım şunu bana açıkça gösterdi ki, iç savaş koşullarının bizi mecbur etmiş olduğu savaş komünizminin yöntemleri tamamen tükenmiş durumda ve ekonomik hayatı canlandırmak için her ne pahasına olursa olsun kişisel çıkar unsurunu devreye sokmak durumundayız; başka bir deyişle, iç pazarı bir ölçüde geri getirmeye mecburuz."

Lenin ve Merkez Komitesi bu görüşe karşı çıktılar.

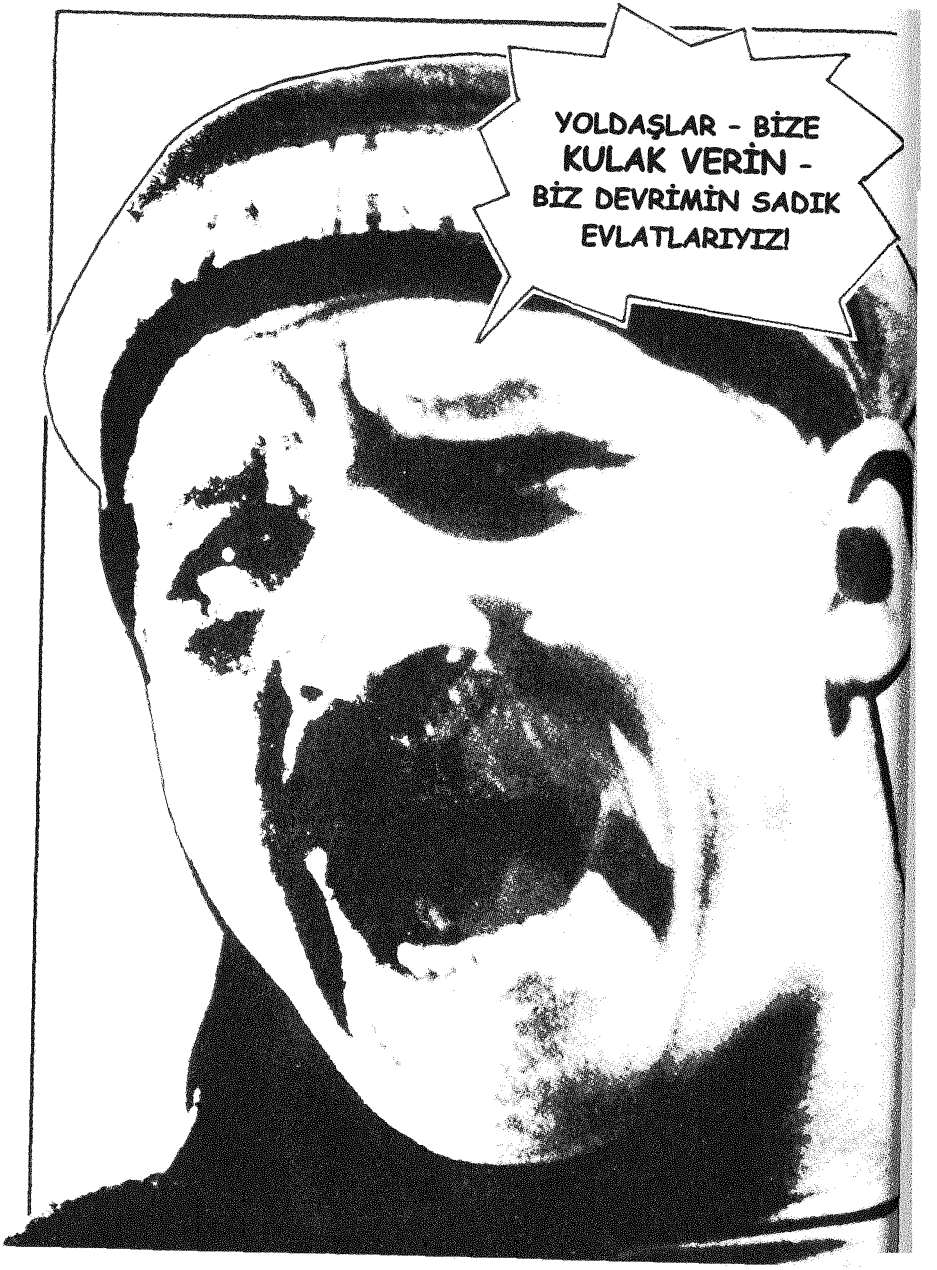
1921: KRONSTADT AYAKLANMASI

Kronstadt Sovyeti, Petrograd'ın açığında bir adada kurulmuş güçlü bir deniz üssüydü. Kronstadt denizcileri Devrim'in öncüleriydi ve Bolşeviklerin sadık destekçileriydi.

Peki, Mart 1921'de niçin isyan ettiler?

'Köylü çocukları' olan denizcilerin çoğu tahıllara zorla el konması politikasının sona erdirilmesi yanlısıydılar. Savaş komünizminin acil yasalarının kaldırıldığı bir serbest piyasanın ve demokratik özgürlüklerin getirilmesini istiyorlardı.

YOLDAŞLAR - BİZE
KULAK VERİN -
BİZ DEVRİMİN SADIK
EVLATLARIYIZ!

Fakat Troçki, Lenin ve Bolşevik Merkez Komitesi onların söylediklerine kulak vermedi. Buzlar erimeden önce Tukaçevski komutasındaki Kızıl Ordu'yu denizcilerin ayaklanmasını bastırmaya gönderdiler. Kronstadt trajedisi ömrünün sonuna kadar Troçki'nin kâbusu olacaktı.

Victor Serge gibi birçok komünist Kronstadt'tan gelen taleplere sempatiyle bakıyordu. Fakat Serge, kendisiyle başka yoldaşlarının denizcilere karşı Parti'yi desteklemeye niçin karar verdiklerini şu sözlerle anlatıyor:

"Eğer Bolşevik diktatörlük yıkılırsa, bu kaosa sürüklenmenin eşiğine gelmekten, kaostan bir köylü ayaklanmasına, Kommünistlerin katledilmesine, göçmenlerin geri dönüşüne ve sonunda gelişmelerin bütün hızıyla, bu defa anti-proleter nitelikte başka bir diktatörlük kurulmasına meydan vermekten başka anlam taşımazdı."
Victor Serge, *Bir Devrimcinin Anıları*

KOMÜNİST PARTİ 10. KONGRESİ

Kronstadt son adama kadar savaşırken Moskova'da 10. Kongre toplandı. Lenin NEP'in, Yeni Ekonomik Politika'nın kabul edilmesini önerdi. Savaş komünizminin kaldırılmasını, tahıl alımlarının bitmesini ve sınırlı ölçüde serbest piyasaya geçilmesini istiyordu.

Lenin Yeni Ekonomik Politika'yı 'devlet kapitalizmi' diye tanımlıyordu. Özel girişimciler *(NEP-men)* kasabalarda ve şehirlerde kârlı işler yaptılar. Kırlarda zengin köylüler (kulak'lar) servetlerini arttırdılar. NEP, işçilerle yoksul köylülerin sırtına bindi.

Bolşevik Parti içindeki İşçi Muhalefeti grubu NEP'e karşıydı. Çalışma komiseri A.G. Şliyapnikov, Aleksandra Kollontay ve başkalarının başını çektiği bu fraksiyon üretimin yönetimine sendikaların getirilmesi taraftarıydı.

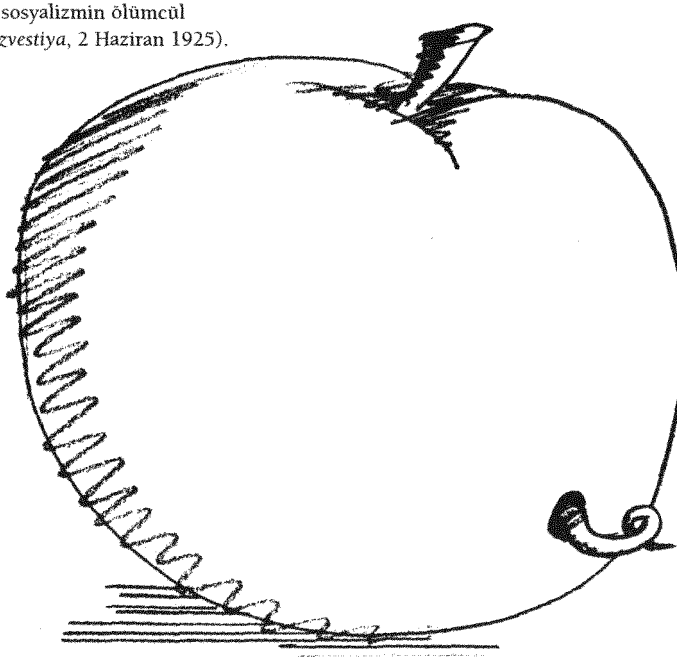
10. Kongre, Bolşevik Partisi içindeki muhalifler adına çetin bir sınav oldu.

1921'de Bolşevikler bütün muhalif partileri yasaklamış durumdaydılar. İç savaş koşullarında bu anlaşılabilir bir gelişmeydi. Soldakiler dahil olmak üzere ana muhalefet partileri ya Beyazlarla işbirliğine gitmişlerdi, ya da bu yönde tehditler savurmaktaydılar.

Fakat 10. Kongre bir adım daha atıp fraksiyonlara da yasak getirdi. Eğer başka partilere yasak koyarsanız kaçınılmaz olarak kendinizdeki muhalefeti de bastırmak istersiniz. Hem Lenin hem de Troçki, geçici bir tedbir olacağında ısrar ederek bunu savundular.

Gerçekte, önce savaş komünizminin, daha sonra NEP'in olağanüstü tedbirleri 'geçici olarak' demokrasiyi feda edip devlet aygıtını, partiyi ve bürokrasiyi kuvvetlendirmeye yaramıştı. Bu aygıt yanlış ellere düşerse Sovyet demokrasisi gerçek bir tehlikeye sürüklenecekti!

Lenin bunun farkındaydı. Troçki de. 1923'te ve daha sonra Troçki şu uyarıyı yaptı: "Biz sosyalizmi bürokratik yoldan inşa etmemeli, idari emirlerle sosyalist toplum kurmaya kalkmamalıyız. ... Bürokratikleşme sosyalizmin ölümcül düşmanıdır..." (*Izvestiya*, 2 Haziran 1925).

Avrupa'da devrimci dalga çekilmişti. Fakat Avrupa komünist partileri, genelde zayıf da olsalar, bu gerçeği kabullenmeye yanaşmıyorlardı. 1921 yazında toplanan Komünist Enternasyonal'in 3. Kongresi'nde Lenin'le Troçki kendi Birleşik Cephe anlayışlarını geliştirdiler. Zinovyev, Buharin ve Macar Bela Kun gibi aşırı-radikaller bu politikaya karşıydılar.

Buharin

Bela Kun

Zinovyev

Fakat Troçki Yoldaş ne demişti?

1) Avrupa'daki komünist partiler doğrudan devrimci fırsatlarla karşı karşıya değillerdir.

2) Onlarsız Batı ülkelerinde devrimin söz konusu bile olamayacağı işçilerin çoğunluğunu kendi saflarına çekmek zorundadırlar.

3) "...sosyalizmin zaferini güvenceye almak için ileri derecede gelişmiş ülkelerin birçoğunun işçilerinin güçlerini birleştirmiş olmaları şarttır." Lenin bunları söylemiş, Troçki de onaylamıştı. Bu çizgi Birleşik Cephe politikasıyla yerleştirilmeliydi.

Birleşik Cephe nedir?

Komünistler ile sendikalar, sosyalist ve sosyal-demokrat işçi örgütleri arasında ortak hedeflerde birlik sağlama. Komünist partiler yalnızca bu tür örgütlerle birlikte çalışarak, işçileri komünist fikirlerin doğruluğuna inandırabilirler.

Esas olarak, Birleşik Cephe Troçki'nin Sürekli Devrim'e duyduğu inancın devam ettirilmiş halidir. Bu politika ayrıca Troçki'nin fraksiyon yanlısı olmadığını tıpık bir şekilde bir kez daha ortaya koymaktadır. Basit sözlerle ifade edersek, "ayrı yürüyün, birlikte vurun".

Komintern 1921'de Birleşik Cephe politikasını oylayarak kabul etmiş ve bu politika 1922'deki 4. Kongre'de teyit edilmiştir.

Birleşik Cephe stratejisinin başına neler geldiğini daha ileride göreceğiz.

STALİN'İN YÜKSELİŞİ

Mart 1922'de yapılan 11. Parti Kongresi, Lenin'in katıldığı son kongreydi. Bu kongrenin ardından Merkez Komitesi, Komünist Parti genel sekreterliğine Stalin'i seçti.

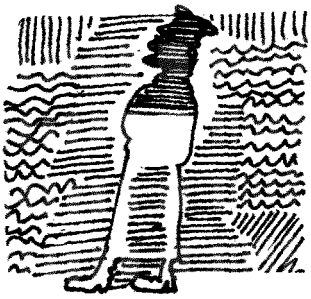

Lenin durumdan memnuniyetsiz olabilirdi. Zaten hiç kimse Stalin'in bir gün başa geçebileceğini tasavvur bile etmiyordu.

Mayıs 1922'de Lenin ciddi biçimde hastalandı ve bir kriz geçirerek felç oldu.

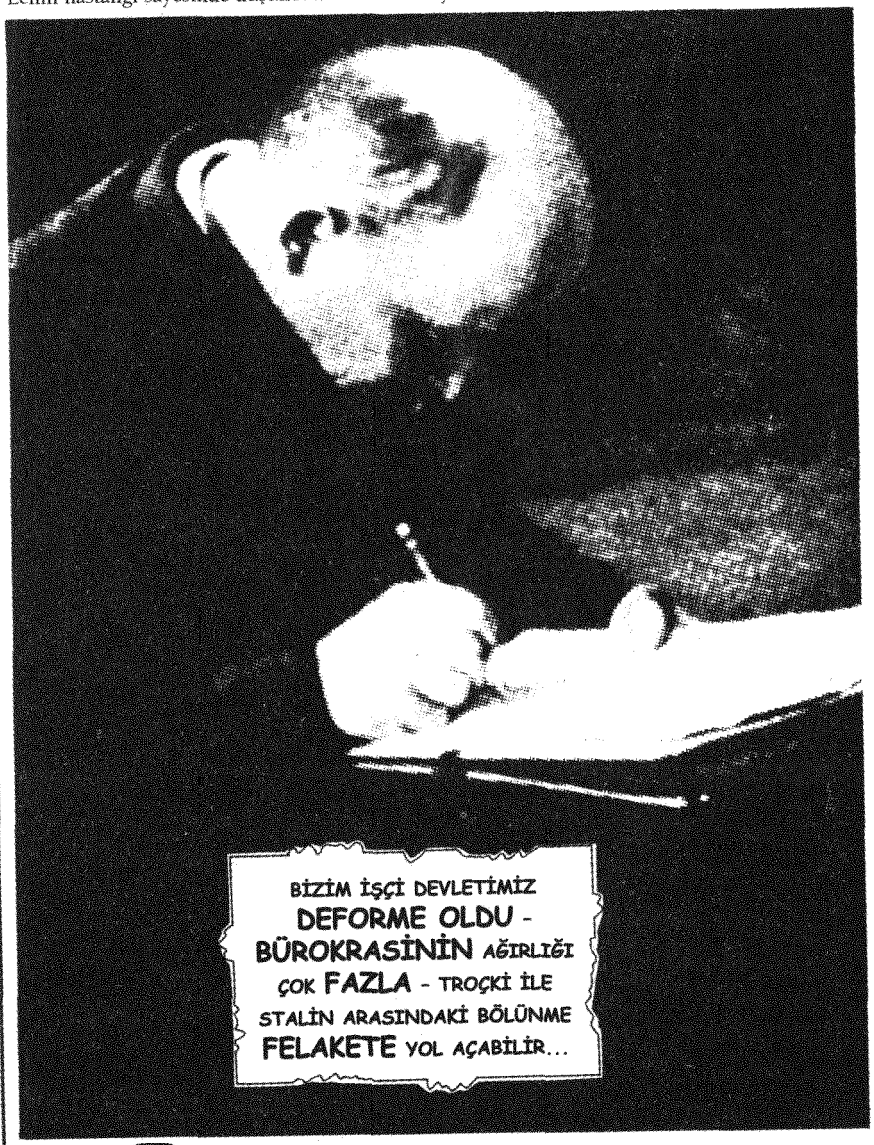
Lenin'in hastalığı sırasında parti yönetimi Zinovyev, Kamenev ve Stalin'e geçti. Kilit konumlar bu 'triumvira'nın elindeydi. Kamenev Troçki'nin kız kardeşiyle evliydi. Fakat bu onu Troçki'ye karşı Zinovyev ve Stalin'le saf tutmaktan alıkoymuyordu!

Troçki'nin Askeri Devrimci Konsey başkanlığı onursal bir görevdi. Yeteneklerinden yeterince faydalanılmıyordu; kenara itilmişti ve parti aygıtında kilit bir görev sahibi olamıyordu. Stalin, denetimi ele geçirmek için bütün parti örgütündeki sekreterliklere yavaş fakat emin adımlarla kendi adamlarını yerleştirdi. Artık hükümet bileşimindeki değişikliklere kafa yoruyordu.

Lenin hastalığı sayesinde düşünecek zaman buluyordu.

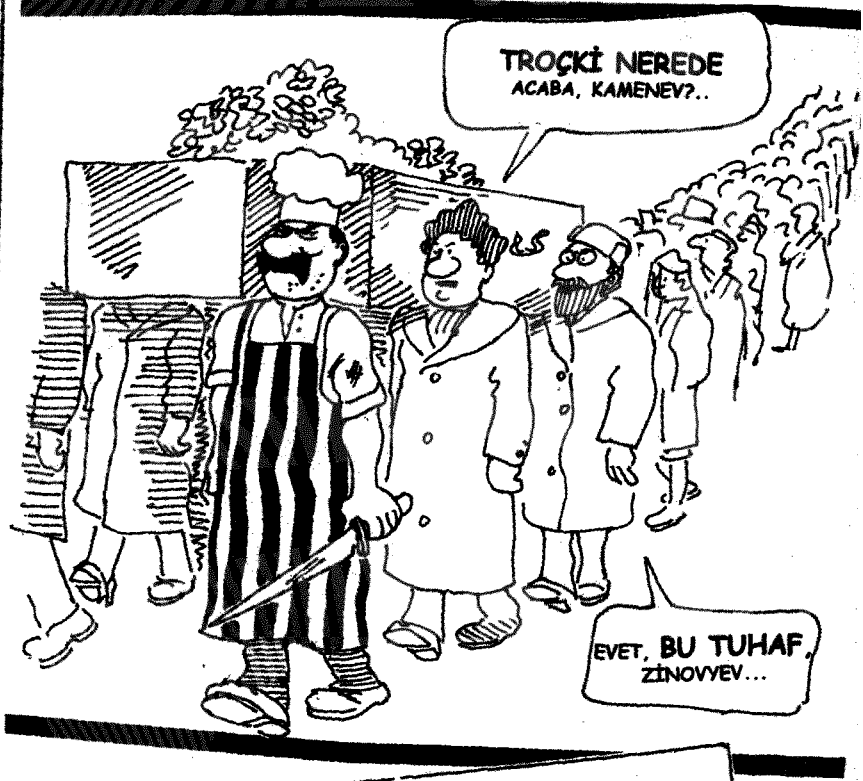

Lenin'in son kavgası Stalin'e karşı olacaktı. Parti 1923 Mart'ındaki 12. Kongre'ye hazırlanırken Lenin şunları planlıyordu:

1) Stalin'in Politbüro'daki başkanların üstüne çıkıp, Kızıl Ordu'yu Gürcistan'ı işgal etmeye göndermesine engel olmak,

2) Stalin'i genel sekreterlikten uzaklaştırmak.

Fakat hastalığı yine Lenin'in harekete geçmesini önledi. 21 Ocak 1924'te Lenin öldü.

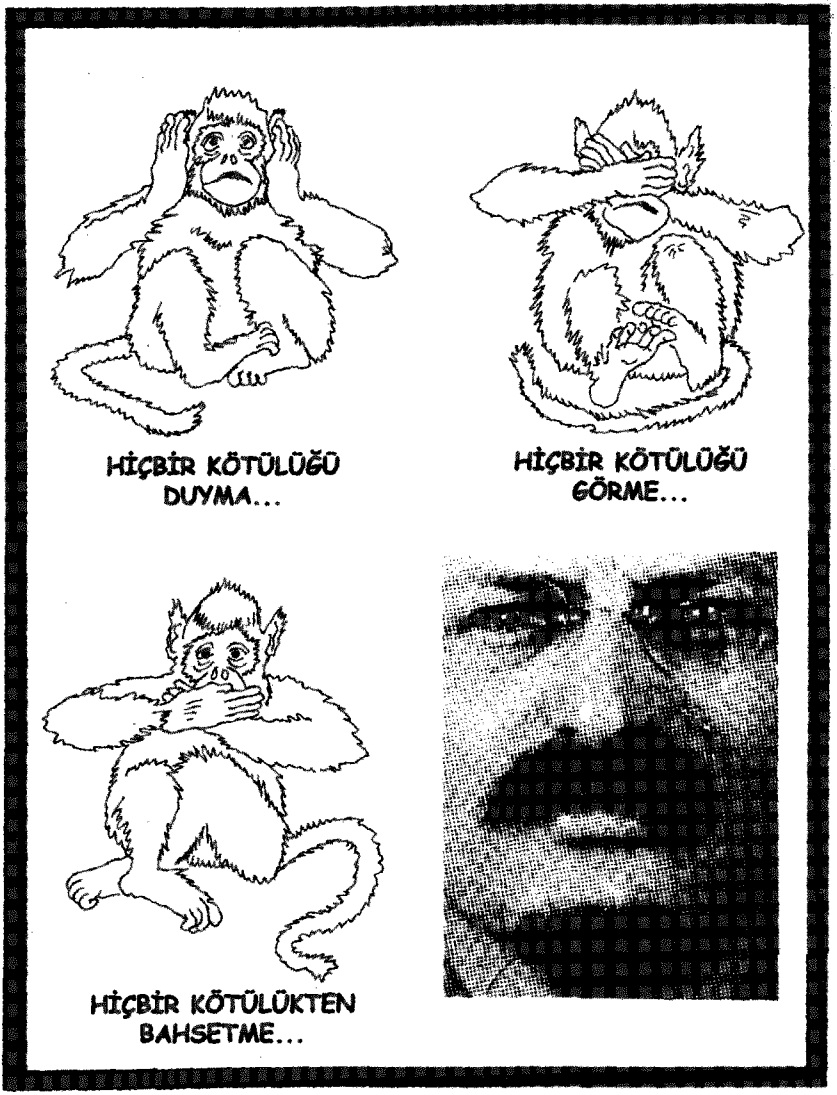
Troçki, kaptığı bir enfeksiyondan kurtulmak için Kafkaslar'daki Sukhum'a giderken, Stalin'den bir telgraf aldı. "Politbüro sağlık durumundan dolayı senin Sukhum'a geçmenin iyi olacağını düşünüyor." Troçki, Lenin'in cenaze törenine katılmadı.

Lenin, önemli bir isteğini de içeren 'Son Vasiyetname' kaleme almıştı: "Stalin genel sekreterlikten uzaklaştırılmalıdır". Politbüro vasiyetnameyi sessizlikle geçiştirmeye karar verdi. Lenin'in karısı Krupskaya'nın sert protestolarına rağmen bu vasiyetname Parti Kongresi'ne bildirilmedi.

Lenin'in talimatlarının yok sayılmasına karar verilince Troçki parti disiplinine uydu.

Troçki daha kötüsünü de yaptı. 'Triumvira'yla uzlaşma görüşmeleri yapılmasına göz yumdu. Gürcü meselesindeki görüşlerini açıkça dile getirmedi. Stalin'e saldırmadı. Suskunluğu ona pahalıya patlayacaktı.

Stalin yeniden genel sekreterliğe seçildi ve fiilen Parti'nin hakimi oldu.

Troçki bir gün, savaş bakanlığındaki görevini yeni kaybetmiş bir dostuyla karşılaştı.

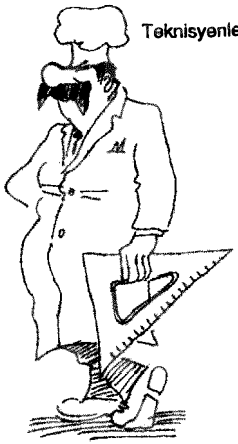
NELER OLUYOR?

Diğer berrak düşünceli Bolşevikler gibi Troçki de sınıf bilincinde gerçek bir gerilemenin yaşandığının bilincindeydi. Devrim Avrupa'da yenilgiye uğramıştı. Rusya'daysa yozlaşıyordu. Yeni bir toplumsal katman boy vermişti ve bu katman bütün olarak toplumu kıskacına alıyordu. Kimdi bunlar?

Parti-devlet bürokratları

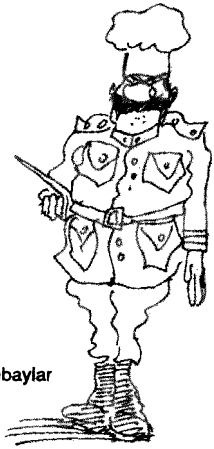
Teknisyenler

Fabrika müdürleri

Parti memurları

Ordudaki subaylar

Bu insanların karakteristik özellikleri nelerdi? Büyük Rus şovenizmi; hödüklük; otoriter içgüdüler; maddi ayrıcalıklarını kıskançça koruma.

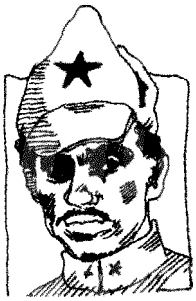
SOL MUHALEFET

Troçki boş durmamıştı. Ekim 1923'te parti demokrasisi için mücadele başladı. 46'ların Mektubu, 46 önde gelen Bolşeviğin parti yönetimine karşı ilan ettikleri bir metindi. Mektupta daha iyi ekonomik planlama, eleştiri ve tartışma özgürlüğü talep ediyorlar ve durumu gözden geçirmek üzere yeni, acil bir parti konferansı toplanmasını istiyorlardı.

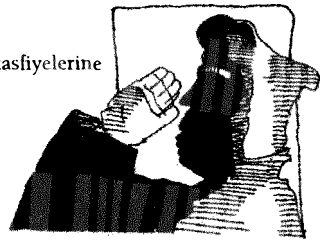
46'ların aralarında kimler vardı ve bu partililerin başına daha sonra neler geldi?

E.A. Preobrajenski: ekonomist ve politbüro üyesi (1937 tasfiyelerine kurban gitti).

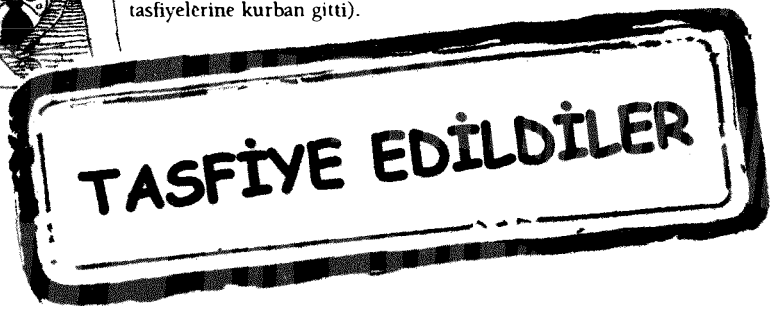
V.V. Antonov-Ovseyenko: Kızıl Ordu'nun baş siyasal komiseri (1938 tasfiyelerine kurban gitti).

N.I. Muralov: Moskova garnizonu komutanı (1937 tasfiyelerine kurban gitti).

T.V. Sapronov: İşçi Muhalefeti'nin liderlerinden (1938 tasfiyelerine kurban gitti).

Mektup, Merkez Komite tarafından hasıraltı edildi. Troçki susturuldu ve 46'lar 1921 Kongresi'nin fraksiyonları yasaklayan kararını ihlal etmekle suçlandılar.

İFTİRA KAMPANYASI BAŞLIYOR

1923'te ortaya çıkan muhalefet, liderini Troçki'de buldu. Bürokratik sistemin cisimleşmiş haliyse Stalin'di.

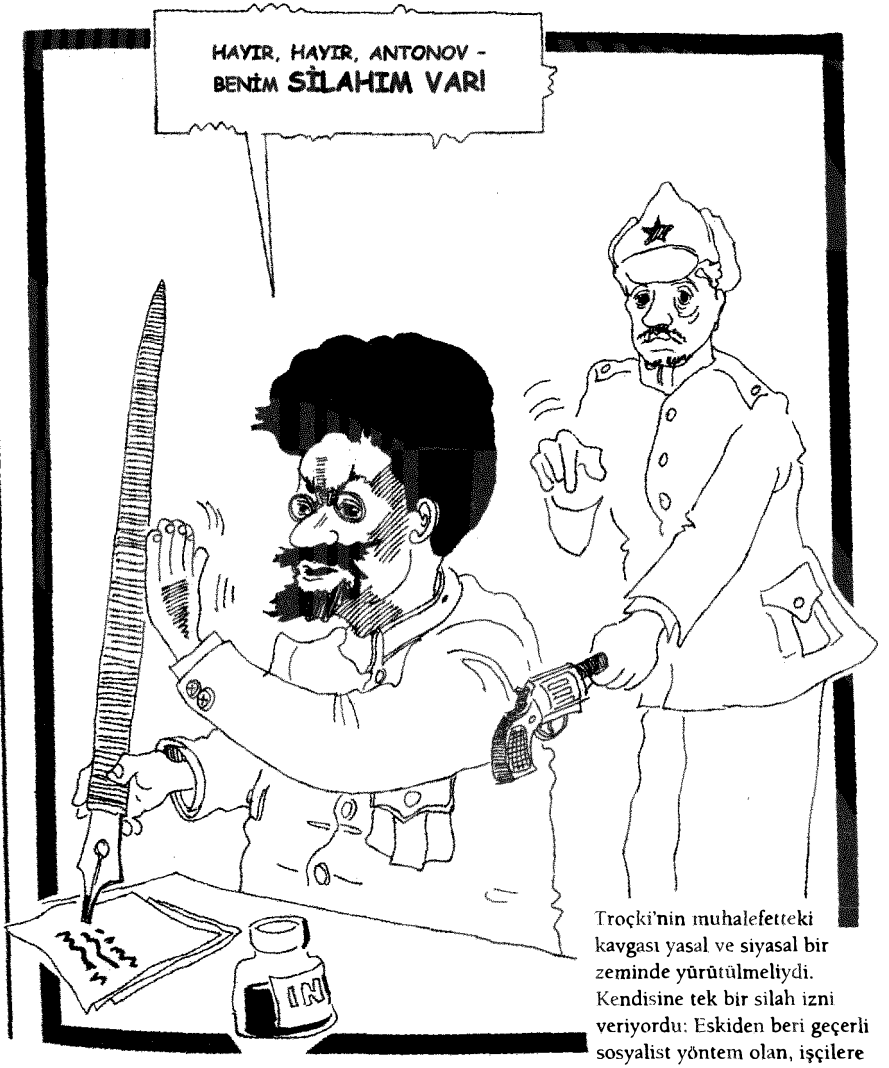
1923'te Troçki'ye karşı sınırsız bir şiddetle ajitasyon kampanyası başlatıldı. 1904'ten 1915'e kadar Troçki'nin Lenin'le yaşadığı anlaşmazlıklar Stalin'in emriyle tekrar ısıtılıp gündeme getirilerek sapkınca bir 'Troçkizm' miti yaratılmaya çalışıldı. Troçki anti-Leninist olmakla suçlanıp iftiraya maruz bırakıldı.

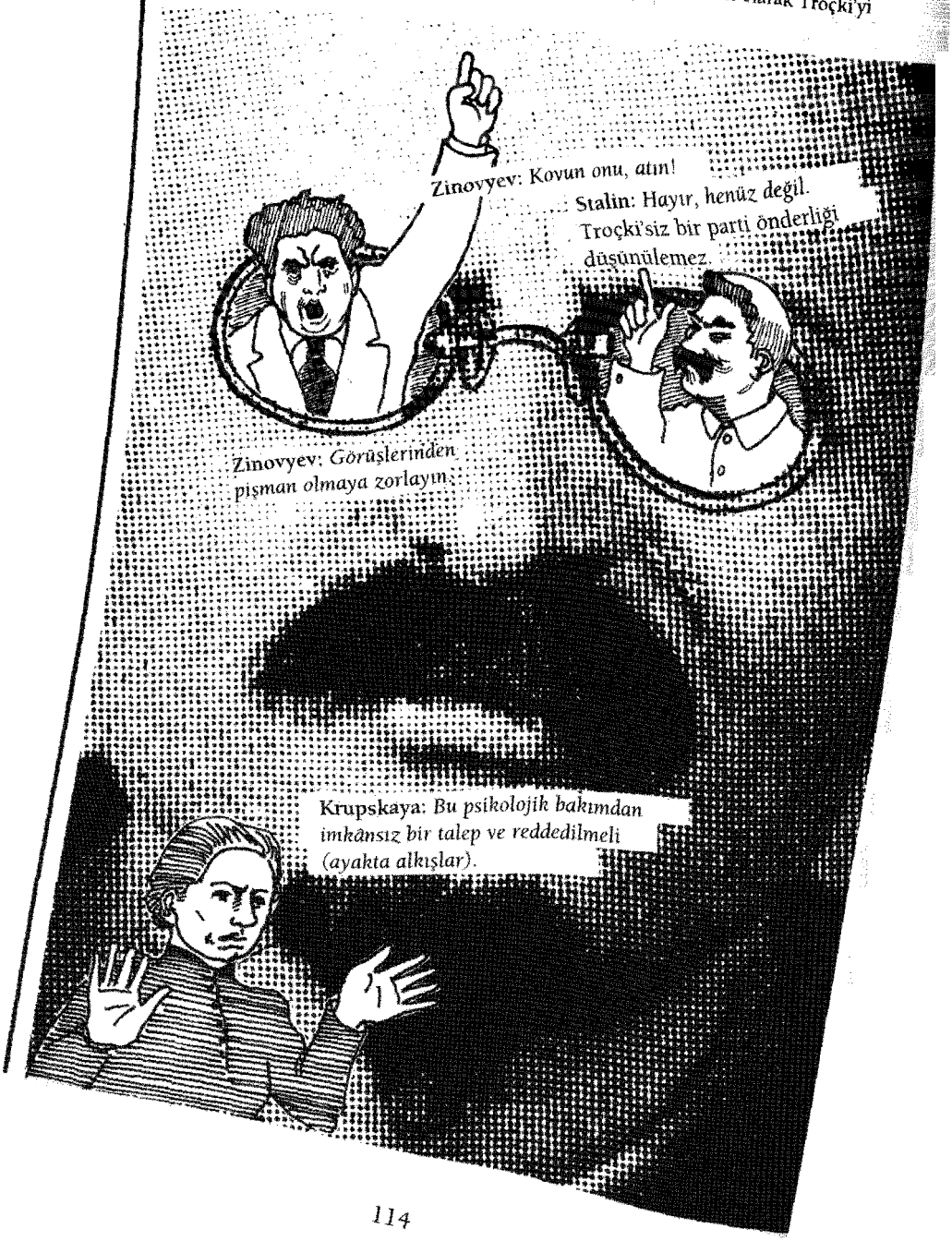
TROÇKİ NİÇİN 'DAHA FAZLA ŞEY' YAPMADI?

Troçki 1923'te Kızıl Ordu'nun örgütleyicisi olarak hâlâ popüler bir kişiydi. Öyleyse bir askeri darbe düzenlemeli miydi? Bürokratik egemenliğin yerine ordunun egemenliğini geçirmek Troçki'nin inançlarına tersti.

Troçki'nin muhalefetteki kavgası yasal ve siyasal bir zeminde yürütülmeliydi. Kendisine tek bir silah izni veriyordu: Eskiden beri geçerli sosyalist yöntem olan, işçilere seslenmek.

Mayıs 1924'te 13. Parti Kongresi demokrasi isteyen fraksiyonu ve özel olarak Troçki'yi mahkûm etti.

1924: Troçki, kendisini eleştirenlere cevap olarak *Ekim Dersleri*'ni yazdı; bunun üzerine daha fazla iftiraya uğradı ve savaş komiserliği görevinden alındı.

1925: Merkez Komitesi Troçki'yi Askeri Devrimci Konsey'den çıkardı ve onun yeni tartışmalara girmesini yasakladı. Fakat Stalinistler bütün ülkede hummalı bir Troçki-karşıtı kampanyaya giriştiler.

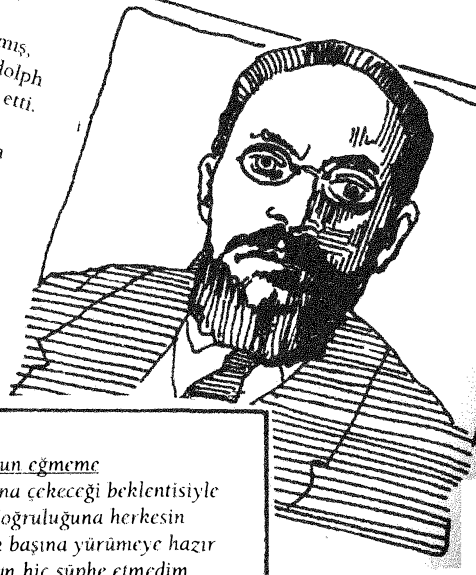

Böylece, şöhretinin üstüne çamurlar sıçratılmış, kulaklarında çınlayan aşağılıkça ithamlarla ve kendini savunma imkânı bile elinden alınmış olarak, yedi uzun ve kritik yıldır üstlendiği komiserlikteki ve ordudaki görevlerinden ayrılmak durumunda bırakıldı.

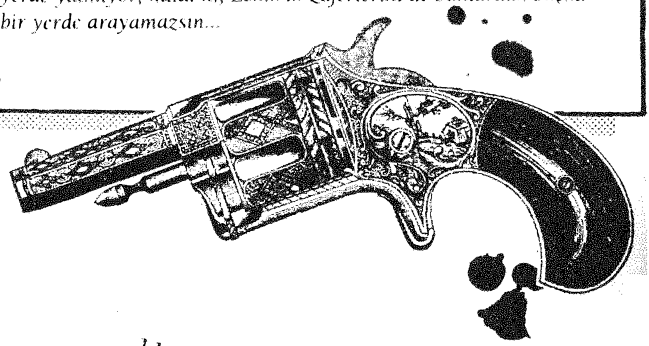
Isaac Deutscher, *Silahsız Peygamber*'den

Kıdemli bir devrimci olup, Çin, Japonya ve Avrupa'da Sovyet Cumhuriyeti'nin elçiliğini yapmış, Troçki'nin eski dostlarından Adolph Abramoviç Joffe 1927'de intihar etti. Etrafında gördüğü ve giderek koyulaşan yozlaşma onu yılgınlığa sürüklemişti. Arkasında, Troçki'ye hitaben son bir mektup bıraktı:

Senin Lenin'in bükülmez iradesinden, boyun eğmeme kararlılığından, gelecekte çoğunluğu yanına çekeceği beklentisiyle haklı olduğunu bildiği ve kendi yolunun doğruluğuna herkesin kanaat getireceğini farz ettiği yolunda tek başına yürümeye hazır oluşu gibi özelliklerden yoksun olduğundan hiç şüphe etmedim. Siyasal bakımdansa, 1905'ten itibaren hep sen haklıydın ve Lenin'in 1905'te bile kendisinin değil, senin haklı çıktığını söylediğini kendi kulaklarımla duyduğumu sana tekrar tekrar söyledim. Onun ölüsünün hatırası karşısında yalan söylenmez, şimdi bunu sana tekrar hatırlatıyorum... Ama sen genellikle, sisirilmiş bir anlaşma ya da uzlaşma hatırına kendinin haklı olduğunda ısrar etmedin. Bu yanlış. Tekrarlıyorum: Siyasal bakımdan sen hep haklıydın ve şimdi de her zamankinden daha fazla haklısın. Bir gün parti bunun farkına varacak ve tarih bunu kaydetmemezlik etmeyecek. ... Sen haklısın, ancak senin haklılığının güvencesi boyun eğmeye asla yanaşmama tutumundan, doğru olduğunu bildiğin yoldan asla ayrılmamaktan, her türlü uzlaşmayı mutlak anlamıyla reddetmekten başka hiçbir yerde yatmıyor; kaldı ki, Lenin'in zaferlerini de bunlardan başka bir yerde arayamazsın...

TEK ÜLKEDE SOSYALİZM TEORİSİ

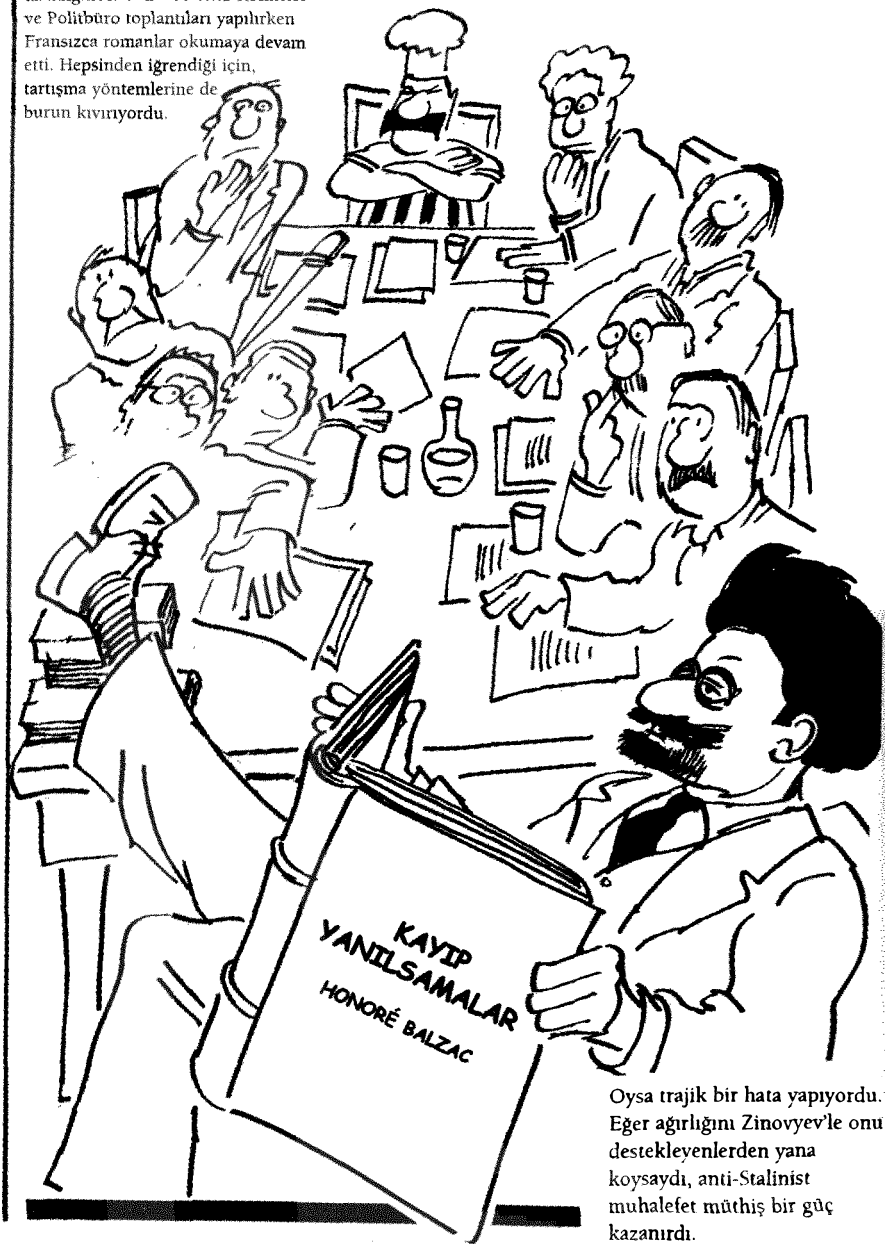
1926'daki 14. Parti Kongresi'nde, kıdemli üçlüden Zinovyev ile Kamenev Stalin'den kopup, Buharin ve Sağ Kanat'la yeni bir fraksiyon oluştururken Troçki suskunluğunu korudu.

Gündemde önemli sorunlar vardı. Stalin 'tek ülkede sosyalizm' teorisini ilan etti. Bu, Rusya'nın kendi ekonomik gelişmesinin başa alınması ve uluslararası bir devrim siyasetinin üstüne konması demekti. Buharin varlıklı köylülere, kulaklara, "Zenginleşin," diye sesleniyordu.

Zinovyev ve Kamenev, Stalin'in ülke içi ve dışında yaşanan bütün başarısızlıkların sorumluluğunu akıllıca bir manevrayla kendilerine yıktığını çok geç fark etmişlerdi. Krupskaya'yla diğerleri özgürce tartışma ortamından yana tavır koyarlarken, kenara itilmiş haldeki Zinovyev Kongre delegelerine Lenin'in vasiyetnamesini hatırlattı.

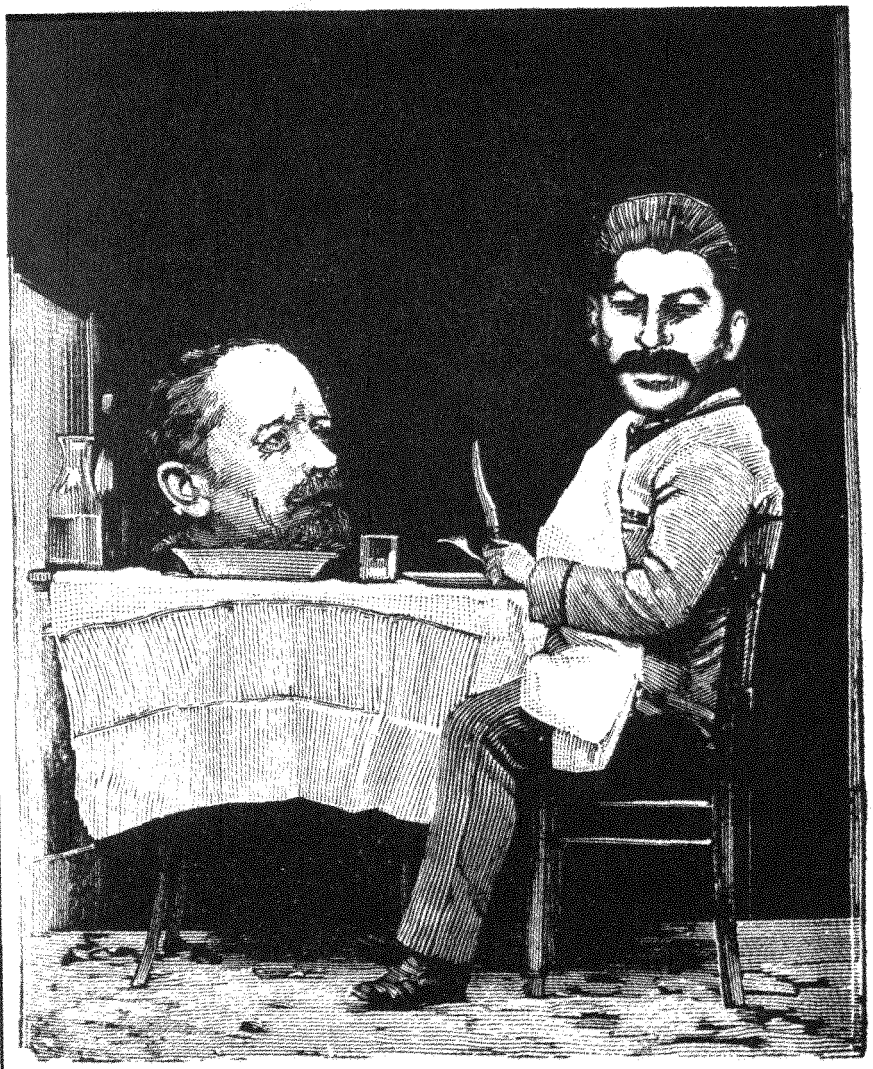
Her iki taraf da Troçki'nin desteğini almaya çalışıyordu. Troçki'yse uzaklığını korudu. Merkez Komitesi ve Politbüro toplantıları yapılırken Fransızca romanlar okumaya devam etti. Hepsinden iğrendiği için, tartışma yöntemlerine de burun kıvırıyordu.

Oysa trajik bir hata yapıyordu. Eğer ağırlığını Zinovyev'le onu destekleyenlerden yana koysaydı, anti-Stalinist muhalefet müthiş bir güç kazanırdı.

En büyük kamçıyı şaklatan el Stalin'inkiydi. Stalin artık parti örgütü üzerinde tam bir denetim kurmuş durumdaydı. Ama bürokratik, tarım politikalarını yürütmek için siyasal müttefiklere ihtiyaç duyuyordu. Düşünebilecek bir kafaya ihtiyacı vardı.

Buharin ona bu kafayı sağladı.

Tabakta baş.

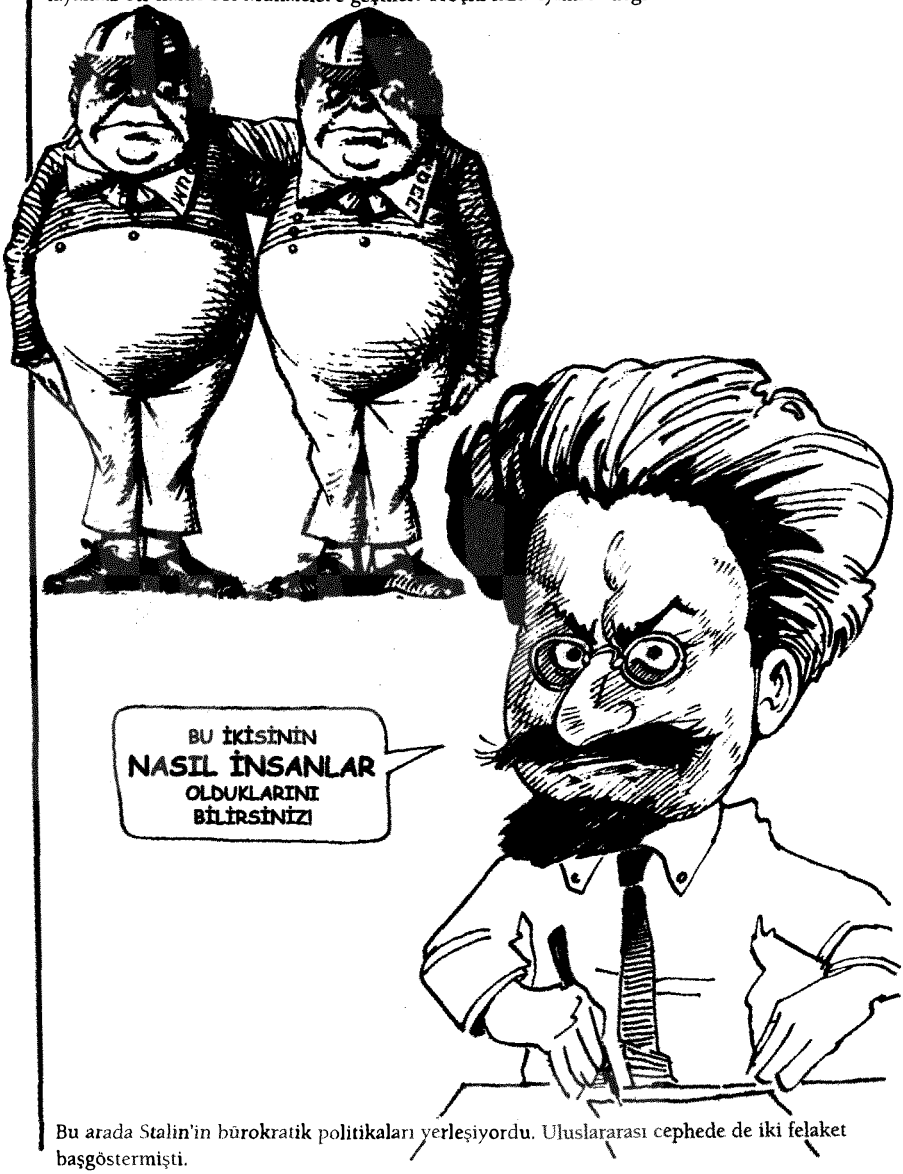
15. Kongre'nin ardından, Troçki'nin takipçilerine ve Zinovyevcilere karşı bir karalama kampanyası başlatıldı. Stalinistler Parti hücrelerine şu talimat geçtiler: "Muhalefete Yahudilerin önderlik etmesi tesadüfi değildir. Bu, Rus sosyalizmi ile yabancılar arasında süren bir mücadeledir."

BEYAZ TROÇKİ-KARŞITI POSTER

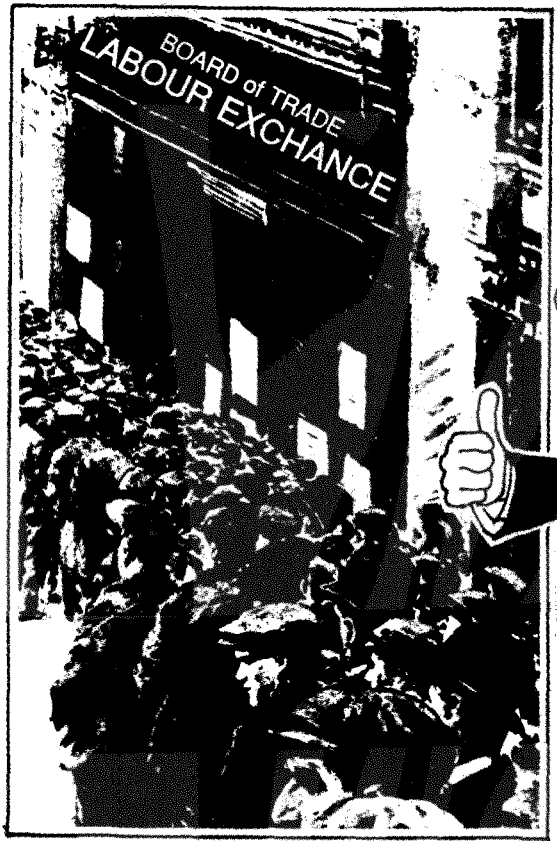
Nasıl olabilir? Bizim partimizde, Moskova'da, işçi hücrelerinde anti-Semitik ajitasyonun herhangi bir cezaya maruz kalmadan yürütülebilmesi mümkün müdür! Buharin mahcup, sıkıntılı, hatta iğrenç bir yüz ifadesiyle dolaşıyordu. Ama Stalin'le bir anlaşma imzalamış olduğu için sessiz kaldı.

Nisan 1926'da Troçki, uydurma suçlamalar tasarlayarak Stalin'le komplo kurduklarını kabul eden Kamenev ve Zinovyev'le özel bir toplantı yaptı. "Ne kadar körmüşüz. Stalin sinsi, fesat ve zalim." Zinovyev'le Kamenev, zaten tecrit edilmiş oldukları için sıkıntılı olduklarını saklayamaz bir halde Sol Muhalefet'e geçtiler. Troçki fazla iyimser değildi.

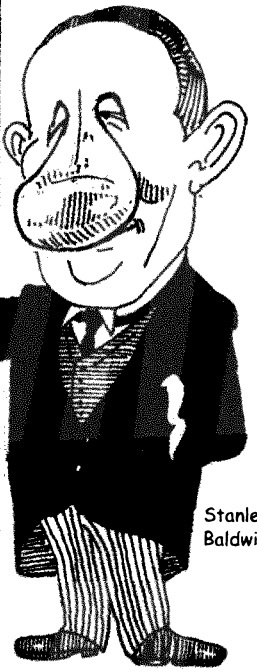

Bu arada Stalin'in bürokratik politikaları yerleşiyordu. Uluslararası cephede de iki felaket başgöstermişti.

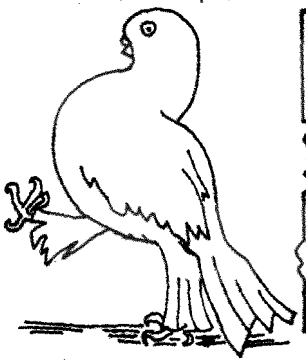
1926 BRİTANYA GENEL GREVİ

Stalin'in işbirliği halinde olduğu Britanyalı sendika liderleri teslim bayrağını çektiler ve genel grevi başbakan Stanley Baldwin'e sattılar.

Troçki'nin *Britanya Nereye Gidiyor?* kitabı yaygın bir şekilde dağıtıldı. Bu kitap Fabyan sosyalizmini hedef alan ateşli bir saldırı metniydi.

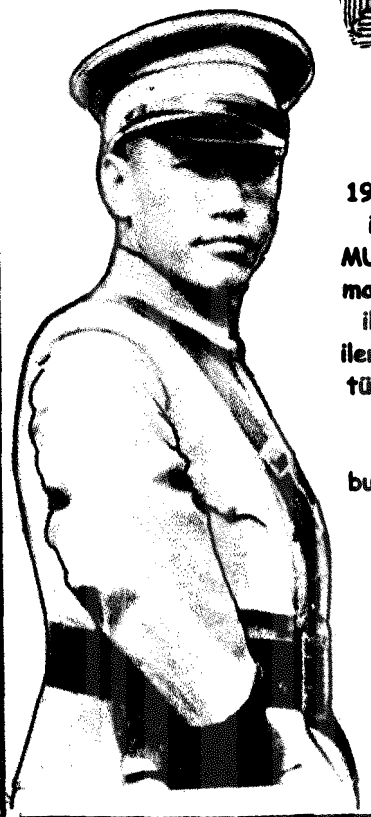

"Britanya güvercin meraklıları, yapay seçme yoluyla, gagaları durmadan küçülen özel türler elde ettiler. ... Britanya burjuvasının icra ettiği siyaset sanatının da buna benzer biçimde proletaryanın devrimci gagasını küçültmekten ve ona kapitalist devletin kabuğunu delme imkânı tanımamaktan ibaret olduğu söylenebilir. ... Ramsay Macdonald, Thomas, Mr. ve Mrs. Snowden'a bakacak olursak, burjuvazinin kısa ve yumuşak gagalı proleterleri seçme işinde hayret edilesi bir başarı sağladığını itiraf etmek zorunda kalırız."

1927 ŞANGHAY KATLİAMI

Stalin'in kılavuzluğu Çin'de de felakete yol açmıştı. Stalin'den emir alan Sovyet ve Komintern ajanları, Çin Komünist Partisi'ne Çang Kay-Şek ile burjuva Komintang Partisi'ne tabi olma talimatını verdiler. Çin Partisi bu talimatı tereddütle kabul etti. Çang Kay-Şek partinin pasifliğinden yararlanıp, Şanghay ve Kanton bölgesindeki komünist işçilere yönelik bir katliam harekâtına girişti.

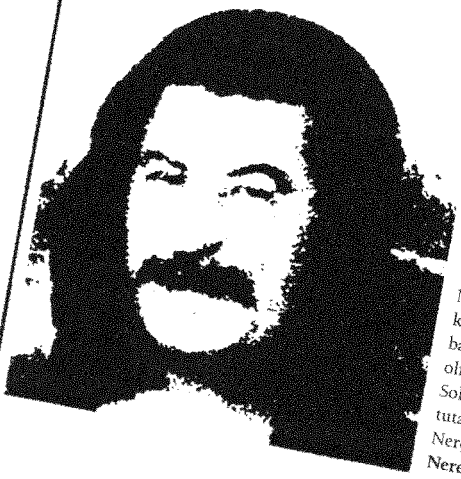
1925-1927 devriminde Bolşevik bir siyaset izlenmiş olsaydı Çin Komünist Partisi'nin MUHAKKAK iktidara gelmiş olacağını savunmak bilgiçlik taslamak olur. Fakat böyle bir ihtimalin hiçbir şekilde geçerli olmadığını ileri sürmek de aşağılıkça bir dargörüşlülüktür. Egemen sınıfların dağınıklığını görmezden gelmek gibi, işçilerle köylülerin kitle hareketinin buna yeterli olduğunu farz etmek de serap görmekten farksızdır.

Troçki

Çang Kay-Şek

PARTİ İÇİNDEKİ SON KAVGA: 1926-1927

Temmuz 1926'yı izleyen on sekiz ay boyunca Troçki kendini tamamen Stalinizme karşı mücadeleye adadı. Bu kavganın en çok kızıştığı günlerde birleşik Sol Muhalefet, Parti içinde 8.000 Bolşevik üyenin desteğini kazanmıştı. Devrimin kaderi bu kavganın sonucuna bağlıydı. Yine de bu, kitlelerin doğrudan içinde olmadığı bir mücadeleydi.

Sol Muhalefet'in gizli toplantıları işçi evlerinde, don tutan gecelerde Moskova dışında yapılıyordu. Neredeyse tıpkı eski devirlerdeki gibi.

Neredeyse, ama tam olarak değil!

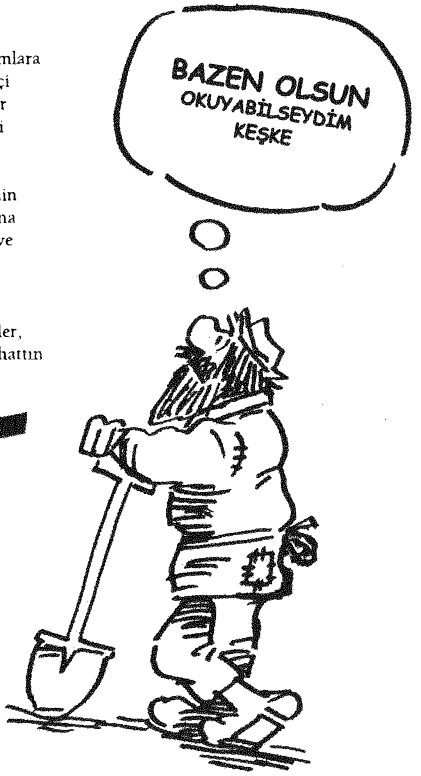
SOL MUHALEFET PLATFORMUNUN GÖRÜŞLERİNİN ÖZETİ

Ekonomik Cephede
Kent işçilerinin koşullarını iyileştirmek; ücretleri arttırmak; fazla mesaileri kademeli olarak azaltmak; konut koşullarını düzeltmek; işsizlik yardımlarını arttırmak; kadınlar söz konusu olduğunda eşit işe eşit ücret; sendika yetkililerinin seçimle gelmesi; fabrika komiteleriyle sendikaların her kademedeki yöneticilerden bağımsız olması.

Köylü Cephesinde
Kırdaki sınıf mücadelesinde Parti, kulakların sömürüsüne karşı tarım emekçilerinin, yoksul ve orta köylülerin başına geçmelidir.

Parti Cephesinde
Parti içinde memurların sayısı işçilerin sayısından fazladır. Ocak 1927'deki rakamlara göre 462 bin memura karşılık 445 bin işçi vardır. Parti rejiminin yozlaşması yeni bir bürokratlar kastı doğurmaktadır. Parti içi demokrasisini yeniden işletelim. Parti eğitiminin demokrasiyle sınırlı tutulması uygulamasına son verelim. Parti eğitiminin Muhalefet'e saldırmakla sınırlı tutulmasına son verelim. Muhaliflere karşı baskılara ve tehditlere meydan bırakmayalım.

Uluslararası Cephede
Çin'de ve başka yerlerde yaşanan felaketler, Komintern'in benimsediği yanlış siyasal hattın sonucudur. Çinli ve başka ülkelerden yoldaşlara doğru yardım ve öğütlerde bulunulmalıdır.

Sol Muhalefet'in liderleri parti aygıtının karşısına kendi politikalarıyla çıktılar. Fakat masaya sürecek örgütsel bir kozları yoktu. Bütün kozlar Stalin'in elindeydi! Ekim 1927'de Stalin bir politbüro toplantısında Muhalefet'e karşı saldırıya geçti. Muhalefet Sosyal-Demokrat bir sapmaydı! Muhalefet'tekiler hatalarını kabul etmeliydiler! Görüşlerinden vazgeçmeliydiler!

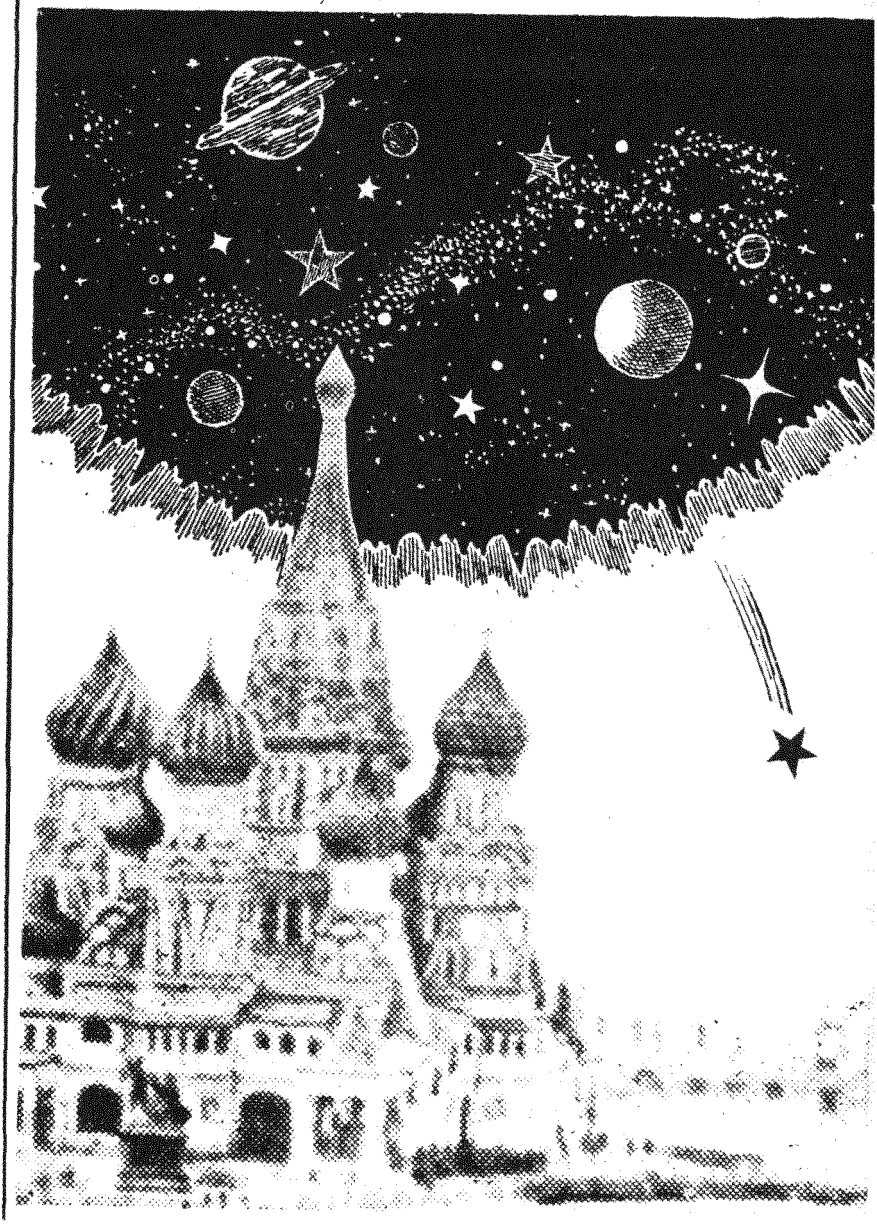
Korkunç İvan, Rus Çarı

Birkaç ay sonra Troçki, Komünist Parti'nin öncü organı olan Merkez Komitesi önünde son konuşmasını yaptı. Onun söyledikleri sessizlik içinde dinlendi. Karşıtları bile bir titanın düşüşüne tanık olduklarının farkındaydılar. Hatta Zinovyev oturuma bilerek katılmadı. Aşağılanmış, sıkıştırılmış ve hakarete uğramıştı.

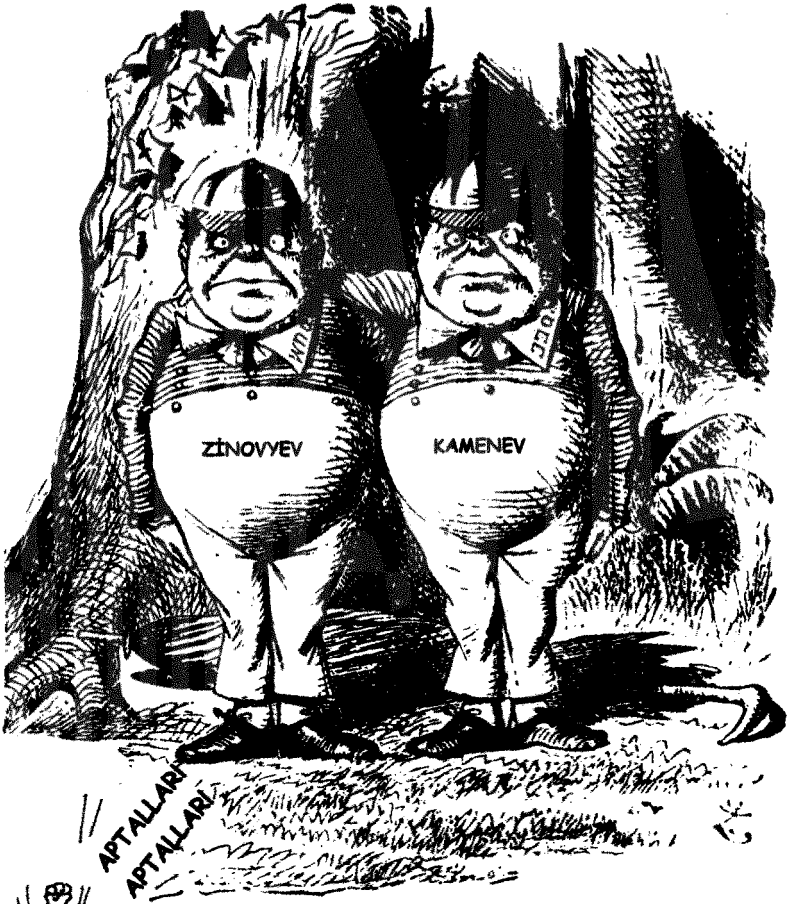

Troçki dahil olmak üzere Sol Muhalefet'in liderleri Merkez Komitesi'nden atıldılar. Diğerleri de ya Komünist Partisi'nden atıldılar ya da muhalif yayınları dağıttıkları gerekçesiyle tutuklandılar.

7 Kasım 1927: Muhalefet, Ekim Devrimi'nin onuncu yıldönümünde sesini kitlelere duyurmaya çalıştı. Stalin'in silahlı çeteleri bu gösterileri dağıttılar. Kitleler olayları sessizce izliyordu. Suskunlukları belirleyici oldu.

Zinovyev'le Kamenev Aralık 1927'de Stalin'in huzurunda pişmanlıklarını dile getirdiler ve sıradan üye olarak Parti'ye yeniden alınmaları için dilekçe verdiler.

Troçki tek başınaydı –ve kavgasını sürdürmeye karar verdi. Stalin, Troçki'yi 'yasal yollardan' uzak Sovyet Asya'daki Alma Ata'ya sürgüne göndermeyi istiyordu.

Troçki'ye 1929'da sürgününü bildiren bir emir tebliğ edildi:

"Ceza Yasası'nın 58/10 maddesi uyarınca, karşı-devrimci faaliyetlerde bulunduğu suçlamasıyla... Karar: Yurttaş Troçki, SSCB topraklarının dışına sürülecektir."

Özünde caniyane, biçim olarak yasadışı bir kurum olan GPU'nun kararı bana 20 Ocak 1929'da bildirildi. Troçki.

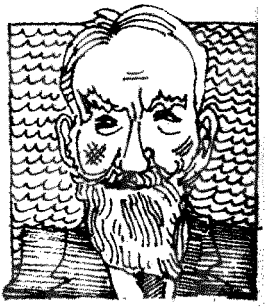

Troçki dünya gözüyle Rusya'yı bir daha hiç göremeyecekti. Mecburen İstanbul'daki Prinkipo (Büyükada) adasına gitti. Geçmişte burası, Bizans imparatorlarının muhaliflerini sürgüne yolladıkları bir adaydı.

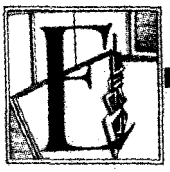
Troçki'nin ülkeden kovulması, basitçe onun kişiliği ile Stalin'inki arasında bir düellonun sonucu değildi. Bilakis, bu, Troçki'nin Sürekli Devrim ilkeleri ile Stalin'in 'tek ülkede sosyalizm'i bürokratik yoldan savunması arasında kıyasıya bir mücadelenin sonucuydu.

Troçki'nin sığınma başvurusu Alman SDP hükümetince *geri çevrildi*. Britanya'da Lloyd George düşüncesini lehte olarak belirtmesine rağmen, İşçi Partili başbakan Macdonald da benzer bir isteği geri çevirdi. H.G. Wells, J.M. Keynes, Bernard Shaw ve diğerleri Troçki'nin ülkeye girmesine izin verilmesi amacıyla partiye başvurdular. Bir İşçi Partisi hükümeti, gericilere tanıdığı sığınma hakkını seçkin bir sosyalistten niçin esirgiyordu?

Bernard Shaw

Winston Churchill

Avrupa ve Kuzey Amerika'daki devletlerin hiçbiri Troçki'ye sığınma hakkı tanımadı. Bu iki kıta diğer üç kıta üstünde hak iddia ederken, gezegenden Troçki'ye bir vize çıkmıyordu.

"Ama Troçki sessiz kalamazdı. Keskin edebi gücü ve olağanüstü kariyerinin ona modern dünyanın kamusal tahayyülünde sağladığı yer nedeniyle kendisine yönelik akla gelebilecek her türlü saldırıda bulunuldu. O, dünyanın her köşesinde aşırı solun bütün militanlarının esin kaynağı ve kahramanı oldu."
Bernard Shaw

Kovulmuş, siyasal gücü elinden alınmış haldeki Troçki, gençliğinin silahıyla baş başa kalmıştı: kalemi. Ve bir kalem nelere kadir olduğunu onda kanıtlayacaktı!
Sürgündeyken Troçki, dünya siyasetine dair Leninist bir analiz geliştirdi. 1929'dan itibaren komünist hareketi -ve dünyayı- Almanya'da büyümekte olan krize karşı uyarmaya yöneldi.

HİTLER'İN YÜKSELİŞİ

DÖRT KANLI PERDE

KASTİ ENFLASYON, 1923

Almanya'daki Sosyal-Demokrat hükümet, 1919 Versailles Antlaşması uyarınca Müttefikler'e ödemesi gereken tazminatları yollamamanın bahanesi olsun diye enflasyonu bilerek körükledi.

Ocak 1922'de döviz kuru 1 dolara karşılık 200 mark'tı. Kasım 1923'te 1 doların karşılığı 4.2 milyar mark'a çıkmıştı!!

Alman kitleleri umutsuzdu. Fakat Moskova'daki Komintern yetkilileri Alman Komünist Partisi'ne açık emirler vermeyi becerememiler. Lenin hastaydı. Troçki tecrit edilmişti. Saxsony, Thuringia ve Hamburg'da ayaklanmalar patlak verdiyse de lidersiz ve amaçsız kalan bu çıkışlar bozguna uğramaktan kurtulamadı.

8 Kasım 1923: Hiç tanınmayan Adolf Hitler diye biri Münih'te bir birahane darbesiyle sahneye çıktı.

1929 KRİZİ

Kriz kapitalist dünyayı birdenbire vurdu. Ekonomik çöküş Wall Street'i de çökertti. Bazı kapitalistler yoksul hayatlar sürmektense intihar ettiler. Kitlesel işsizlikler bütün ülkeleri kıskacına almaya başladı.

6 milyon Alman işçisi işsiz kaldı. SDP Şansölyesi istifa etti. Weimar Cumhuriyeti'nin sallanan temelleri çökmek üzereydi.

2. PERDE: ADOLPH HİTLER'İN KARŞI KOYULABİLİR YÜKSELİŞİ

1928'de Hitler'in Nazi Partisi 800 bin oy aldı. 1930'da bu rakam 6 milyon 500 bine fırladı. Aynı dönemde Alman Komünist Partisi'nin oyları da 3 milyondan 4,5 milyona yükseldi. Parti'nin Hitler'e karşı tutumu kayıtsızlıktan ibaretti.

Köpekbalığına baksan dişleri var,
Yüzünde onları görebildiğin,
ve Macmeath, onun da bıçağı var
Ama farklı bir yerinde.
Bertolt Brecht

Alman parlamentosu Reichtstag'ın komünist lideri Ernst Thaelmann, Hitler'in 1930'da kazandığı sansasyonal başarı karşısında paniğe kapılmak için bir sebep görmüyordu.

"14 Eylül 1930'un bir anlamıyla Hitler'in daha iyisini yaşayamayacağı en iyi günü olduğunu, onu bundan sonra sadece kötü günlerin beklediğini ciddiyetle ifade ettik."
Thaelmann

Komintern'in Stalinist memurları da aynı fikirdeydiler. Onların Thaelmann'a yolladıkları talimatlar, bir komünist-sosyalist ittifakını her ne pahasına olursa olsun reddetmeleri yönündeydi. Sosyal-demokratlara sosyal-faşist etiketi yapıştırılmıştı ve saldırıların sivri ucu Hitler'e değil onlara yöneltilmeliydi! Troçki buna karşı çıkmıştı. Ona göre, Naziler karşı-devrimci umutsuzluğun, zıvanadan çıkmış küçük burjuva çaresizliğin partisiydi.

Yukarıda: Thaelmann, Berlin'de bir komünist askeri bandosunun başında.

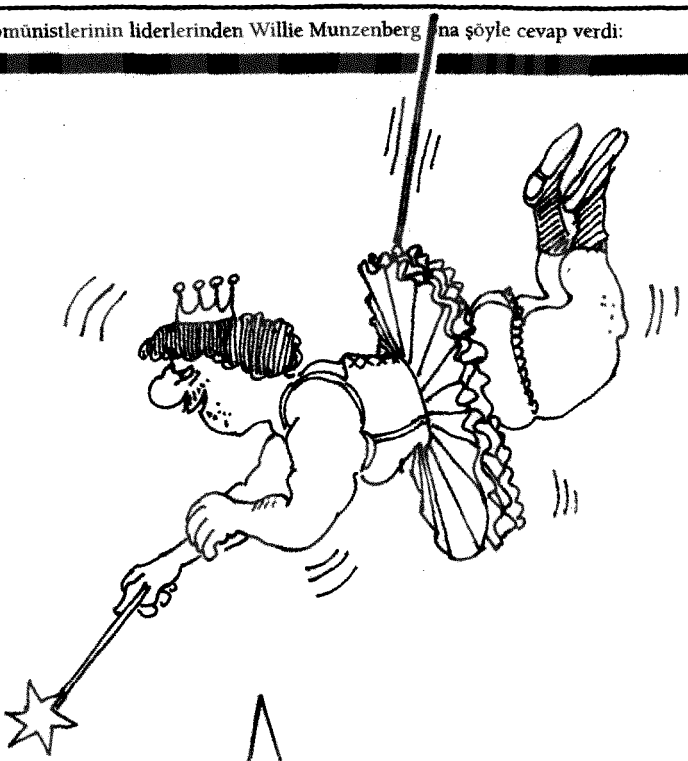
Faşizm, proletaryanın hemen üstünde duran ve proleter saflara yuvarlanmaktan korkan sınıfları ayakları üstüne dikiyor; onları finans kapitalin cebinden, resmi hükümet örtüsüyle örgütleyip militarize ediyor. ... Faşizm basitçe bir misillemeler, kaba kuvvet ve polis terörü sistemi değildir. Faşizm, burjuva toplumu içerisinde proleter demokrasisinin bütün unsurlarının kökünü kazımaya dayalı, özel bir yönetim sistemidir.
Troçki

Troçki, 1922'de Komintern'in benimsediği Birleşik Cephe stratejisine sadık kaldı. Bu anlayışla Alman komünistlerini Nazizme karşı sosyal-demokrat işçilerle birleşmeye çağırdı.

İşçi-komünistler, siz yüz binlerce, milyonlarcasınız; bir yere çekip gidemezsiniz; size göre yeterince pasaport yok. Faşizm iktidara gelirse sizin kafalarınızın ve omurgalarınızın üstünden bir tank gibi ezip geçecek. ... Yalnızca sosyal-demokrat işçilerle birlikte mücadele birliği oluşturabilirseniz zafere ulaşabilirsiniz. Acele edin, çok az vaktiniz kaldı!
Troçki

Alman komünistlerinin liderlerinden Willie Munzenberg'na şöyle cevap verdi:

Alman işçi sınıfı ve komünizmi için hiçbir şey bu politikadan daha zararlı olamaz ve hiçbir şey böylesine caniyane bir önerinin (sosyalistlerle komünistlerin birliğinin) pratiğe geçirilmesi kadar faşizmin önünü açamaz. ... Böylesi bir blok önerenler sadece sosyal-faşistlerin ekmeğine yağ sürerler. Böylesi insanların rolü aslında ... açıkçası faşistçedir.

Komintern'in cevabı: Troçki'yi bir 'sosyal faşist', 'faşist' ve 'cani' olarak mahkûm etmek. Troçki bu suçlamayı duymazlıktan geldi, iftiraları umursamadı ve mücadelesini sürdürdü.

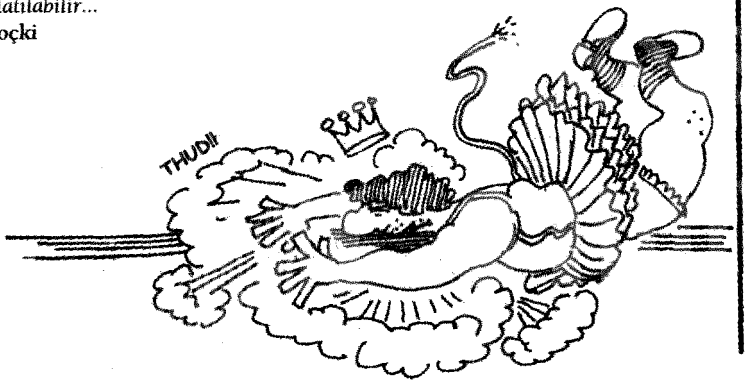
Alman Komünist Partisi, sosyalist örgütlerle Birleşik Cephe kurmayı kabul etmeme tutumunu sürdürdü. Sonuç? 1933'te iktidara Hitler geldi. Alman sosyal-demokrasisiyle komünizminden hayatta kalanlar Hitler Almanya'sının toplama kamplarıyla hapishanelerinde birleşeceklerdi. Mezarlıkta birlik!

Hitler siyasal kariyerinin başında, yalnızca atılgan mizacıyla öne çıkıyordu, sesi başkalarından daha gürdü ve entelektüel bakımdan çok daha yatıştırıcı bir etki yapan bir vasatlığa sahipti. İncinmiş askerlerin intikama susamışlığı duygusunu harekete geçirmesini saymazsak, en ufak bir programla bir hareket oluşturmuş değildi. ... Almanya'da yara bere izleriyle mahvolmuş ve gün gün tükenmekte olan insanlardan bol ne vardı! Bunların hepsi bir işaretle yumruklarını masaya indirmeye meyilli insanlardı. Hitler bu işi başkalarından daha iyi yapıyordu. Gerçi o da kötülüğün nasıl iyi edileceğini bilmezdi.

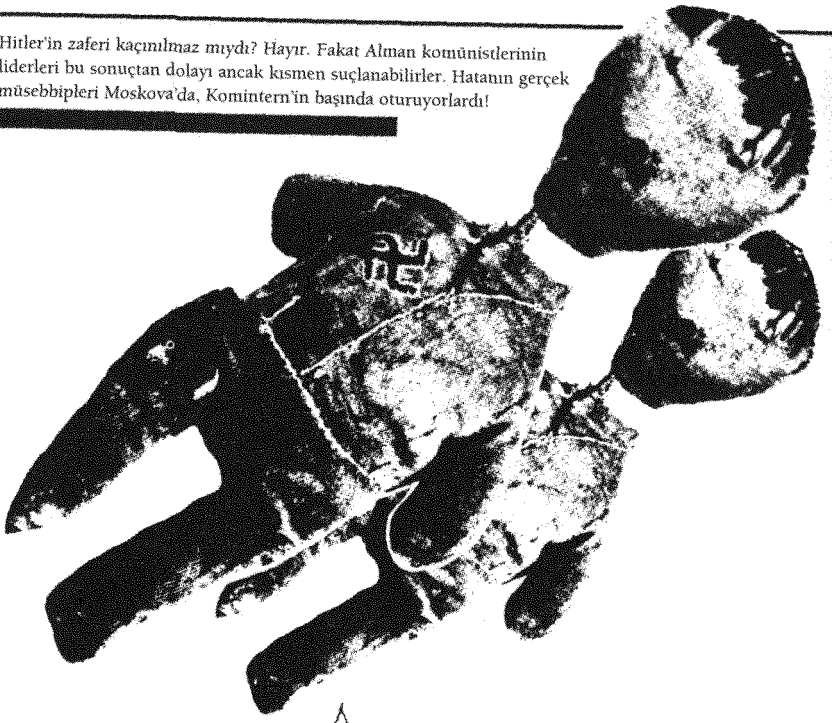
... (Fakat) mahvolmuş sınıflar, ölümcül derecede hasta olan kesimler gibi, şikayetlerini çoğaltıp durmakta ya da avuntulara kulak kesilmekte hiçbir zaman yorulmazlar. Hitler'in konuşmaları bu duyguların doyurulmasına yönelikti. ...

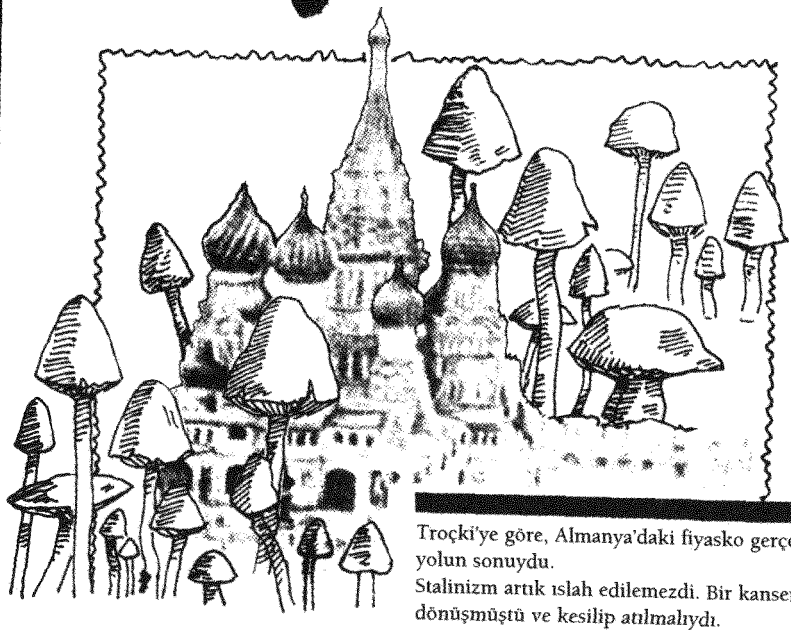
Faşizm toplumun derinliklerindeki tortuları siyasete taşıdı. ... 20. yüzyıl ile 10. ya da 13. yüzyıl yan yana yaşıyordu. ... Bu katmanlar nasıl tükenmez bir karanlık, cehalet ve vahşet kuyusuydular! Umutsuzluk onları ayağa dikti, faşizm de ellerine bir bayrak tutuşturdu. Toplumun normal gelişimi içerisinde kültürel dışkı şeklinde ulusal organizmadan atılması gereken her şey şimdi bu insanların boğazlarından yükselip çıkıyordu; kapitalist toplum sindirilmemiş barbarlığın kusmuğa dönüşümüdür. Nazizmin fizyolojisi böyle anlatılabilir...

Troçki

Hitler'in zaferi kaçınılmaz mıydı? Hayır. Fakat Alman komünistlerinin liderleri bu sonuçtan dolayı ancak kısmen suçlanabilirler. Hatanın gerçek müsebbipleri Moskova'da, Komintern'in başında oturuyorlardı!

Troçki'ye göre, Almanya'daki fiyasko gerçekten yolun sonuydu.
Stalinizm artık ıslah edilemezdi. Bir kansere dönüşmüştü ve kesilip *atılmalıydı*.

İHANETE UĞRAYAN DEVRİM

1936'da Troçki son büyük eseri olan *İhanete Uğrayan Devrim*'i yazdı. Troçki bu kitabında Stalinizmin tam, ayrıntılı bir eleştirisini yaptı. Bir Marksist önderin bürokrasinin sorunlarını kavrayıp gözler önüne sermeye yönelik ilk girişimiydi.

Bürokrasi nedir?

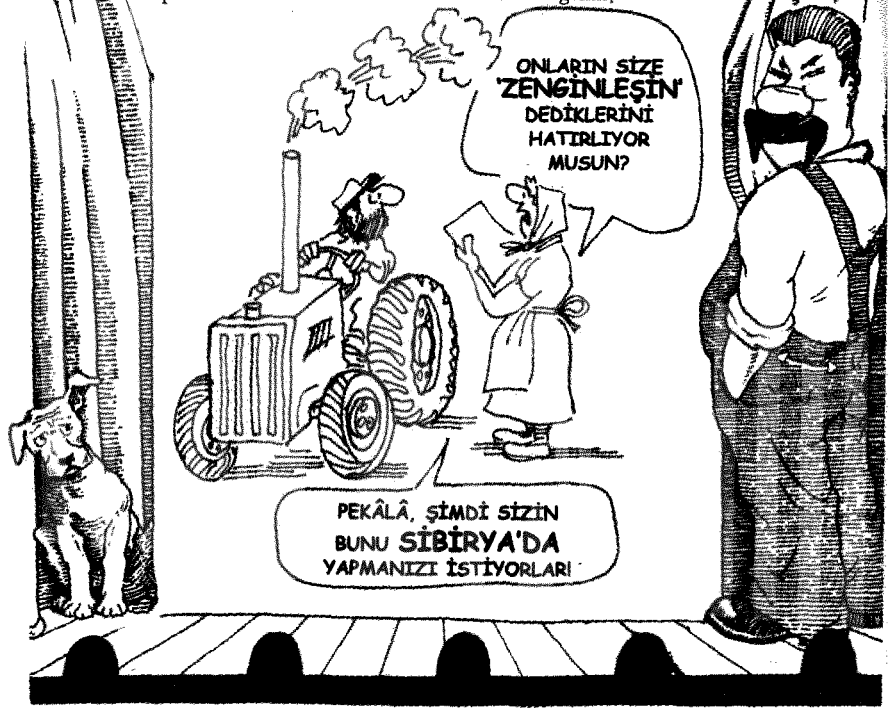
Troçki'ye göre, bürokrasi, nüfusun yüzde 12 ile yüzde 15 arasında bir kesimini oluşturan yeni bir yönetici katmandı. Bu kesime sağlanan maddi ve siyasal ayrıcalıklar onu muhafazakâr ve karşı-devrimci yapıyordu. Temel kaygı içeride ve dışarıda statükoyu muhafaza etmekti. Ancak kendi gücünü koruma çabası için şart görülürse değişimden yana tavır alınırdı.

Bu konuda ne yapılabilir?

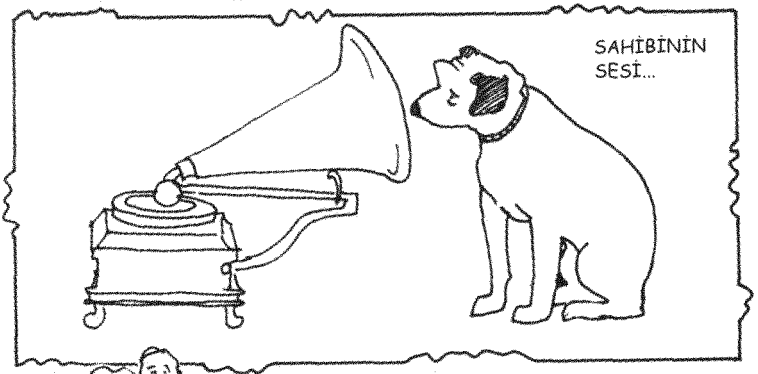
Bürokrasi zora başvurarak *aşağıdan* yıkılmalıdır. Yani, yeni bir devrimle! Evet, fakat bürokrasinin gücünü ve ayrıcalıklarını yok etmek, Sovyet partileri için çoğulluğa imkân tanıyıp Sovyetleri yeniden tesis etmek için *siyasal* bir devrim gerekir. Devrimin ekonomik ve toplumsal kazanımları yerinde durmalıdır. Bürokrasi yeni bir *sınıf* değildir, çünkü üretim araçlarıyla ilişkisi tamamen farklıdır. Toprağın, sınai üretim, ulaşım ve mübadele araçlarının kamulaştırılması, ayrıca dış ticaret tekelinin kurulması, Sovyet toplumsal yapısının temelini teşkil etmektedir. Troçki ölümüne kadar bu çizgiye inancını sıkı sıkıya korumuştur.

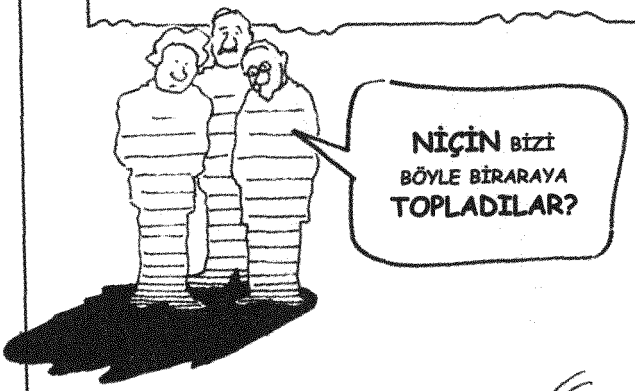
3. PERDE: STALİN TEK ÜLKEDE SOSYALİZM'İ KURMAYA YÖNELİYOR

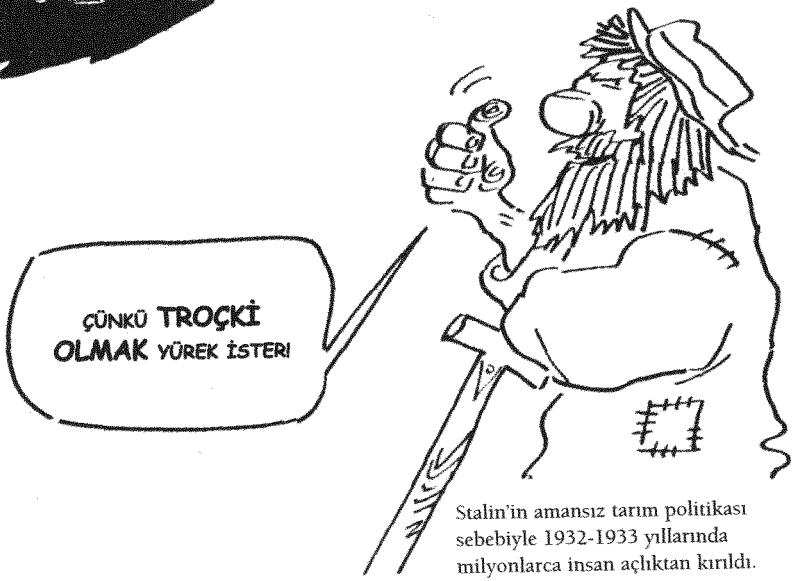
Stalin Ekim 1928'de ilk Beş Yıllık Plan'ı ilan etti, sanayileşme için çılgınca bir programdı bu. Programın başarısı için Stalin 'sömürgen kulaklar'ın sınıf olarak ortadan kaldırılması gerektiğini iddia ediyordu ve buna uygun biçimde çiftliklerin kolektifleştirilmesine geçildi. Stalin, Buharin'den ve Sağ Kanat fraksiyonundan koptu. 'Sapma'lar olarak mahkûm edilme sırası onlara gelmişti!

Bu değişim karşısında serseme dönen Sol Muhalefet'in birçok lideri Stalin karşısında pişmanlıklarını ifade ettiler.

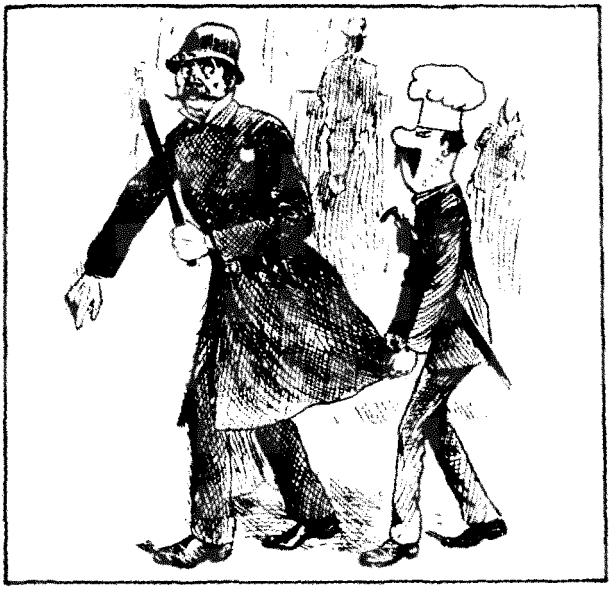

Stalin'in amansız tarım politikası sebebiyle 1932-1933 yıllarında milyonlarca insan açlıktan kırıldı.

HALK CEPHESİ

Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi 1935'te toplandı. Kongre delegeleri, bunun son Komintern toplantısı olduğunun farkında değillerdi. Bulgar lider Dimitrov, Alman işçi sınıfının yenilgisinin yükünü Alman Komünist Partisi'nin omuzlarına yıkıverdi. Halk Cephesi ilan edildi. Bu politika, demokrasiyi savunmak amacıyla komünist partiler ile 'demokratik burjuvazi' arasında bir ittifakı öngörüyordu. Troçki bu politikayı da mahkûm etti...

Birleşik Cephe'nin berbat bir karikatürü...

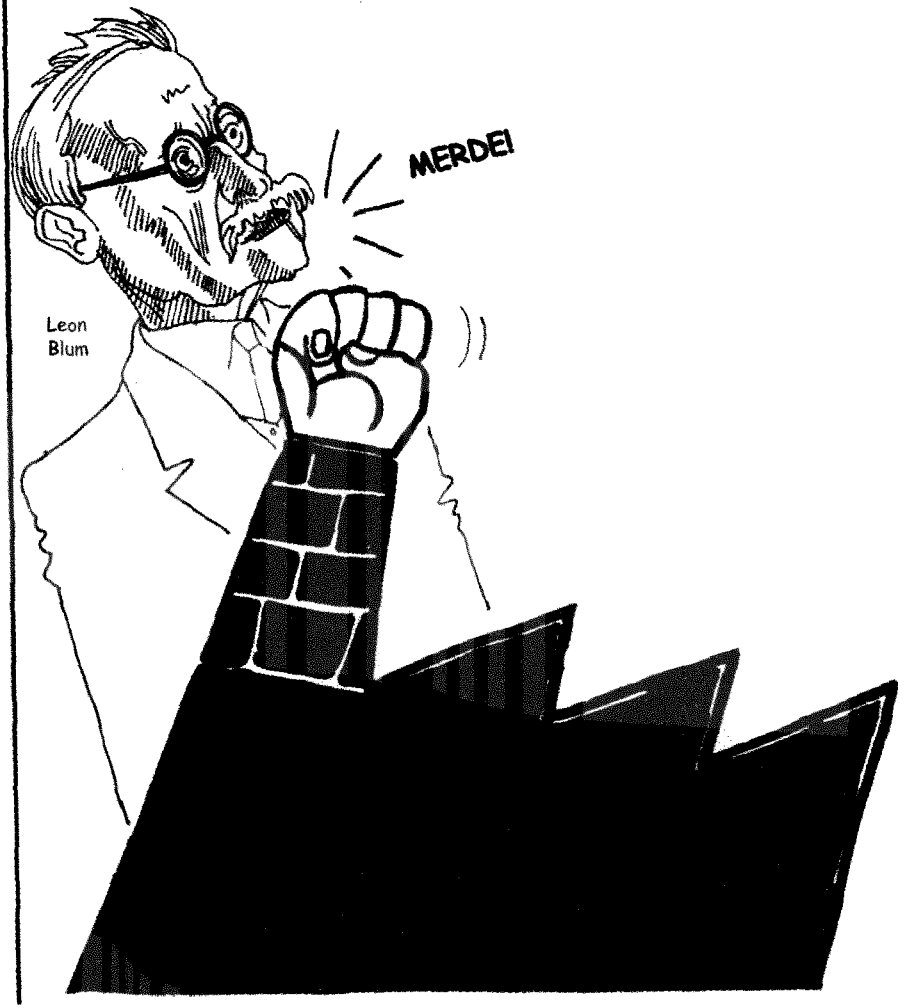

1927'de Çin'de 'demokratik burjuvazi'yle bir ittifak öngörüsünde bulunulduğunu hatırlıyor musunuz? Lenin 1917'de böylesi bir ittifakı kesinlikle Menşevik eğilimli bularak reddetmişti. Ama Halk Cephesi politikasının nereye varacağını görelim...

FRANSA 1936

Mayıs-Haziran 1936 grevleri Fransa'da aniden, kimsenin planlamadığı yeni bir mücadele biçimiyle patlayıverdi: *fabrika işgalleri!* Sosyalist çizgideki Leon Blum, komünistlerle burjuva Radikal Partisi'nin verdiği Halk Cephesi desteğiyle iktidardaydı. Blum sosyal reformlar, ücretli tatil ve savaş sanayilerinin millileştirilmesi vaadinde bulundu. Fransız Komünist Partisi, Moskova'dan gelen talimatla grevlere ve fabrika işgallerine son verdi.

İSPANYA 1936

İspanya'da ılımlı cumhuriyetçiler ve sol partiler, Şubat 1936 seçimlerinde muhafazakârları saf dışı bırakan başka bir 'Halk Cephesi' oluşturmuşlardı. 17 Temmuz 1936'da Francisco Franco'nun başını çektiği bir generaller grubunun çeşitli şehirlerde ve İspanya Fas'ında cumhuriyetçi hükümete karşı isyanlar tezgâhlamalarıyla iç savaş başladı. Franco'yu din adamları, soylular, ordu ve İspanyol faşistleri destekliyodu.

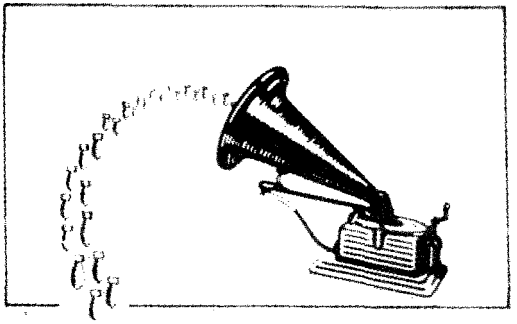

Fakat Fransa'daki Halk Cephesi hükümeti -Britanya'yı takip ederek- 'müdahale etmeme' politikasını benimsedi. İspanyol Cumhuriyeti'ne yardım etmek de ne demekti!

Müdahale etmeme politikası Hitler'le Mussolini'nin umurlarında bile olmadı. Onlar Franco'ya yardım edecek silahlarla birliklerini göndermekte bir an dahi duraksamadılar. Fakat İspanyol Cumhuriyeti ordularının işçileriyle köylüleri, uluslararası gönüllülerin de katkısıyla, Franco'ya ve onun faşist uşaklarına hâlâ kök söktürüyorlardı.

Stalin, müdahale etmeme politikasını birkaç ay sürdürmenin ardından, 1936'da yardım göndermeye başladı. Antonov-Ovseyenko Barcelona'da SSCB genel konsolosluğuna geldi. Stalin'in yardımı çok pahalıya patlayacaktı!

Aşağıda: Faşist güçlerin ele geçirdiği bir cumhuriyetçi.

Antonov-Ovseyenko Barcelona'dan geri çağrıldı ve 1938'de idam edildi. Stalin'in tasfiyelerinin dokunaçları İspanya'ya da erişmişti! Franco'ya karşı savaş bütün şiddetiyle sürerken, Troçki'nin İspanyol destekçileri, anarşistler ve sosyalistler Stalin'in İspanya'daki GPU ajanlarınca sistematik biçimde hapse atılıyor ve öldürülüyorlardı.

Anti-faşist direniş işe yaradı –bir noktaya kadar. Oysa Stalin'de Cumhuriyet'in kazandığını görmek gibi bir istek yoktu. Nitekim demoralizasyon etkisini gösterdi ve İspanya 1939 ilkbaharında Franco'nun ellerine düştü.

TASFİYELER BAŞLADI!

Stalin İspanya'ya müdahale etmeden önce önemli bir olay oldu. Ağustos 1936'da Zinovyev, Kamenev ve 14 eski Bolşevik yargılanıp idam edildiler.
Bu, üst düzey Sovyet yetkililerini, eski Bolşevikleri ve muhalifleri hedef alan başka yargılamaların, başka infazların sadece başlangıcıydı.

Kirov

Neler oluyordu?
1933'te ilk Beş Yıllık Plan'ın sonuçları felaket getirmişti. Stalin günah keçilerine ihtiyaç duyuyordu.
1934'te Leningrad'daki bir Stalinist lider olan Serge Kirov suikasta uğradı. Kirov bir önceki parti kongresinde Stalin'den daha fazla oy almıştı. Kirov da muhaliflerin kovuşturulmasına son verilmesi çağrısında bulunuyordu. Stalin onu öldürttü. Fakat suç Zinovyev'le Kamenev'in üstüne yıkıldı ve bu olay şunu başlatmakta kullanıldı:

TARİHİN GÖRDÜĞÜ EN BÜYÜK TASFİYE

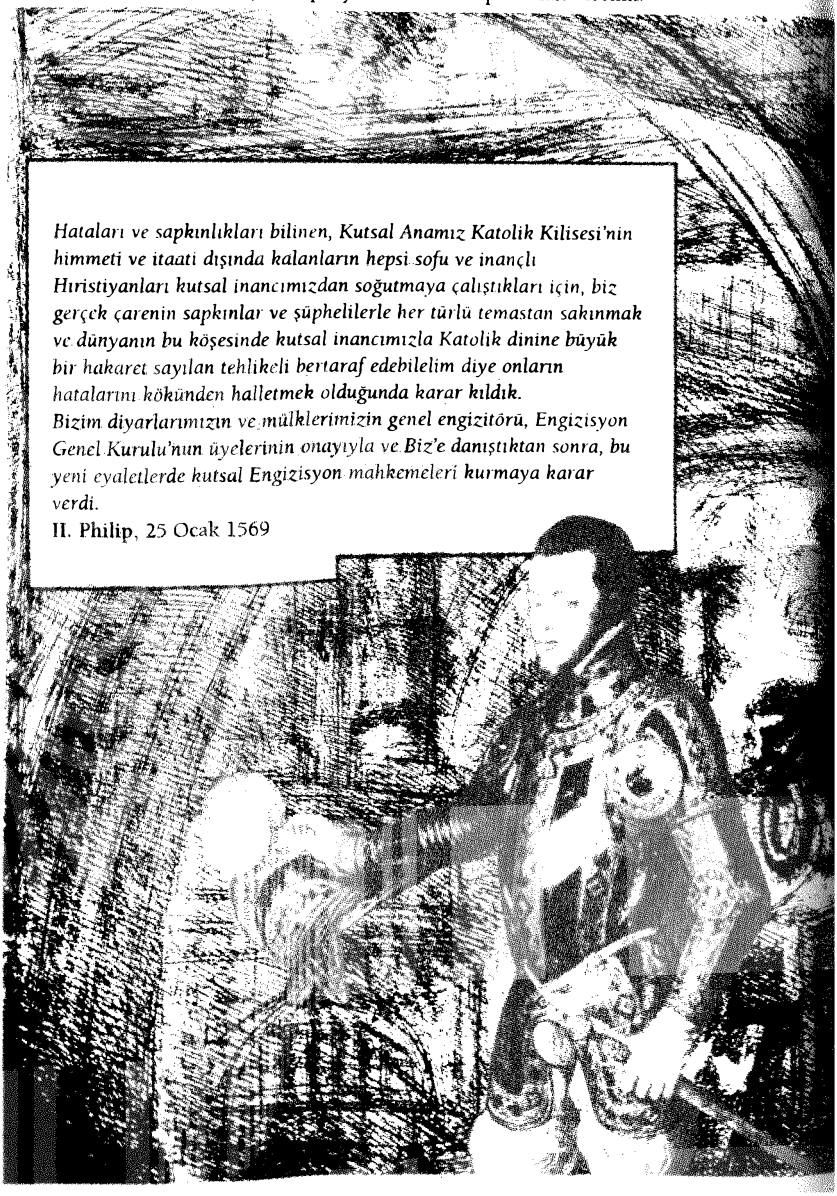

"Lenin'in yoldaşlarını ölüme göndermek, eski partiyi fiilen yok etmek ve İspanya işçi sınıfı katliamdan geçirilirken kılını bile kıpırdatmamak, maskenin inmesinden, Troçki'nin eleştirilerine en ciddi kaynağı sağlamaktan ve devrimci prestijin kırıntısını bile sokağa atmaktan başka bir anlam taşımazdı; Rus halkının ve dünya işçi sınıfının önüne İspanyol demokrasisinin kurtarıcısı pozuyla boy göstermek, bol miktardaki yanlışlıkları telafi edecek ve Stalin'in rejimini siyasal bakımdan sağlamlaştıracaktı.
Victor Serge

4. PERDE: ŞEYTANA TAPMA VE ENGİZİSYON

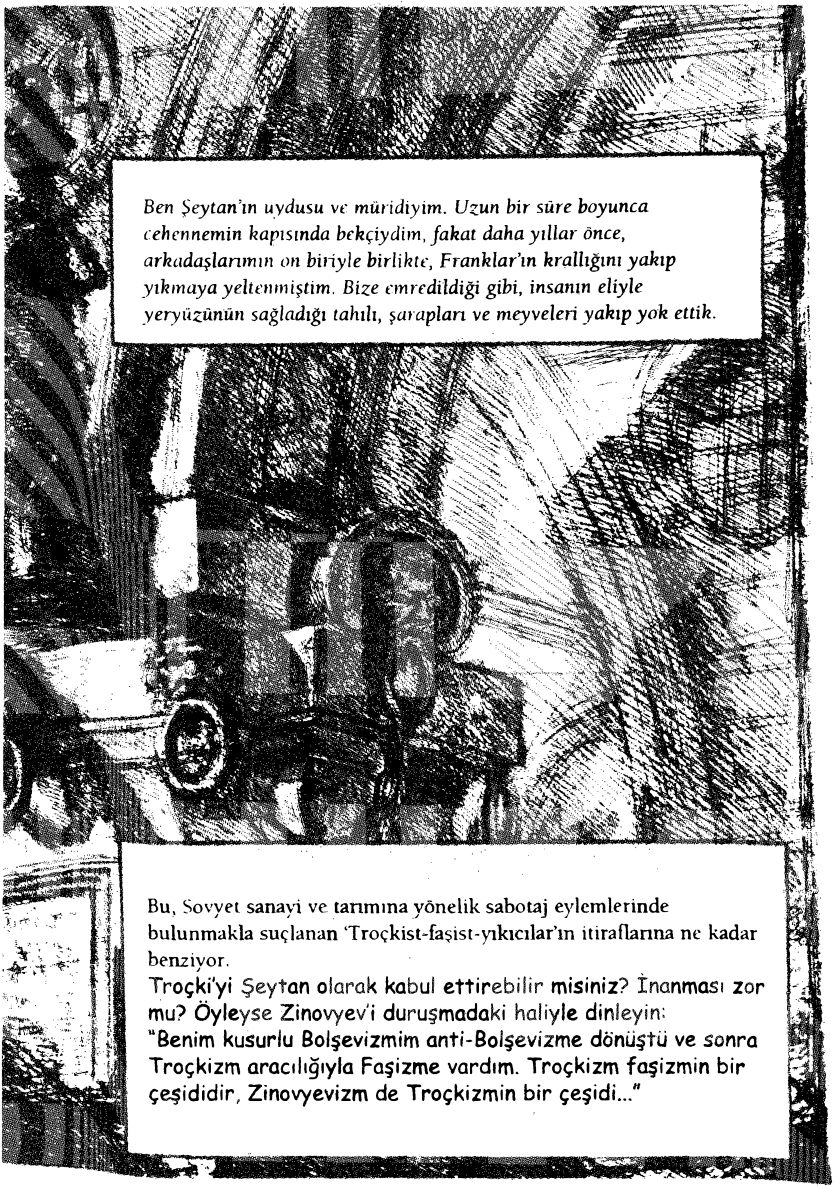
Stalin'in 1936'da muazzam bir ölçekte başlattığı tasfiyeler Katolik Engizisyon'u andırıyordu. Engizisyon neydi? İspanya Kralı II. Philip'e kulak verelim:

Hataları ve sapkınlıkları bilinen, Kutsal Anamız Katolik Kilisesi'nin himmeti ve itaati dışında kalanların hepsi sofu ve inançlı Hıristiyanları kutsal inancımızdan soğutmaya çalıştıkları için, biz gerçek çarenin sapkınlar ve şüphelilerle her türlü temastan sakınmak ve dünyanın bu köşesinde kutsal inancımızla Katolik dinine büyük bir hakaret sayılan tehlikeli bertaraf edebilelim diye onların hatalarını kökünden halletmek olduğunda karar kıldık.
Bizim diyarlarımızın ve mülklerimizin genel engizitörü, Engizisyon Genel Kurulu'nun üyelerinin onayıyla ve Biz'e danıştıktan sonra, bu yeni eyaletlerde kutsal Engizisyon mahkemeleri kurmaya karar verdi.
II. Philip, 25 Ocak 1569

Bu açıklamanın sadece birkaç sözcüğünü değiştirin, işte karşınızda Stalinist engizisyon.

İçlerindeki şeytan işkenceyle çıkartılan Katolik Engizisyon'un kurbanları şu şekilde itiraflarda bulunurlardı:

Stalin, Zinovyev'le diğerleri suçlarını itiraf ederlerse canlarının bağışlanacağı vaadinde bulunmuştu. Fakat istisnasız hepsi idam edildiler.

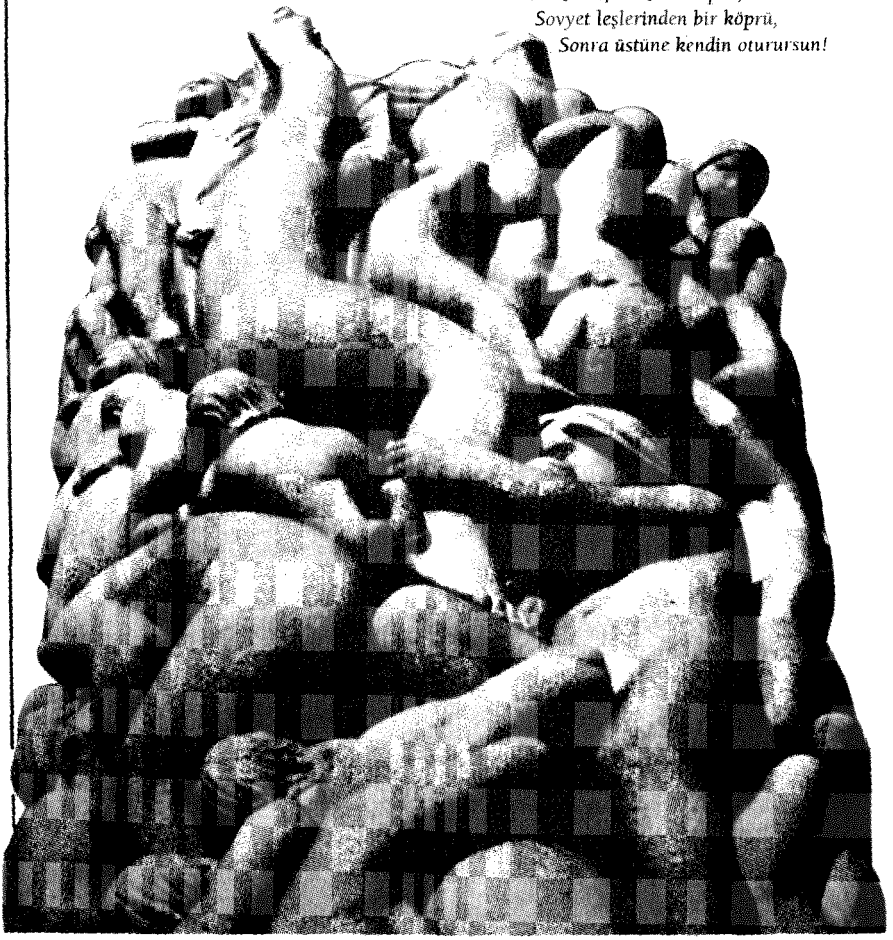
Eski Bolşeviklerden, 'Sibirya'nın Lenin'i' Ivan Smirnov infazdan önce çok sakindi:

"Mahkemedeki değersizce tutumumuzdan dolayı bu cezayı hak ediyoruz."
SMIRNOV

Sürgünde çıkan Çar yanlısı bir gazete olan *Vozrojdenye*, 16'ların ilk tasfiye duruşmasını 29 Ağustos 1936'da bir şiirle kutlamıştı:

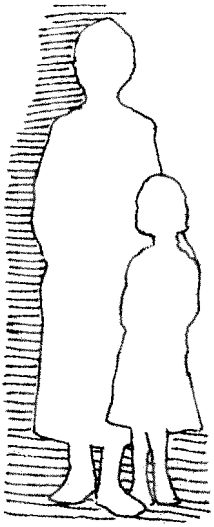
Teşekkür borçluyuz sana, Stalin!
On altı çakal,
Anayurdun on altı kasabı,
Atalarının yanına yollansa.
Fakat bunlar daha 16 kişi,
Bize 40 daha ver
Yüzlerce daha gönder bize
Binlerce
Moskova nehri üstünde bir köprü yap,
Kulesiz ve ışıksız bir köprü,
Sovyet leşlerinden bir köprü,
Sonra üstüne kendin oturursun!

1938'in sonuna gelindiğinde Stalinist Terör'ün 3 milyon kurban verdiği iddia edilmekteydi –bunların arasında, hep muhalif kalan Troçki'nin ilk karısı Aleksandra Sokolovskaya ile iki kızı da bulunuyordu. O sırada hiç kimse cinayetlerin kapsamının ne kadar büyük ve geniş olduğunun farkında değildi. Fakat Troçki, yargılamaların aysbergin sadece ucunu gösterdiğinden kuşkulanmaktaydı.

Leon Sedov, Troçki'nin sonu (esrarengiz biçimde öldü)

Aleksandra ve Tina, Stalin öldürttü

Zina, Troçki'nin iki kızından biri (intihar etti)

Ciddi şüpheler içinde olan bir kadın dostuna Troçki şu cevabı vermişti:

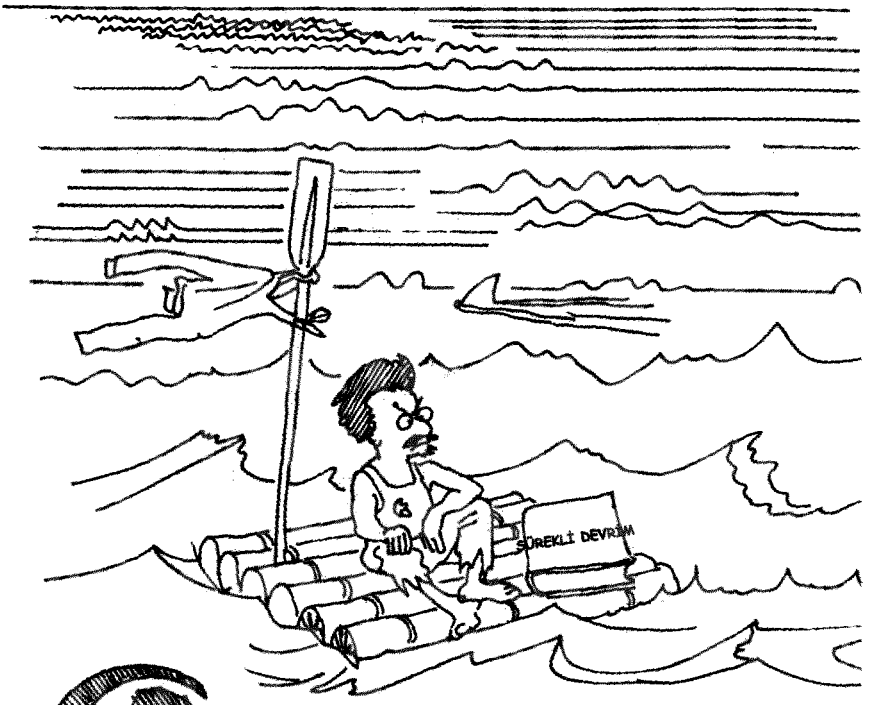

Kızgınlık, öfke, tiksinti? Evet, hatta geçici bezginlik. Bütün bunlar insanca, sadece çok insanca. Ama sizin kötümserliğe sürüklendiğinize inanamam. Bu, pasif ve ağlamaklı bir tutumla tarihe gücenmek demek olur. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir? 'Tarihe, olurken katılmalı'; kendinizi böyle olağanüstü ve aşırı öfkelere kaptırdığımızda, insanın içinden sırtınızı yumruklamak geliyor.
Troçki

Stalin kendine karşı akla gelebilecek
her türlü alternatifi yok etti.
1939'daki resim o kadar solgundu ki.

Bütün anti-Stalinist güçler temizlenmişti; Troçkizm, Zinovyevizm, Buharinizm – hepsi kan içinde boğulmuş, bir nevi Atlantis gibi siyasal ufuktan tamamen yok olup gitmişti; Atlantis'ten sağ kalan artık sadece kendisiydi (Troçki).
Isaac Deutscher

Tek sağ kalan o muydu? Tam olarak değil! Troçki, Eylül 1938'te Paris'te yapılacak olan Dördüncü Enternasyonal'in kuruluş konferansına hazırlanıyordu. Bu, on bir ülkeden gelecek Troçkistlerin toplantısıydı. Holokost'un arifesinde Troçki, dünyanın ezilen işçileriyle köylülerinin nihai kaderine duyduğu inancı tazeliyordu. *Yönetmek onların hakkıydı!*

Stalinizm ve faşizm Avrupa işçi sınıfını tam bir travmaya maruz bırakırken, Troçki bu eğilimlerin ikisini de serinkanlı bir durulukla analiz edebilen tek Marksist teorisyen olarak kaldı. Sürgündeki Troçki Türkiye'den Fransa, Norveç ve son olarak, ömrünün son üç yılını geçireceği Meksika'ya geçti.

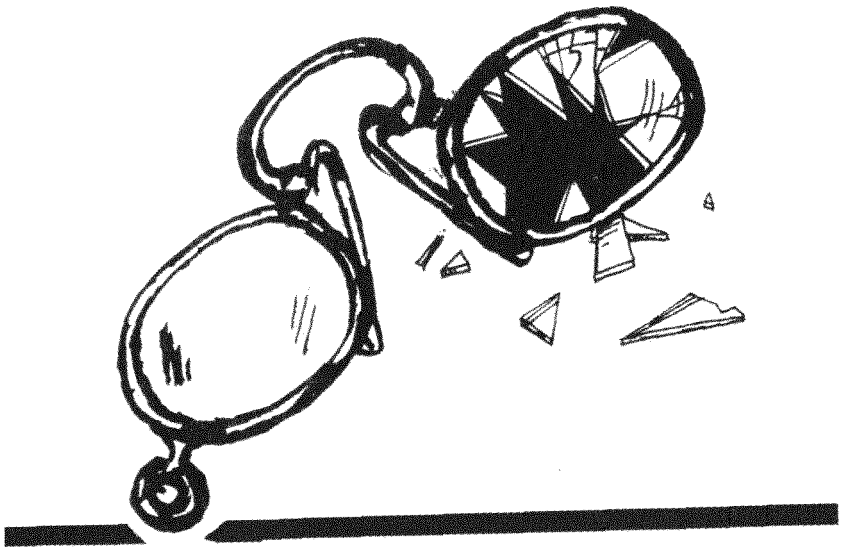
Onda yanan devrimci tutkunun ateşi her zamankinden daha gür ve daha parlaktı. 1917'de ihtiyaç duyup sergilemiş olduğu üstün karakterde bir güç olduğunu bir kez daha gösterdi. **Isaac Deutscher**

Başarının da başarısızlığın da hiç eksik olmadığı hayatımda yaşadığım deneyimler, insanlığın duru, parlak geleceğine inancımı ortadan kaldıramamakla kalmadı, bilakis, inancımı yıkılmaz bir güçte pekiştirdi. Akla, hakikate, insan dayanışmasına duyduğum, daha on sekiz yaşındayken beni taşra kasabası Nikolayev'in işçi mahallelerine sürükleyen inanç –bu inancı hep daha artarak muhafaza ettim. Şevkim bir nebze azalmadığı gibi, daha olgunlaştı. **Troçki**

20 Ağustos 1940'da bir GPU ajanı olan Ramon Mercader, Troçki'ye saldırıp bir buz kıracağıyla kafatasını yardı. Troçki ertesi gün öldü ve Mexico City'ye gömüldü.

VASİYET

Bilinçli hayatımın kırk üç yılı boyunca hep devrimci olarak kaldım; bu sürenin kırk iki yılında da Marksizm bayrağı altında mücadele ettim. Eğer her şeye yeniden başlayacak olsaydım elbette bazı küçük hatalarımdan sakınmaya çalışırdım, fakat hayatımın ana yönü değişmezdi. Ben bir proleter devrimcisi, bir Marksist, bir diyalektik materyalist ve sonuçta iflah olmaz bir ateist olarak öleceğim. İnsanlığın komünist geleceğine duyduğum inançta en ufak bir azalma olmadı, doğrusu, bu inancım gençlik günlerimden daha sağlam. Nataşa az önce beni avludan pencereye getirdi ve havanın odama daha çok girmesi için camı ardına kadar açtı. Buradan duvarın arkasındaki çimenlerin parlak yeşil uçlarını, duvarın üstünde berrak mavi gökyüzünü ve her yeri dolduran gün ışığını görebiliyorum. Hayat güzel. Gelecek kuşaklar bu dünyayı her türlü kötülük, baskı ve şiddetten arındırıp, hayatın keyfini tam olarak sürecekler.

Leon Troçki
27 Şubat 1940
Coyoacan, Meksika

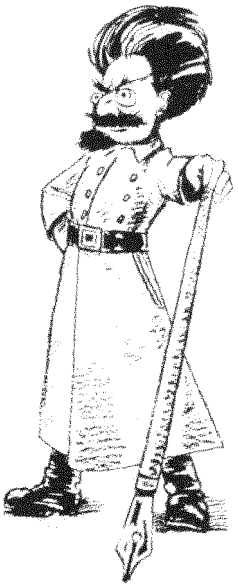
TROÇKİ'NİN MİRASI

Troçki'nin fikirleri ve kişiliği dostlarıyla düşmanlarını aynı ölçüde etkilemeyi sürdürmektedir. Peki, bu etkinin sebepleri nelerdir?

Troçki, Stalin'in muhalifleri içinde, Rusya'da neler olup bittiğini kavramış ve bu bilgiye bağlı olarak mücadele etmeye karar vermiş olan tek kişiydi. "Stalinizm, işçi hareketinin frengisidir," diyordu. Troçki'nin sürgündeki mücadelesi, uluslararası işçi hareketini bu hastalıktan kurtarabilecek biricik antibiyotikti. Marx ve Engels'in mirasını korumakta yeni örgütlenmeler için mücadele etmek hayati önem taşıyordu. Bu kavga halen sürmektedir.

Troçki'nin mirası, proleter demokrasisi için, gerçek sosyalizm yolunda, bürokrasinin yıkılması için, Üçüncü Dünya'da toplumsal devrim ve enternasyonalizm uğruna bitmemiş bir mücadeledir.

TROÇKİ'NİN MİRASI

Troçki'nin Alman faşizminin doğasını kavrayışı, onu, liberaller, sosyalistler ve komünistlerden oluşan bir birleşik cephenin, hayvanın yenilgiye uğratılması açısından hayati önem taşıdığı görüşüne yöneltmişti. Fakat o, başkalarından daha önce, kapitalizmin vahşilikte ne kadar ileri gidebileceğini kavramış biriydi.

Aralık 1938'de, Hitler Reichstag kürsüsüne çıkıp da yeni bir savaş olursa Avrupa Yahudilerinin kökünün kazınacağıyla şişinip durduğunda, Troçki "Amerikalı Yahudilere Bir Mektup"u kaleme almış ve şunları yazmıştı:

"Gelecekte bir dünya savaşı çıktığında Yahudileri neyin beklediğini tasavvur etmek zor olmasa gerektir. Ancak savaş çıkmasa bile dünya gericiliğinin bir sonraki gelişiminin Yahudilerin fiziksel olarak ortadan kaldırılmasına varacağını kesin olarak görmekteyiz."

Bu öngörü tesadüfi değildi. Troçki daha önce eski Rusya'daki anti-Semitik önyargıları ve Çarlığın pogromlarını canlı bir dille kaleme alıp anlatmıştı. Toplumun aşa-

gısında, derinliklerde yatan duygu ve önyargıların gözü dönmüş rahipler ve gerici politikacılarla nasıl manipüle edilebileceğini ilk elden deneyimleriyle biliyordu.

Troçki'nin Almanya'da faşizmin yükselişi üstüne yazıları bugün görmezlikten gelinmektedir ama, bu yazılar tehlike karşısında göz ardı ettiğimiz, mücevher ayarında sosyolojik ve tarihsel saptamalar barındırmaktadır. İnsanlık, yazgısını belirleyecek şekilde hayatını ve sistemini yeniden örgütlemenin yeni bir yolunu tasarlarken, hâlâ evrensel niteliğini koruyacak olan bu görüşlerde çok şey bulacaktır. Zaten o zamana değin, 20. yüzyılın ilk onyıllarma damgasını vuran entelektüeller kuşağından öğreneceğimiz hâlâ çok şey olacaktır.

Troçki'nin iyimserliği kendisini, 1914-1918 boğazlaşmasının sonucuna damga vurduğu şekliyle, İkinci Dünya Savaşı'nın yeni bir devrimler dalgası getireceğine inandırmıştı. Yeni devrimci dalga, Stalinizme bağlılıkları nedeniyle yozlaşmış olan resmi komünist partileri silip bir kenara atacaktı. Troçki bu noktada komünist partilerin direncini küçümsemişti ve Stalin Rusya'sının kazanmış olduğu (halkın, sıradan insanların bilincinde Alman faşizminin omurgasını kıran Stalingrad ve Kursk muharebelerinin uyandırdığı) prestiji öngöremeyecekti.

Troçki suikasta uğramamış olsaydı, savaştan sonraki düzeni de şüphesiz iyi kavrardı.

Bürokratik yönetimin yerine demokratik nitelik taşıyan bir sosyalizmi geçirmek amacıyla işçilerle entelektüellerin ciddi atılımları olan Doğu Berlin (1953), Budapeşte (1956) ve Prag Baharı'nda (1968) sergilenen ayaklanmaları görürdü. Bu dalga aslında, Sovyetler Birliği'nin bürokratik sistemin kaderine nihai mührü vurma girişimlerinin yenilgisiydi. Eski Sovyetler Birliği'nin sonunu getiren 1989-1991'deki çöküş *İhanete Uğramış Devrim*'in yazarını asla şaşkınlığa uğratmazdı.

Troçki'nin trajedisi, muazzam zekâsının ve kendi siyasal içgüdülerinin Leninist ortodokluğun prizmasından geçirilip bir cendereye kapatılmasına izin vermesiydi. Bu da onun, Lenin'in ölümünün ardından, Sovyetler Birliği'ndeki yenilgisinin doğrudan sonucuydu.

Stalin'le halefleri Lenin'i dini ikon haline getirdiler. Lenin'in fikirleri (Stalinist uygulamayla çeliştiğinde –ki bu sık sık olurdu) durmadan hasıraltı edilip saptırılıyordu, ama yine de Devlet'in resmi doktrini olmaktan çıkarılmadı. Stalin, bu dinin en yüksek kademedeki papazıydı. Troçki kötülüğün cisimleşmiş hali olarak tanımlanmıştı ve mütemadiyen anti-Leninist sapkınlıkların propagandasını yapmakla itham ediliyordu.

Şüphesiz bu ithamların çoğu iftira ve uydurmaydı, ama talihsiz bir sonucu olmadı da değil: Bu sebeple Troçki entelektüel bakımdan savunma konumuna geçti. Troçki'nin (*Stalinist Çarpıtma Okulu*'nda görüleceği üzere) Leninist yönergelere

sadakatini kanıtlama girişimleri iyi niyetli olmakla birlikte, Lenin'in bir şekilde eleştirilerin üstünde bir insan olduğunu doğrulama sonucu doğurmuştu. Kendisi Leninist hüviyetini kanıtlamaya çalışmakla çok vakit harcarken, bu çabası (onun adına 'sekt'ler kuranların yaptıklarını anmaya bile gerek olmadan) siyasal evrimini bozup çizgisine büyük zarar verdi.

Troçki'nin *Siyasal Görevlerimiz*'de Lenin'in parti kurma yöntemlerine yönelik eleştirisi sansasyonel bir şekilde doğrulanmakla birlikte, kendisi (görüşlerinin kanıtlandığı açıkça ortaya çıkmış olduğu halde) bu öngörüleri hiçbir zaman daha fazla geliştirmeyi düşünmedi.

Stalinizmin oluşturduğu ilkel Lenin kültü, Troçki'nin Rus Jakobenizmini sorgulamasını ya da takipçilerine, Çarlık Rusyası için doğruluğu görülmüş olabilecek modelin Batı Avrupa'da işlemeyeceğini göstermesini fiilen imkânsız hale getirmişti. Hem Antonio Gramsci hem de Rosa Luxemburg bu gerçeğin çok iyi bilincindeydiler.

Sovyetler Birliği'nin çöküşü dünyamızın manzarasını ve entelektüel iklimi değiştirdi. Kapitalizmin zaferi o kadar kibirli ve önünü ardını düşünmeyen bir havada geldi ki, geleneksel sosyal-demokrasiye ya da 'New Deal/Yeni Düzen' programlarını gündeme getirmeye zaman kalmadı.

Neo-liberalizm, 'globalizm' ve 'yakınlaşma'nın (Kuzey Atlantik'in serbest piyasası ve temsili demokrasilerinin yeryüzünün her köşesinde taklit edilmesi gereken en iyi kurumları sağladığı düşüncesini Leninist bir kuvvetle dayatıp şart sayan bir çerçevenin) erdemlerini vazeden kendi yazıcılarıyla paralı askerlerini yarattı. Pratikteyse bu politikanın anlamı, zenginlerin ödediği vergilerin düşürülmesi, yoksullara yönelik kamu harcamalarının azaltılması, ekonominin belirlenmesinde devletin rolünden vazgeçilmesi ve fiilen her şeyin özelleştirilmesi demekti. İktisat bilimi gerçek anlamıyla 'yoğunlaşmış siyaset'e dönüştü. Tuhaf bir şekilde buna 'ters yüz edilmiş Troçkizm' gözüyle de bakılabilirdi.

Tabii bu söylenenlerin hiçbiri, mülksüzler sınıfının devrimci enerjisinin tamamen tükenmiş olduğu anlamına gelmiyor. Eksik olan şey, egemen ortodoksluk karşısında gerçek bir alternatif. Karl Marx'ın sağladığı siyaset ve iktisat analizi yöntemi halihazırda demode görünüyor, fakat küresel kapitalizme yönelik hiçbir ciddi analizin *Kapital*'in yazarını ya da onun geleneğini geliştirmek için çabalamış olanları görmezlikten gelmesi de mümkün değil. Sırf bu sebeple bile olsa Troçki'nin fikirleri bir sonraki yüzyılda geçerliliğini koruyacaktır.

Tarık Ali, 1998

KOVULMUŞ PEYGAMBER - TROÇKİ BÜYÜKADA'DAN AYRILIYOR

Örgütler/Örgütlenmeler

Birleşik Cephe: Bolşeviklerin işçi sınıfını ortak düşmana karşı birleştirmek amacıyla geliştirdikleri enternasyonalist strateji. Böyle bir birliğin, ortak mücadelede siyasal bağlılıklarına bakmaksızın bütün işçi partilerini birleştirmesi amaçlanıyordu. Bu taktiğe başvurulmasının önemli koşullarından birisi, devrimci partilerin her zaman siyasal bağımsızlıklarını korumaları gerektiğiydi. Dolayısıyla, Bulgar Stalinisti Georgi Dimitrov'un 1935'te, komünist partileri Hitler'in zaferine yol açan aşırı-sol sekterlikten uzak tutmak amacıyla geliştirdiği *Halk Cephesi* çizgisinden farklıydı. Halk Cephesi'nin amacı, burjuva demokrasisini korumak üzere işçi partilerini burjuva partileriyle birleştirmekti. 1930'lu yıllarda hem İspanya'da hem de Fransa'da fiyaskoyla sonuçlanan bu politika, Avro-komünizmin ilk habercisi sayılabilir.

Bund: 1897'de Rus Polonyası ve Litvanya'nın Yahudi sosyal-demokratlarının gizli hücreleri Vilna'da bir toplantı yapıp, Bund diye bilinen Yahudi İşçiler Genel Birliği'ni kurdular. Esas olarak fabrika işçileriyle zanaatkârlardan oluşan bu örgüt, Lenin'in merkeziyetçi parti anlayışına karşı çıktıkları 1903'teki 2. Parti Kongresi'ne kadar Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) bir koluydu. Bund'un temsil edeceği federe bir yapı talepleri reddedilince bölündüler.

ENTERNASYONALLER

Birinci Enternasyonal: 1864'te Karl Marx'ın ilham kaynağı olduğu Uluslararası Emekçiler Birliği'nin kısaltılmış

adı. 1871'de Paris Komünü'nün yenilgiye uğramasının ve küçülmesine yol açan gericiliğin üstün çıkması üzerine tasfiye edildi.

İkinci Enternasyonal: 1889'da Birinci Enternasyonal'in ardılı olarak kuruldu. Ulusal ve devrimci unsurları biraraya toplayan gevşek yapılı bir birlikti. 1889'un örgütlenme kongresi Paris'te, Alman Sosyal-Demokratlarının Bismarck'a karşı parlamentoda kazandıkları zaferin yol gösterici etkisinde toplandı. 1914'te savaş çıkınca Enternasyonal'in başlıca seksiyonları sosyalist enternasyonalizmin temel ilkelerini çiğnediler ve kendi emperyalist hükü-

metlerini desteklediler. İkinci Enternasyonal Birinci Dünya Savaşı'nda dağıldıysa da, 1923'te reformist bir karşı kutup olarak canlandırıldı. Hâlâ bir bürosu ve sekreteryası vardır.

Üçüncü Enternasyonal: Komünist Enternasyonal, *Komintern.* Lenin'le Bolşeviklerin 1919'da yeni doğmuş olan, dünya çapındaki komünist partilere rehberlik etmesini amaçlayarak ve İkinci Enternasyonal'in devrimci ardılı olarak kurdukları örgüt. Lenin'in sağlığında bu örgütün dünya kongreleri her yıl toplanıyordu. 1943'te Stalin, Churchill ve Roosevelt'e iyi niyet gösterisi yapmak amacıyla Komintern'i dağıttı. Fakat onun Soğuk Savaş'taki gölgesi olan ve belli başlı Avrupa partilerine dayanan Kominform, 1956'ya kadar varlığını korudu.

Dördüncü Enternasyonal: Leon Troçki'nin 1938'de Stalin'in Komintern'inin devrimci ardılı olarak kurduğu enternasyonal. Troçki'nin buradan kitlesel bir enternasyonalist hareket yükseleceği beklentileri boşa çıktı. Tecrit ve baskı koşulları sık sık yeni bölünmelere yol açtı.

GPU: Sovyet siyasi polisi Devlet Siyasi Direktörlüğü'nün baş harfleri. Stalin yönetiminde siyasi polis, 1922-1934 yılları arasında devlet aygıtının en güçlü kesimi haline geldi. Daha önce, 1917-1922 yıllarında Çeka diye bilinirken, 1934'ten sonra çeşitli isimlerle, NKVD, MVD ve KGB diye anıldı.

Komintern, bkz. Üçüncü Enternasyonal

Mejrayontsy: Sözcük anlamıyla Petrograd'da bölgeler (*mejrayonnaya*) arası demektir ve Troçki, Joffe, Riyazanov, Lunaçarski, Pokrovski ve Ekim Devrimi'nin gelecekteki diğer liderlerinin dahil olduğu, 1913'te oluşum zamanında ne Bolşevik ne de Menşevik çizgide olan, gevşek bağlarla yapılanmış bir grup.

Merkez Komitesi: Bolşevik Partisi'nin (daha sonra, Mart 1918'de yapılan 7. Kongre'de aldığı isimle Rusya Komünist Partisi'nin) seçimle gelen yürütme organı. Mayıs 1917'de Merkez Komitesi şu isimlerden oluşuyordu: Lenin, Zinovyev, Kamenev, Milyutin, Nogin, Sverdlov, Stalin ve Fedorov.

Narodnik: 'Halk', 'halkçılık' anlamına gelen *narod* sözcüğünden türetilmiş, 19. yüzyıl ortası Rusya'sında çıkmış bir demokratik hareket. Kurucuları olan Nikolay Çernişevski, Pavel Lavrov ve Mihail Bakunin gibi radikal entelektüeller, köylülüğü devrimci bir sınıf olarak görüyorlar ve köylü ekonomisine dayalı komünal biçimleri Rusya'ya özgü sosyalizmin çekirdeği sayıyorlardı. Narodnikler, Rusya'nın kapitalist tarihsel gelişme aşamasından geçmeden sosyalizme atlayacağı umudundaydılar.

Bazı Narodnikler teröristçe yöntemlere başvururlarken, bazıları da salt propaganda yanlısıydılar; Plehanov gibi bazılarıysa Marksizme geçmişti. Popülizm, 1902'de etkili bir örgüt olan Sosyal-Devrimci Parti şeklinde yeniden ortaya çıktı.

Politbüro: Rusya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin -seçimle gelen- yürütme komitesi. Resmi kuruluşu, Parti'nin ve Sovyet devletinin yönetici organı olarak 1919'daki 8. Kongre'ye dayanır. Otoritesi zaman içinde Stalin'in ellerine geçmiştir. 1919'daki ilk politbüro Lenin, Troçki, Kamenev, Buharin ve Stalin'den oluşuyordu.

Sosyal-Demokrasi: Alman sosyalisti Ferdinand Lassale'ın 1840'ların Fransız cumhuriyetçi politikasından ödünç aldığı bir isim. Lassalle'ın takipçileri, devletin yapacağı reformlar ve kooperatifler aracılığıyla sosyalizme ulaşılacağına inanıyorlardı. Alman sosyalizminin başka bir akımı olan ve başında Wilhelm Liebknecht'in bulunduğu Eisenacher daha militan bir çizgideydi. 1875'te Gotha'da bu iki akım birleşerek Almanya Sosyalist İşçi Partisi'ni oluşturdular. Marx'ın *Gotha Programı'nın Eleştirisi*'ne gelince. Demokratik Marksizm Engels ve Kautsky tarafından 1891 Erfurt Programı'nda tanımlanmıştı. Marx ve Engels isimleri, parlamentodaki büyüklük ve başarı, Alman SDP'sine büyük başarı kazandırdı. Bu parti, ortodoks Marksizmin bekçisi, 1890'ların sosyal-demokrat kitle hareketi modeli ve İkinci Enternasyonal'in öncü partisiydi. 1898'de yapılan Rus sosyal-demokrat örgütlerinin ilk kongresi, Rusya'dan 3 ve Bund'dan gelen 3 delegeyle Minsk'te yapıldı ve Rus işçi sınıfının siyasal aracı olarak Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) kuruldu. RSDİP, Çarlık devletini liberal, kapitalist bir demokrasiye dönüştürecek olan bir burjuva devriminin sosyalizmden önce gelmesi gerektiği kanısındaydılar. 1903 Londra Kongresi'ndeki bölünmenin ardından Lenin, RSDİP'in Bolşevik fraksiyonunu burjuva devrimi fikrinden nihai olarak vazgeçilmesi çizgisine taşıdı. Bugün, Birinci Dünya Savaşı felaketi, Ekim Devrimi ve Hitler'in yükselişinden sonra sosyal-demokrasinin siyasal anlamı devrimci olmayan bir niteliktedir; keza, ortacı, parlamenter ve sosyalizme devlet üzerinden ilerleme fikrinin temsilcisidir.

Sovyet: Genel olarak *konsey*'in Rusça'sı; fakat şimdi genellikle, kitleleri seferber

eden, iktidarı ele geçiren ve (ilk başta fiilen, sonradan şekil itibariyle) Rusya'm yöneten organa dönüşen özgül kurum için kullanılmaktadır.

Biyografiler:

Blum, Leon (1872-1950): Fransız devlet adamı ve sosyalist. Sosyalist Parti'nin parlamento grubu sekreteri. Parti'nin bölünme yaşadığı 1921'de, Sosyalist Parti'nin Üçüncü Enternasyonal'e katılmasına itiraz eden azınlık grubunun lideriydi. Komünistler, sosyalistler ve radikal sosyalistlerin oluşturduğu 1936 Halk Cephesi bloğunun başında bulundu. 1938'de ilk sosyalist başbakan oldu. Nazi İşgali'ni hapiste geçirdi.

Buharin, Nikolay İvanoviç (1888-1938): Babasıyla annesi Moskova'da öğretmen olan Buharin, Bolşeviklere 1906'da öğrenci örgütleyen bir militan olarak katıldı. 1906'da Moskova partisine geçti ve defalarca tutuklandı. Bir süre yurt dışında kaldı. Ekim Devrimi'ne katılmak üzere Japonya üzerinden Rusya'ya döndü. Bolşeviklerin önde gelen teorisyenleri arasında sayılıyordu. 6. Parti Kongresi'nde Merkez Komitesi'ne seçilmişti. Devrimde politbüro üyesi, Komintern yürütme komitesi üyesi olarak kilit görevlerde bulundu ve üç yıl boyunca Komünist Partisi'nde Stalin'le birlikte ortak liderlik yaptı. İlk başlarda partinin aşırı sol kanadındaydı. Lenin'in ölümünün ardından sağa kaydı ve 1926'da Komintern başkanlığına getirildiğinde Stalin'in safını tuttu. Dört yıl Stalin'in ideologu ve mazeretçisi olarak hareket etti. Stalin, Sol Muhalefet'e karşı onu kullandıktan sonra tutuklatıp yargılattı. Üçüncü Moskova Duruşmaları'nda baş sanık olarak suçlu bulunup ölüme mahkûm edildi. Lenin onu 'partinin gözdesi' olarak tanımlamıştı, ama aynı zamanda onun için 'herhangi bir demagogun kafasına göre oynayabileceği yumuşak bir balmumundan yapılmış' diye eklemişti.

Ebert, Friedrich (1871-1925): Weimar Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı. Saraçlık yaparken sendikal harekete aktif olarak katıldı ve Sosyalist Parti'de hızla yükseldi. Bremen'de işçi sekreteri olarak 1912'de Reichstag'a (parlamento) seçildi, Birinci Dünya Savaşı çıkınca savaş kredilerinden yana oy kullandı. Kayzer II. Wilhelm'in tahttan feragat ettiği 1919'da Alman Cumhuriyeti'nin geçici hükümet başkanlığına getirildi. Başka bir sosyaldemokrat olan *Philipp Scheidemann* (1865-1939), cumhuriyetin şansölyesi olmuştu. Reichstag'ın sendikacı üyesi *Gustav Noske* (1886-1946) ise savunma bakanı göreviyle büyük kan banyosuna gönüllü olarak dalmıştı. Spartakistlerin liderleri Rosa Luxemburg ile Karl Liebknecht'in öldürülmesinden Noske sorumluydu. 1920-1933'te Hannover cumhurbaşkanı oldu.

Franco, Francisco (1892-1975): Galiçya'nın bir eyaleti olan El Ferrol'da doğan İspanyol general ve diktatör. İspanya'nın seçimle başa gelmiş cumhuriyetçi hükümetine karşı bir darbe tezgâhlamak için, İspanya Fas'ındaki Tetuan'dan anakaraya yabancı lejyonerlerle sömürge askerlerinin sevk edilmesini sağladı. İç Savaş'ı kazanmak için Hitler'le Mussolini'den askeri yardım görmesine rağmen İkinci Dünya Savaşı'nda tarafsız kaldı. 1936'da Burgos'ta 'El Caudillo' unvanını almıştı. Birleşmiş Milletler'in Franco'yu diplomatik bakımdan tecrit etme kararı 1950'de iptal edildi. Franco Batılı devletlerle hep iyi ilişkiler içinde oldu, 1951'de Export-Import Bank'dan 42 milyon dolardan fazla kredi aldı.

Joffe, Adolph Abramoviç (1883-1927): Kırım'ın zengin bir Yahudi tüccar ailesinin oğluydu. Radikal öğrenci. RSDİP'e üye olduğu Berlin'de öğrenim gördü. 1907'de 'istenmeyen yabancı' statüsüne alınıp Almanya'dan kovuldu. Viyana'da Troçki'yle tanışıp onun *Pravda*'yı Viyana'da çıkarmasına yardım etti. Troçki'yle ömrü boyunca dost kaldı. Bütün mirasını Parti'ye bağışlamış olan Joffe sık sık sinir krizi geçiriyordu ve Freud'un takipçisi Alfred Adler tarafından tedavi ediliyordu. Bolşeviklere 1917'de Troçki ve Mejrayontsy'yle birlikte katıldı, Merkez Komitesi'ne seçildi. Lenin onun yeteneklerini diplomatlıkla ödüllendirdi. Troçki'nin bir sözüyle, "Devrim Joffe'yi komplekslerinden kurtararak psikanalizden çok daha kıymetli bir hizmette bulunmuştu". Berlin'deki Sovyet büyükelçisi olarak, büyükelçiliği devrimci propagandanın merkezi haline getirdi. Bunun üzerine ülke dışına çıkarıldı ve Almanya'yla diplomatik ilişkiler kesildi. Hastalığı ve umutsuzluğu yüzünden 1926'da intihar etti: Bu Troçki'ye yazdığı ünlü mektubundan dolayı aslında siyasal anlam taşıyan bir hareketti. Cenaze töreni SSCB'de Troçkistlerin son halka açık gösterisine dönüştü.

Kamenev (Rosenfeld), Lev Borisoviç (1883-1936): Troçki'nin bacanağı Moskova'da doğdu, babası mühendisti. Tiflis'te öğrenciyken Marksizmin cazibesine kapıldı. 1902'de Paris'te Lenin'le tanışıp onun yakın destekçisi ve kararlı bir Bolşevik oldu. Parti'nin merkez organı olan *Proletary*'nin editörlüğünü yaptı. 1914'te Duma'da (Çarlık dönemindeki Rusya parlamentosu) Bolşevik fraksiyonun liderliğini yaptı. 1914'te diğer RSDİP üyeleriyle birlikte Rusya'nın savaşa girmesine

karşı çıktı, bu yüzden ihanetten yargılandı, hüküm giyip Turkhansk'a sürgüne gönderildi. Nisan 1917'de Merkez Komite'ye seçildi. Zinovyev gibi Kamenev de Ekim ayaklanmasına karşıydı. Lenin yönetiminde Halk Komiserleri Konseyi'nde ve Çalışma ve Savunma Konseyi'nde başkan vekilliği yaptı. Lenin kendisini yazınsal danışmanlığına ve *Collected Works*'ün editörlüğüne atadı. Lenin Enstitüsü'nün ilk başkanı oldu. 1919'da Savunma Konseyi'nin olağanüstü yetkili temsilcisi olarak cephede bulundu. 1936 tasfiyelerinde Stalin'in emriyle suçlarını itiraf etmiş bir hain olarak öldürüldü.

Kautsky, Karl (1854-1938): Alman sosyal-demokrasisi ile savaştan önceki İkinci Enternasyonal'in önde gelen liderlerinden. 1917'de Bağımsız Sosyal-Demokrat Parti'nin (USPD) kurulmasına katkıda bulundu. 1920'de bu partinin üyelerinin yarısı ayrılıp Alman Komünist Partisi'ne geçince, 1923'te İkinci Enternasyonal'den kalan enkazın başında durdu. Ekim Devrimi'nin kararlı bir karşıtı olarak, bir zamanlar kendilerini onun öğrencisi sayan Lenin'le Troçki'nin sert saldırılarına hedef oldu.

Kay-Şek, Çang (1887-1975): Tokyo'da Askeri Üniversite'de okurken ilk önce büyük cumhuriyetçi Sun Yatsen'le tanıştı. 1925-1927 devriminde Çin'in burjuva milliyetçi hareketi Komintang'ın (Halk Partisi) liderliğini yaptı. Stalin'in müttefiki olarak karşılandı. Çang'ın Şanghay'da Nisan 1927'de düzenlediği darbe, Çin komünistleriyle sendikacılarının katledilmesiyle sonuçlandı. 1949'da Mao Zedung'un Kızıl Ordu'sunca yenilgiye uğratılınca, hâlâ oğlunun yönettiği bir üs kurduğu Tayvan'a kaçtı.

Kerenski, Aleksandr Fyodoroviç (1881-1970): Lenin gibi küçük soylu bir kökenle Simbirsk'te doğdu. Hukuk öğrenimi gördü. 1904'te sosyalistleri savunma davalarında uzmanlaştı. Yasadışı ilan edilen Sosyal-Devrimci Parti'nin üyesiydi. 1912'de Dördüncü Duma'ya bir Trudovik, İşçi Partisi üyesi olarak seçildi. Petrograd Sovyeti'nin başkan yardımcılığını üstlendi, fakat Mart 1917'de Prens Lvov'un kurduğu geçici burjuva hükümetinde adalet bakanlığı görevini de kabul etti. Mayıs 1917'de savaş bakanı olarak, Almanya ve Avusturya-Macaristan'a karşı saldırıları devam ettirdi. Temmuz 1917'de geçici hükümetin yeniden düzenlenmesinden sonra başbakanlığa getirildi. Bolşevikler iktidarı ele geçirince Petrograd'dan kaçtı ve Rusya'yı terk etti.

Kollontay, Aleksandra Mihailovna (1872-1952): Varlıklı bir toprak sahibi ailenin kızı. Babası Çar'ın generallerindendi. Özel eğitim aldığı için devrimci fikirlerden uzak kaldı. Sonra Narodnik terörizmine ilgi duydu. Anne baba denetiminden kurtulmak amacıyla yaptığı ilk evliliği uzun sür-

medi. Devrimcilere yardım eden eğitim ve kültür derneklerine katıldı. Yurt dışında iktisat öğrenimi gördü. Sosyal-Demokrat ve Marksist oldu. 9 Ocak 1905'teki Kanlı Pazar katliamına tanıklık etti. Kadın işçiler için toplantılar örgütledi. Sosyalist feminist görüşleriyle, kadın işçilerin partiden ayrı örgütlenmemesi gerektiğini savundu, fakat onların çıkarlarını savunmak için parti içinde ayrı bir büro kurulmasını istedi. Bolşevizmi cazip bulmakla birlikte, 1905-1915 arasında Menşevik olarak hareket etti. 1917'de Kadınlar Çalışma Bürosu komiseri oldu. 1919-1922'de İşçi Muhalefeti içindeydi. Stalin onu diplomat yaparak Sol Muhalefet'ten uzaklaştırdı. İsveç büyükelçisiyken Stalin'in Troçki'ye vize vermeye hazırlandığı için İsveç'i hedef alan ültimatomunu hükümete sundu. Moskova'da huzur içinde öldü –muhalifleri içinde Stalin'in idam ettirmediği tek kişiydi.

Krestinski, Nikolay N. (1883-1938): Radikal entelektüel bir anne babanın oğlu olarak Dinyeper'de Mogilyov'da doğdu. 1907'de St. Petersburg Üniversitesi hukuk bölümünden mezun oldu. 1917'ye kadar avukatlık yaptı. 1907'den itibaren Bolşevik oldu. Dördüncü Duma seçimlerinde Bolşevik adaylar arasında yer aldı. Diğer vekillerle birlikte tutuklanıp 1914'te Uraller'a sürüldü. 1918'de Finans Komiserliği'ne, 1935'e kadar da Dış İlişkiler Komiser Yardımcılığı'na getirildi. Troçkist eğilimleri yüzünden yurt dışına gönderildiğinde parlak bir Sovyet diplomatı oldu. 1928'de Muhalefet'e karşı tutum aldı. 1935'te partiden atıldı ve 1938'deki Buharin-Rikov üçüncü Moskova duruşmasında yargılandı. Suçlu bulundu ve idam edildi. 27 Ekim 1963'te *Izvestiya*'da çıkan uzunca bir değerlendirmenin ardından itibarı geri verildi.

Krupskaya, Nadejda Konstantinovna (1869-1939): St. Petersburg'da doğdu, babası liberallere sempati duyan bir mahkeme görevlisiydi. 1891-1896'da işçilere akşam dersleri vererek öğretmenlik yaptı. İlk Marksistlerden oldu. Lenin'le tanıştı, Sibirya sürgününde ona eşlik ederken yasal karısı oldu. Bolşevik Partisi'nin emekçilerinden. Devrimden sonra Yetişkin Eğitimi Komiseri yapıldı. Eğitim üzerine çeşitli eserler kaleme aldı. Lenin'in ölümünün ardından Vasiyetname'sini halka açıklamak istedi. Fakat önerisi Merkez Komitesi'nde 10'a karşı 30 oyla reddedildi. Muhalefet'e sempati duyduysa da, tehditler ve aşağılamalar karşısın-

da Stalin'e teslim oldu ve sessiz kaldı. Lenin'in en yakın mücadele arkadaşlarının tasfiye edilmesine tanıklık etme eziyetini yaşadı.

Kun, Bela (1886-1939): Macar Komünist Partisi'nin lideri ve 1919'da ömrü kısa süren Macar Sovyet Cumhuriyeti'nin başkanı. Aşırı-solcu görüşlerle Komintern yetkilisi olurken, daha sonra azgın bir Troçki-karşıtı oldu. 1939 tasfiyelerinde idam edildiyse de, 1956'da itibarı kısmen iade edildi.

Martov (Tsederbaum), Yuri Osipoviç (1873-1923): Önde gelen bir Yahudi editör ve siyaset yazarının torunu. Devrimci hayatı St. Petersburg'da öğrenciyken başladı, okuldan kovuldu ve defalarca tutuklandı. 1890'larda Vilna'da Bund'un kuruluşuyla işçi hareketinin yükselişinde önemli bir rol oynadı. Lenin'le birlikte İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği'nin kurucularından oldu ve yine Lenin'le birlikte 1896'da St. Petersburg'da tutuklanıp Sibirya'ya sürgüne mahkûm edildi. 1900'de Lenin, Plehanov, Akselrod, Vera Zasuliç ve Potresov'la birlikte *Iskra*'nın kurucu ve editörlerinden oldu. 1905-1907'den sonra Menşeviklerin liderliğini üstlendi, ortodoks Marksist sosyal-demokrasinin yasal yollarla gelişmesinden yana tavır koydu. Savaşın çıkışına itirazını dile getirdiyse de Lenin'in devrimci iç savaş çağrısına da karşı çıktı. Mayıs 1917'de Rusya'ya döndü. Sosyalist koalisyon hükümetini desteklerken, Sovyetlerin iktidarı almasına karşı çıktı. Ekim'deki Sovyetler Kongresi'nde Bolşeviklerin Kışlık Saray'a karşı saldırmaları, daha sonra da Lenin'in Kurucu Meclis'in dağıtılması önerisi aleyhinde konuştu. 1921'de Lenin'in izniyle Almanya'ya gitti.

Milyukov, Pavel N. (1859-1943): Seçkin tarihçi, siyaset yazarı ve liberal politikacı. 1895'te liberal görüşleri nedeniyle Moskova Üniversitesi'nde ders vermesi yasaklandı. Anayasal Demokrat Partisi'nin (Kadetler) liderliğini üstlendi ve bütün Duma'ların önde gelen üyelerinden oldu. Geçici hükümette dışişleri bakanlığı yaptı, bu görevinden Nisan 1917'de istifa etti. Bolşevizmin liberal burjuva karşıtlarının yetenekli kişilerinden biriydi.

Münzenberg, Willi (1889-1940): Alman komünist önderlerden; 1914-1921'de Uluslararası Sosyalist Gençlik Birliği'nin sekreteri, daha sonra Genç Komünist Enternasyonal'in yöneticilerinden. Önemli bir örgütçü olarak 1933'e kadar Reichstag'da komünist vekiller arasında yer aldı. 1937'de Moskova duruşmalarının partiden koptu. 1940'da bir toplama kampından kaçtıktan sonra Fransa'da asılı bulundu. Çeşitli çevreler onun ölümünden Gestapo ve NKVD'yi sorumlu tutmaktadır.

Parvus (Helfand), Aleksandr Lazareviç (1868-1924): Minsk eyaletinde doğup Odessa'da büyüdü. Alman sol basınında başarılı bir gazetecilik yaptı, Alman ve Rus sosyal-demokratları arasında aracılık işini gördü. Leipzig'de *Iskra*'nın yayınlanmasını örgütledi. Troçki'yle birlikte 1915 Petersburg Sovyeti'nin liderlerinden oldu. Sibirya'dan kaçtı. 1910-1915 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Balkanlar'da aşırı derecede zenginleşti, Alman dışişleri bakanlığında bir sürü işin takipçiliğini yaptı. Lenin'in ve diğer Bolşeviklerin emin bir şekilde Rusya'ya dönmeleri için Almanya'yla gerekli ayarlamaları düzenledi. Bolşeviklere para yardımında bulundu, fakat Alman-yanlısı şüpheli tutumları nedeniyle Lenin onun Ekim Devrimi'nin ardından Rusya'ya girmesine izin vermedi.

Plehanov, George Valentinoviç (1856-1918): Soylu bir ailenin çocuğu olarak Tambov eyaletinde dünyaya geldi. St. Petersburg'da madencilik öğrenimi görürken Narodniklere katıldı. 1897'de Narodnik bir fraksiyon olan Çorny Peredel'in (Siyah Ayrılık) başındaydı. Daha sonra Narodnik köylü sosyalizmi anlayışını bıraktı ve sürgündeyken, P.B. Akselrod ve Vera Zasuliç'le birlikte 1883'de, Rus sosyal-demokrasisinin temelini atan Marksist Emeğin Kurtuluşu grubunu kurdu. Hareketin entelektüel lideri, 'Rus Marksizminin babası' olarak, içlerinde Lenin olmak üzere bütün bir militanlar kuşağını etkiledi. Birçok yazısı sayesinde Marksizm Rusya'da yaygınlaştı. Diyalektik materyalizm ile fizik bilimleri arasında yakın bir ilişki kuran ekonomik belirlenme doktrinini benimsemişti. 1903'ten sonra Menşeviklerden yana saf tuttu. 1914'te Rusya'ya savunulmasına katılmakta ısrar etti ve Bolşeviklerin yenilgicilik taktiğine karşı çıktı. 1917 devriminin ardından Bolşeviklere karşı çıkmayı sürdürdü, ama savaş yanlısı tutum sebebiyle Menşevikler tarafından da tecrit edildi. Finlandiya'da sürgünde öldü.

Radek (Sobelsohn) Karl Berngardoviç (1885-1939?): Polonya'da, Lvov'da doğdu. Öğretmen olan annesi tarafından yetiştirildi. Marksist ve Polonya sosyal-demokratı oldu. Berlin'e göçtükten sonra 1905 devrimi için Polonya'ya geri döndü. Parlak bir gazeteci olarak ün yaptı; ağır tonu ve esprileriyle meclislerde öne çıktı. Hem Polonya hem Almanya sosyal-demokrat

partilerinin üyesiydi ve Rosa Luxemburg'a karşı bir çizgideydi. Savaş-karşıtı konferanslar olan Zimmerwald ve Keinthal toplantılarına katıldı. Ekim Devrimi sırasında Stockholm'deki Bolşevik Yabancı Bürosu'ndaydı, ama Brest-Litovsk müzakerelerinde Troçki'ye eşlik etti. Merkez Komitesi ve Komintern yürütme komitesi üyesiydi. Komintern tarafından Almanya'ya çeşitli görevlerle gönderildi. Troçki'nin ve Sol Muhalefet'in güçlü destekçilerinden oldu. Daha sonra Stalin karşısında boyun eğmesi hayatını kurtarmaya yetmedi. 1937'de yargılandı, suçlu bulundu ve on yıl hapse mahkûm edildi. Hangi koşullarda öldüğü bilinmiyor.

Rakovski, Christian Georgieviç (1873-1941): Osmanlı İmparatorluğu'na karşı bağımsızlık mücadelesinde ön sıralarda olan bir varlıklı annenin ve eşraf ailesinin oğlu olarak Bulgaristan, Kotel'de doğdu. On dört yaşında bir öğrenciyken politikaya bulaştı, on yedi yaşında Plehanov'un etkisine girdiği Cenevre'ye göçtü. Evliliği nedeniyle Rusya'ya bağlı olduğundan sık sık seyahat ediyordu; Romanya ve Bulgaristan'da da aktifti. 1903'te Troçki'yle tanışıp ölümüne kadar onunla dost kaldı. Sol-Menşevizme yakınken Troçki onu Bolşeviklere katılmaya ikna etti. 1918'de Ukrayna Sovyeti'nin başkanı, daha sonra Sovyetler'in Londra ve Paris büyükelçisi oldu. 1923'te milliyetler sorununda bürokrasiyle ve Stalin'le çelişkiye düştü. 1927'de Sol Muhalefet'e katıldı. Fakat 1934'te, faşizm karşısında SSCB'nin ölümcül bir tehlikele olduğunu düşündüğünden, Stalin'e boyun eğerek tekrar yönetimde yer aldı. Sürgündeki Troçki eski dostunun bu kararıyla sarsılmıştı. Rakovski daha sonra iftiraya uğradı, Alman ajanı olmakla suçlandı ve 1938'deki üçüncü Moskova duruşmalarında ömür boyu hapse mahkûm edildi. Muhtemelen 1941'de, bir toplama kampında öldü.

Serge (Kibalçiç), Victor (1890-1947): Belçika'da doğdu. Babası sürgüne gönderilmiş bir Narodnik, annesi Polonya soylusu bir kadındı. Narodnik bir terörist olan akrabası Nikolay İvanoviç Kibalçiç, 1881'de II. Aleksandr'ı havaya uçuran bombaları imal etmekle suçlanan bir kimyagerdi. Serge'nin siyasal faaliyetleri 1914'ten önce Fransa'da anarşist hareket içinde başladı. Arkadaşları terörist eylemlere katıldıkları için giyotine gönderilmişti. 1917'de Barcelona'da sendikalist yoldaşlarıyla başarısız bir ayaklanmaya katıldı. 1919'da Rusya'ya geldikten sonra editör, idareci ve ülke dışı ajanı olarak Komintern'e katıldı. Sol Muhalefet'te yer aldı, mahkûm edildi ve Orta Asya'ya sürüldü. Tasfiye duruşmaları başlamadan önce Rusya'dan sürgüne gönderildi. Serge'nin romancı, tarihçi ve gazeteci olarak tanıklığı, üç kuşaktan devrimcilerin -ve onların or-

tadan kaldırılışlarının- deneyimlerinin bir yansımasıdır.

Şliyapnikov, Aleksandr Gavriloviç (1885-1937): Murom'da yoksul bir zanaatkâr ailesinin oğlu. Üç yıl temel öğrenim gördükten sonra kalifiye bir tesviyeci ve çarkçı olup, liman işçisi olarak çalıştı. 1905 grev dalgasından önce devrimci broşürler okuyarak devrimci oldu. Militan bir sendika örgütçüsü olarak sık sık dövüldü ve tutuklandı. 1907'de Bolşevik oldu. 1908'te ülke dışına çıkıp Avrupa'daki çeşitli fabrikalarda çalıştı. Savaş döneminde Rusya'ya döndü, 1915'te Rusya Merkez Komitesi Bürosu'nun başkanıydı. 1917'de Petrograd Sovyeti'nin kurulmasına katkıda bulundu. Metal işçileri sendikasının başkanı oldu. İlk Sovyet hükümetinde Sovyet yürütme komitesi üyesi ve çalışma komiseriydi. Efsanevi Vyborg bölgesinde silahlı işçilerden ilk Kızıl Muhafızları örgütledi. Partinin sol kanadında yer aldı. 1921'de Kollontay'la birlikte İşçi Muhalefeti'ni kurdu. 1924'te diplomat olarak ülke dışına gönderildi. 1933'de 'dejenere unsur' etiketiyle partiden kovuldu. 1937'de göstermelik bir yargılamada işbirliği yapmaya reddedince mahkûm edildi ve öldürüldü. 1956'da itibarı kısmen iade edildi.

Thaelmann, Ernst (1886-1944): Stalinistleşmesinden sonraki Alman Komünist Partisi'nin lideri. 1932'de Hindenburg ve Hitler'e karşı başkanlığa adaylığını koydu. 1924-1933 yılları arasında Komünist Partisi'nin Reichstag fraksiyonunun lideri oldu. 1933'te Nazilerce tutuklandı ve savaşın sonunda bir toplama kampında öldürüldü.

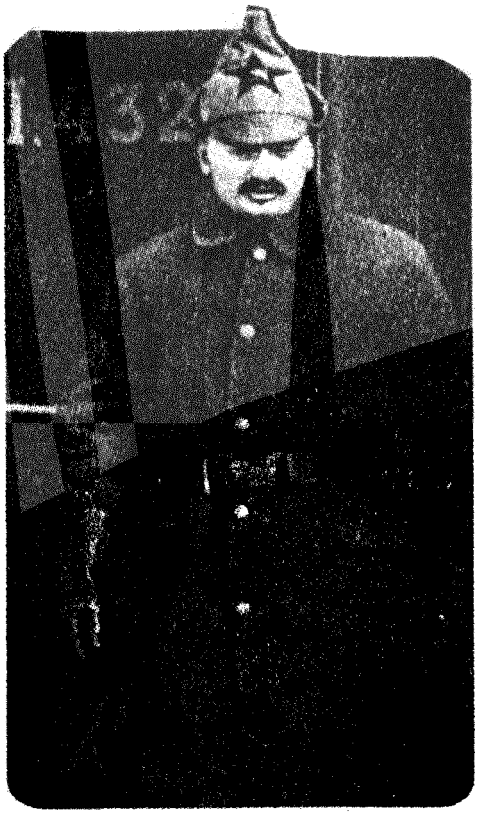
Tukhaçevski, Mihail N. (1893-1937): Toprak sahibi bir ailenin oğlu. Kadet Birliği'ne katıldı ve 1914'te parlak bir askeri akademiden mezun oldu. Birinci Dünya Savaşı'nda teğmen olarak savaşırken Almanlarca esir alındı. Esir kampından kaçıp Rusya'ya döndü. Nisan 1918'de Bolşeviklere katılıp Troçki'nin Kızıl Ordu'yu örgütlemesine yardım etti. Devrimin önde gelen askeri stratejistlerinden biri, ateşli bir hatipti. Kronstadt ayaklanmasının askeri yolla bastırılmasında en öndeydi. Stalin'in gözünden düşünce 1937'deki ordu tasfiyelerinde yargılanıp öldürüldü. Troçki'yi mahkûm etmeyi her zaman reddetti. Stalin, kızı hariç Tukhaçevski'nin bütün ailesini öldürtmüştü. 1956'dan sonra itibarı iade edildi.

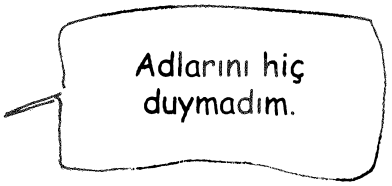
Zasuliç, Vera (1851-1919): Öğrenciyken Narodnik militan oldu. Narodnik

bir öğrenci olan Bogolyubov'un Trepov'un karşısında şapkasını çıkarmamasından dolayı resmi emirle kamçılanmasını protesto etmek için St. Petersburg valisi General Tepov'a silahlı saldırıda bulundu ve valiyi yaraladı. Yargılaması sonucunda jüri tarafından beraat ettirilmesi büyük bir sansasyona yol açtı ve halkı sevince boğdu. Zasuliç, Plehanov ve diğerleriyle birlikte Narodnik fraksiyon Çrony Peredel'den Marksizme geçti ve Cenevre'de sürgündeyken Rus sosyal-demokrasisinin kurulmasına katkıda bulundu, *Iskra* editörleri arasında yer aldı ve 1903'ten itibaren Menşeviklerin safında mücadele etti.

Zinovyev (Radomylsky), Grigori Yevseyeviç (1883-1936): Mandıra çiftliği olan bir ailenin oğlu olarak Elizavetgrad'da doğdu. Formel eğitim almadı. On sekiz yaşında sosyal-demokrat oldu 1890'da güney Rusya'da ilk ekonomik grevlerin örgütlenmesine katkıda bulundu. Yurt dışına kaçtığı dönemde 1903'te Lenin'le tanıştı ve onun kararlı destekçileri arasına katıldı. 1907'den itibaren Bolşevik Merkez Komitesi'nin sürekli üyesi, Lenin'in en yakın yardımcısı ve onun yaptığı bütün yayınların ortak editörüydü. Temmuz 1917'deki başarısız erken ayaklanmadan sonra Lenin'le birlikte saklandı. O ve Kamenev Ekim'de Lenin'le anlaşmazlığa düşmelerine rağmen, en üst kademedeki Bolşevik örgütçüler olarak kaldılar. 1918-1919'da Kuzeydoğu Rusya'dan sorumlu Petrograg Sovyeti'nin başkanlığına, 1919'da Komintern'in başkanlığına getirildi. 1923-1924'te Stalin'in Troçki'yi alt etmesine katkıda bulundu. 1925'te Kamenev'le birlikte, Stalin'i yerinden uzaklaştırmayı amaçlayan 'Leningrad Muhalefeti'nin başına geçti, fakat Stalin-Buharin ittifakı tarafından püskürtüldüler. Daha sonra bütün mevkileri elinden alındı. Ağustos 1936'da yapılan Moskova duruşmalarının ilk tasfiye dalgasında öldürüldü.

TARIK ALİ yazar ve belgesel filmcidir. Tarih, siyaset, edebiyat ve tiyatro alanlarında çok sayıda eser vermiştir; ilk romanı *Ayna Korkusu* (Agora Kitaplığı, 2009) komünist düşüncenin çöküşüyle ilgilidir.

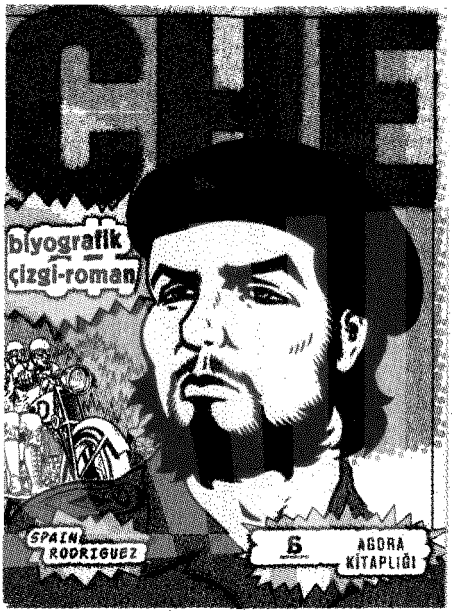
İkimiz de Troçkistiz işte - sonra n'apacağız?

Bölünürüz!

PHİL EVANS, *Tribune* ve *Labour Research*'e çizdiği karikatürlerle bilinmektedir. Ayrıca emek hareketinin sağlığı ve güvenliği üzerine sayısız kitap ve broşür kaleme almıştır. Ziyadesiyle korsanı yapılan *Ireland for Beginners* kitabının ve çeşitli oyunların yazarıdır.

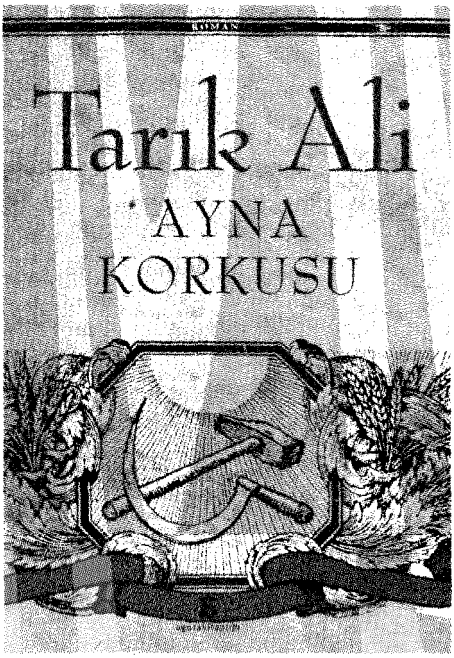
б

Ernesto 'Che' Guevara 1967'deki ölümünden beri dünyanın en çok tanınan devrimci ikonu haline gelmiştir. Bu kitapta Spain Rodriguez Che'nin hayatını, kavgasını besleyen deneyimlerini, Latin Amerika'yı Motosikletle gezişini, Fidel Castro'nun devrimci hareketine katılışını, Küba devriminin başarısının ardından isyanı Afrika'ya yayma çabasını, en son da ölümüne kadar Bolivya'da geçen gerilla mücadelesini anlatır...

Kuçük yaşta amerika'ya göç eden emma goldman, k?sa surede bu ülkede geçerli çalişma koşullarina taniklik etmiş ve haymarket olayindan dolayi asilan anarşistlerden yürekten etkilendiği ömrünün geri kalan kismini bu koşullarin kökten değiştirilmesi doğrultusunda mücadele etmeye adamiştir. Emma goldman her zaman için zamanindan bir adim önde ilerleyen bir militan olmasini bilmiş ve kendi dönemi için skandal sayilan aşk hayatiyla da bütün tabulari sarsmiştir. Emma'nin mücadele ile aşki birleştiren şu ünlü sözü bir bakima hayatinin da özetidir: "dans etmeyeceğim bir devrim benim devrimim değildir."

"Ayna Korkusu", Tarık Ali'nin 'bir Avrupa romanı' yazma girişimi diye nitelendirdiği ve 1920'lerden bugüne değin solun macerasını bütün yükseliş ve düşüşleriyle harmanlayan bir romandır. Yeni ve birleşik Almanya'da sosyalist inançlarından vazgeçmeyi kabul etmediği için işinden olan eski muhaliflerden Vlady, kendine yabancılaşmış oğlu Karl'a yazdığı mektuplarla, kendi ailesinin komünizmle uzun ve tutkulu ilişkisinin ne anlama geldiğini anlatmaya çalışır. Roman ilerledikçe Vlady, yirminci yüzyılın siyasal altüst oluşları içerisinde Bolşevik Devrimi'nin uyandırdığı umutları ortaya koyar ve komünizme ihanet edenlerin katlanılmaz gerçekliğini gözler önüne sermeye çalışır.

Bu aynı zamanda, devrime bütün bağlılıklarıyla Çeka'da görev yapmaya başlayan beş L'nin, bu beş L içinde yurt dışı istihbarat örgütünün şefi olup Kim Philby'yi örgütüne katan Ludwik'in ve Ludwik'e duyduğu aşk ancak komünist ideale bağlılığıyla eş tutulabilecek olan Vlady'nin annesi Gertrude'un hikâyesidir.

Derin bir siyasal kavrayış gücü ve duyarlılıkla da kaleme alınmış olan "Ayna Korkusu", orta ve bütün Avrupa'nın yirminci yüzyılı boydan boya kesen olağandışı tarihini, Soğuk Savaş'ı öteki taraftan yaşayanların perspektifinden anlatmasıyla da tam bir Avrupa romanı olma niteliği kazanmaktadır. Tarık Ali'nin bütün bu seruvenden çıkardığı düstur ise, "Tarih kötülük yapmaya devam etse bile, pes etmeyin," şeklindedir...

"Leon Troçki'nin, 1940'da Stalinist bir celladın baltalarıyla erken sona eren hayatı, 20. yüzyılın büyük trajik figürlerinden biri olma özelliğini hâlâ muhafaza ediyor.

"Troçki, içgörüleri nedeniyle düşmanlarının bile hayranlığını üstüne çekmiş devrimci bir siyasetçi; kalabalık bir kitleyi gözyaşlarına boğarak harekete geçirebilecek yetenekte güçlü bir hatip; edebi yeteneklerinden dolayı eserleri asla göz ardı edilemeyecek kadar iyi bir tarihçi; gelişen olayları yorumlayıp geleceği bir Eski Ahit peygamberinin tutkusuyla öngörmekte mahir bir siyasal analistti.

"Son sürgün yerinde artık zekâsı, dünya siyasetinin geçmişini analiz edip geleceğini öngörmeye yönelik çalışmalarını sürdürdükçe yeni ve muhteşem boyutlara ulaşmıştı. Nitekim, kâhince değerlendirmeleriyle Hitler'in yükselişini ve faşizmin insanlığa ödeteceği bedelleri, büyük savaş patlamadan önce Holokost'u, komünist bloğun çökmesine yol açacak olan Doğu Avrupa'daki gelişmeleri öngörmüş; Rusya'daki Stalinist sistemin, ya sosyalizme yönelecek ya da kapitalizme geri dönecek bir geçiş devleti olduğuna işaret etmişti..."

agora kitaplığı • 275
ISBN 978-605-103-072-2
çizgi roman • 3
www.agorakitapligi.com